

Beleidsregels Maatschappelijke ondersteuning gemeente Urk 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Urk;

gelet op:

- titel 4:3 van de Algemene wet bestuursrecht;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- de Verordening Sociaal Domein gemeente Urk 2024;
- het Besluit Maatschappelijke ondersteuning en Jeugd gemeente Urk 2025

overwegende dat het college het voor de beoordelingsvrijheid bij de uitvoering van de wet noodzakelijk vindt om aan te geven op welke wijze daar mee wordt omgegaan en daartoe beleidsregels wenst vast te stellen;

besluit de volgende beleidsregels vast te stellen

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Urk 2025

Hoofdstuk 1 Algemene uitgangspunten

1.1 Inleiding

Beleidsregels ontleen hun status aan artikel 4.81 lid 1 Algemene wet bestuursrecht (Awb): "Een bestuursorgaan kan beleidsregels vaststellen met betrekking tot een hem toekomende of onder zijn verantwoordelijkheid uitgeoefende, dan wel door hem gedelegeerde bevoegdheid."

Bij beleidsregels gaat het om een bij besluit vastgestelde algemene regel niet zijnde een algemeen verbindend voorschrift zoals de Verordening sociaal domein Urk 2022. Beleidsregels gaan over de vaststelling van feiten, wetsinterpreterend beleid of over hoe bepalingen in de Verordening door de gemeente worden toegepast. Concreet betekent dit voor de uitvoeringspraktijk dat alle (min of meer) gelijke gevallen op een gelijke manier worden afgehandeld volgens het door de gemeente vastgestelde beleid dat als zodanig ook is bekendgemaakt middels publicatie.

1.2 Begripsbepalingen

1. In deze beleidsregels en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
 - Bewust keuzegesprek: een gesprek waarin de vaardigheden van de cliënt worden getoetst rondom het beheren en uitgeven van het persoonsgebonden budget (pgb),
 - Budgethouder: degene aan wie het pgb is toegekend (de cliënt),
 - Budgetperiode: de periode waar een pgb betrekking op heeft,
 - Besluit: Maatschappelijke ondersteuning en Jeugd gemeente Urk 2025,
 - Derde: degene aan wie het pgb wordt besteed,
 - Goedkoopst passende bijdrage: hulp-op-maat die niet luxer of duurder dan nodig is als bedoeld in 2.2.5 van de Verordening,
 - Maatwerkvoorziening: hulp-op-maat als bedoeld in de Verordening,
 - Ondersteuningsplan: een plan dat is opgesteld door de aanbieder in samenspraak met de cliënt, en als aanwezig de mantelzorger en andere personen uit het sociaal netwerk. In het ondersteuningsplan staan begrijpelijke doelen die samen met de cliënt zijn opgesteld om de resultaten te behalen. De doelen in het ondersteuningsplan zijn SMART geformuleerd. Bij de doelen horen ook activiteiten. Bij een doel kunnen meerdere activiteiten horen,
 - Verordening: Verordening Sociaal Domein gemeente Urk 2024,
 - Wet: Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.
2. Begrippen die in deze Beleidsregels worden gebruikt en niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de wet en de daarop gebaseerde lagere regelgeving, de Verordening, het Besluit en de Awb.

1.3 Goed samenhangend stelsel

De beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Urk strekken ertoe tot een goed samenhangend stelsel over de beoordeling van maatwerkvoorzieningen te komen voor inwoners van de gemeente die niet of nog niet zelf of met hulp van anderen in staat zijn tot zelfredzaamheid en/of participatie.

De beleidsregels volgen in principe zoveel mogelijk de Verordening en zijn ook gebaseerd op de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep (CRvB). Er zijn dus hoofdstukken over de verschillende terreinen waarop maatwerkvoorzieningen kunnen worden verstrekt en hoe de aanspraak daarop wordt beoordeeld. Kernbegrippen zijn:

- eigen verantwoordelijkheid;
- uitgaan van te bereiken resultaten; en
- het leveren van maatwerk.

Hoofdstuk 2 Procedure

Artikel 2.3.2 Wmo 2015

Artikel 2.3.3 Wmo 2015

Hoofdstuk 2 van de Verordening

2.1 Inleiding

De wet schrijft voor dat de burger met een behoefte aan maatschappelijke ondersteuning zijn ondersteuningsvraag eerst moet melden bij de gemeente. Dan bestaat er recht op een onderzoek. De gemeente kan op deze manier in samenspraak met de cliënt, zijn eventuele mantelzorger of andere personen uit het sociale netwerk eerst zorgvuldig de ondersteuningsbehoefte en de mogelijke oplossingen in kaart brengen. De wet voorziet in voorwaarden waaraan een goed onderzoek ten minste moet voldoen en bepaalt welke onderwerpen in ieder geval in het onderzoek (na de melding van de ondersteuningsvraag) moeten worden meegenomen. De CRvB heeft een zogeheten stappenplan opgesteld waarin staat hoe de gemeente bij het onderzoek te werk moet gaan. Pas na het verstrekken van het onderzoeksverslag met de onderzoeksresultaten kan een aanvraag worden gedaan. De regels van de Awb zijn niet van toepassing op de procedure van de melding en het onderzoek. Het onderzoek valt wel onder de voorbereiding van het besluit (art. 3:2 van de Awb).

Verordening

De Verordening is voor wat betreft de toegang tot maatschappelijke ondersteuning procedureel ingericht zodat het voor de inwoners van de gemeente Urk duidelijk is hoe de gemeente te werk gaat nadat zij hun ondersteuningsvraag hebben gemeld. Daarbij kan de cliënt gebruik maken van cliëntondersteuning. De wet schrijft voor dat de gemeente een onderzoeksverslag aan de cliënt verstrekt met daarin de resultaten van het onderzoek. Daaruit kan de cliënt afleiden of hij in aanmerking komt voor ondersteuning. Na de melding van de ondersteuningsvraag wordt de cliënt in de gelegenheid gesteld zijn eigen persoonlijk plan in te dienen. Daaruit kan de gemeente afleiden waarom de cliënt van mening is dat hij ondersteuning van de gemeente nodig heeft. Verder heeft de gemeente een voorlichtingsplicht. Die bestaat uit het informeren van de cliënt onder welke voorwaarden hij in aanmerking kan komen voor een persoonsgebonden budget (pgb) en wat de eventuele hoogte is van de bijdrage in de kosten voor voorzieningen. Nadat het onderzoek is afgerond kan de cliënt een aanvraag indienen. Daarvoor kan het verslag van het onderzoek worden gebruikt. Bij de beslissing op de aanvraag vormt het onderzoeksverslag en het eventueel ingediende persoonlijk plan van de cliënt het uitgangspunt.

Criteria in de Verordening

In de Verordening zijn diverse criteria vastgesteld. Die criteria verschillen naar gelang de aard van de ondersteuning waarop de cliënt is aangewezen. De gemeente baseert de beslissing op de aanvraag mede op basis van de Verordening.

2.2 Spoedeisende gevallen

Voor spoedeisende gevallen is in de wet een procedure opgenomen die los staat van het onderzoek ná de melding van de ondersteuningsvraag en de beslissing op de aanvraag. Het gaat om situaties waarin de cliënt niet kan wachten tot het onderzoek is uitgevoerd. Daar mag de gemeente immers zes weken over doen. Er kan één dag na de melding van de ondersteuningsvraag sprake zijn van "spoed" maar dat zou ook één week kunnen zijn. Eenvoudig gezegd: "zo spoedig als nodig en mogelijk". Daarover neemt de klantmanager een besluit, zo nodig na collegiaal overleg.

Voorbeelden van spoed kunnen zijn wanneer:

- ondersteuning door een mantelzorger (tijdelijk) wegvalt,
- iemand door een life event direct (meer) ondersteuning nodig heeft,
- de cliënt in afwachting is van de beslissing op zijn aanvraag op grond van de Wet langdurige zorg.

Onverwijld inzetten

De gemeente moet in spoedeisende situaties onverwijld een passende tijdelijke maatregel nemen in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek en de aanvraag van betrokkene (art. 2.3.3 Wmo 2015). De noodzaak om een tijdelijke maatwerkvoorziening te verstrekken, zal slechts in bijzondere gevallen aanwezig zijn. Onder een spoedeisende situatie kan ook een tijdelijke indicatie vallen gedurende de periode van de beslissing op de aanvraag om een indicatie voor de Wet langdurige zorg (EK 2013/14, 33 841, G, p. 24). In die gevallen stelt de gemeente een tijdelijke indicatie. Het Centrum Indicatiestelling zorg (CIZ) kent ook een spoedprocedure: beslissen binnen twee weken. Het ligt bij een tijdelijk Wmo-indicatie voor de hand dat ook een tijdelijke indicatie wordt afgegeven voor persoonlijke verzorging

en/of verpleging op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Die indicatie wordt door de wijkverpleegkundige gesteld.

Geen maatwerkoplossing

Bij zo'n tijdelijke inzet van een maatwerkvoorziening geldt niet het criterium van wat de goedkoopst passende bijdrage is. Artikel 2.3.3 Wmo 2015 kent een dergelijke voorwaarde niet. Bij het toekennen van een maatwerkvoorziening via de reguliere procedure geldt een oordeel over de (goedkoopst) passende bijdrage wel (art. 2.3.5 lid 3 en 4 Wmo 2015). Daarom kan ook nog niet gesproken worden van een te behalen resultaat want het onderzoek heeft nog niet plaatsgevonden.

Afronden onderzoek

De gemeente zal het onderzoek (naar aanleiding van de melding) afronden volgens de reguliere procedure. De cliënt ontvangt daarvan een onderzoeksverslag. Dat wil zeggen: pas dan is het resultaat vastgesteld.

Spoed tijdens toegekende hulp-op-maat

Een spoedeisende situatie kan ook ontstaan tijdens een lopende indicatie. Strikt genomen moet de cliënt dan een nieuwe melding doen van een gewijzigde ondersteuningsbehoefte. Artikel 2.4.2 Verordening biedt de ruimte om af te wijken van de normale procedure in geval van spoed.

Afspraken met aanbieders

De gemeente kan bij spoed afspraken maken met aanbieders hoe, namens de cliënt, met (een gewijzigde) behoefte aan maatschappelijke ondersteuning, een ondersteuningsvraag kunnen indienen. In die gevallen kan de aanbieder dus (met toestemming van de cliënt natuurlijk) een melding van een ondersteuningsbehoefte doen. De gemeente beoordeelt vervolgens of er sprake is van een spoedeisend geval en zo ja, of er tijdelijk meer ondersteuning moet worden ingezet. Nadat de tijdelijke maatwerkvoorziening is ingezet wordt de reguliere procedure gevolgd: de gemeente doet onderzoek en stelt een onderzoeksverslag op. De cliënt kan dan een aanvraag indienen waarop de gemeente beslist.

2.3 Persoonlijk plan en cliëntondersteuning

Nadat de cliënt zich heeft gemeld wijst de gemeente op de mogelijkheid om een persoonlijk plan in te dienen. De wet bepaalt dat een persoonlijk plan zeven dagen na de melding bij de gemeente kan worden ingediend. Er kunnen zich individuele omstandigheden voordoen waardoor de gemeente van deze termijn afwijkt. Zowel de gemeente als de cliënt is er namelijk bij gebaat dat een persoonlijk plan voldoende inzichtelijk maakt op welke maatschappelijke ondersteuning de cliënt is aangewezen. Met het indienen van een persoonlijk plan is overigens niet gezegd dat de gemeente gehouden is, als een aanvraag wordt ingediend, (volledig) tegemoet te komen aan de wensen zoals die in dat plan zijn beschreven. Dat zal de gemeente wel nader moeten motiveren bij de besluitvorming. De cliënt kan voor het opstellen van een persoonlijk plan gebruik maken van cliëntondersteuning.

2.4 Cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning is onafhankelijke ondersteuning van de cliënt met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015).

Onafhankelijk

Een cliëntondersteuner kan de cliënt tijdens het onderzoek helpen zijn ondersteuningsvraag te verwoorden en keuzes te maken. Cliëntondersteuning is er op gericht om alleen de belangen van de cliënt te behartigen. Een cliëntondersteuner is geen vertegenwoordiger die namens de cliënt kan optreden. Dat is alleen anders als daarvoor een machtiging is afgegeven. In dat geval waarborgt de gemeente de verwijzing naar of voorlichting over de cliëntondersteuning zoals in Urk is georganiseerd.

Beschikbaarheid

De gemeente moet ervoor zorgen dat deze cliëntondersteuning beschikbaar is voor hen die maatschappelijke ondersteuning nodig hebben of problemen hebben op andere terreinen binnen het sociale domein. Bij de melding van de ondersteuningsvraag wijst de gemeente erop dat gebruik kan worden gemaakt van cliëntondersteuning.

Verder moet de gemeente er zorg voor dragen dat cliëntondersteuning en het beslissen op een aanvraag niet in één hand kunnen liggen. De cliëntondersteuner moet immers onpartijdig zijn en alleen in het belang van de cliënt te handelen. Gemeente Urk heeft onafhankelijke cliënt ondersteuning ondergebracht bij Caritas Urk.

2.5 Signaleringsfunctie aanbieder

Zoals hiervoor al is gezegd kan de gemeente met aanbieders afspraken maken over het melden van een ondersteuningsvraag namens cliënten. Het is logisch dat aanbieders snel kunnen constateren dat de behoefte aan ondersteuning van een cliënt toeneemt, of daar tenminste aanleiding voor is dat aan te nemen (signaleringsfunctie). Ook kan er natuurlijk sprake zijn van een afname aan de behoefte aan ondersteuning. Denk bijvoorbeeld aan hulp die de cliënt van anderen kan krijgen. De gemeente doet in ieder geval onderzoek naar de gewijzigde ondersteuningsbehoefte; dat kan door een afspraak te maken met de cliënt. De wettelijke bevoegdheid om onderzoek te doen nadat een maatwerkvoorziening (al dan niet in de vorm van een pgb) is toegekend is neergelegd in artikel 2.3.9 Wmo 2015.

2.6 Onderwerpen van het onderzoek

De wet schrijft voor dat de gemeente een onderzoek doet naar de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning als de cliënt dat bij de gemeente heeft gemeld. De onderwerpen die tijdens het onderzoek aan bod moeten komen zijn neergelegd in artikel 2.3.2 lid 4 Wmo 2015. Daarin staat dat de gemeente het volgende onderzoekt:

- de behoeften, persoonskenmerken en de voorkeuren van de cliënt;
- de mogelijkheden om op eigen kracht of met gebruikelijke hulp zijn zelfredzaamheid of zijn participatie te verbeteren of te voorzien in zijn behoefte aan beschermd wonen of opvang;
- de mogelijkheden om met mantelzorg of hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie of te voorzien in zijn behoefte aan beschermd wonen of opvang;
- de behoefte aan maatregelen ter ondersteuning van de mantelzorger van de cliënt;
- de mogelijkheden om met gebruikmaking van een algemene voorziening of door het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie, onderscheidenlijk de mogelijkheden om met gebruikmaking van een algemene voorziening te voorzien in zijn behoefte aan beschermd wonen of opvang;
- de mogelijkheden om door middel van samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders als bedoeld in de Zorgverzekeringswet en partijen op het gebied van publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen, te komen tot een zo goed mogelijk afgestemde dienstverlening met het oog op de behoefte aan verbetering van zijn zelfredzaamheid, zijn participatie of aan beschermd wonen of opvang;
- welke bijdragen in de kosten de cliënt met toepassing van het bepaalde bij of krachtens artikel 2.1.4 of 2.1.4a Wmo 2015, verschuldigd zal zijn.

Voorlichting

Tijdens het onderzoek wordt de cliënt ook:

- verteld welke mogelijkheden er bestaan om te kiezen voor een pgb en wordt hij/zij in begrijpelijke bewoordingen ingelicht over de gevolgen van die keuze;
- geïnformeerd over het gebruik en oneigenlijk gebruik van hulp-op-maat, al dan niet in de vorm van een pgb en de manier waarop de gemeente vorm kan geven aan de controle.

2.7 Stappenplan voor het onderzoek

Volgens de Centrale Raad van Beroep (CRvB) zijn er zes stappen nodig om een zorgvuldig onderzoek uit te voeren, dit zijn:

- Stap 1: Na de melding dient eerst de precieze ondersteuningsvraag te worden geduid.
- Stap 2: Vervolgens moet bepaald worden wat – kort gezegd – de beperkingen in de zelfredzaamheid en participatie zijn.
- Stap 3: Als deze beide vragen op papier staan, kan (en moet) inzicht worden verkregen in de aard, omvang en frequentie van de ondersteuning die nodig is.
- Stap 4: Daarna wordt in kaart gebracht of:
 - de eigen kracht,
 - gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen,
 - gebruikelijke hulp,
 - mantelzorg of hulp uit het sociale netwerk, en
 - gebruikmaking van algemene voorzieningen,

en zo ja: in welke mate – deze voorliggende oplossingen beschikbaar, geschikt en toereikend zijn.

- Stap 5: Zijn de mogelijkheden onder stap 4 ontoereikend, dat zal de gemeente een maatwerkvoorziening moeten verstrekken, tenzij een (andere) weigeringsgrond van toepassing is.
- Stap 6: Voor zover dit in het individuele geval noodzakelijk is, zal specifieke deskundigheid moeten worden ingeschakeld.

2.8 Ondersteuning vragen

Cliënten kunnen het moeilijk vinden om een ander te vragen iets voor hen te doen terwijl mensen in het netwerk vaak best bereid zijn iets voor een ander te betekenen, maar niet weten hoe ze dat moeten aankaarten. Dit is onderwerp van het onderzoek, waarbij de gemeente kan ondersteunen bij het betrekken

van personen uit de sociale omgeving. Van de cliënt mag worden verwacht dat hij de personen uit het sociaal netwerk vraagt of zij hem kunnen en willen ondersteunen. Deze personen kunnen ook worden uitgenodigd bij het onderzoek.

2.9 Inlichtingen- en medewerkingsplicht

Om het onderzoek volledig uit te kunnen voeren is het van belang dat de cliënt daaraan zijn medewerking verleent. In artikel 2.3.2 lid 7 Wmo 2015 is bepaald dat de cliënt dan wel zijn wettelijk vertegenwoordiger de gemeente de gegevens en bescheiden verschaft die voor daarvoor nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. Deze verplichting geldt naar analogie van artikel 4:2 Awb. Het komt er op neer dat de cliënt noodzakelijke informatie verstrekt die de gemeente kan onderzoeken. Artikel 2.3.8 lid 1 Wmo 2015 bepaalt de inlichtingenplicht voor cliënten aan wie een maatwerkvoorziening is verstrekt, al dan niet in de vorm van een pgb. Dat wil zeggen dat inlichtingen die relevant zijn voor een verstrekte maatwerkvoorziening spontaan bij de gemeente gemeld moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat de cliënt een huisgenoot heeft gekregen die mogelijk de gebruikelijke hulp op zich kan nemen.

2.9.1 Medewerkingsplicht

Artikel 2.3.8 lid 3 Wmo 2015 regelt de medewerkingsplicht die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de wet. Onder het niet verlenen van medewerking wordt in ieder geval verstaan:

- Het niet meewerken aan een onderzoek, al dan niet door een deskundige, door niet te verschijnen of relevante vragen niet te beantwoorden. Denk ook aan een onderzoek door een ergotherapeut. De medewerkingsplicht geldt ook voor de huisgenoot ingeval van een onderzoek over het kunnen bieden van gebruikelijke hulp.
- Als de vertegenwoordiger stelt dat de gemeente de cliënt niet hoeft te zien en/of te spreken voor het onderzoek.
- Gebruikmaking van het blokkeringsrecht als bedoeld in artikel 7:464 lid 2 BW.
- Het niet overleggen van het indicatiebesluit op grond van de Wlz als dat noodzakelijk is voor de beoordeling van de ondersteuningsbehoefte (RBLIM:2021:4243).

Gevolgen

Niet of onvoldoende medewerking verlenen kan leiden tot weigering aanvraag als daardoor de noodzaak tot ondersteuning niet kan worden vastgesteld (CRVB:2021:1739, CRVB:2020:567, CRVB:2019:224). De gevolgen van het niet verstrekken van relevante inlichtingen kan leiden tot een herziening of intrekking van het toekenningsbesluit onder toepassing van artikel 2.3.10 Wmo 2015. En mogelijk ook tot een terugvordering. Zie verder Hoofdstuk 16 van deze beleidsregels.

2.10 Beperking, chronisch psychisch probleem en psychosociaal probleem

Beperking

De Wmo 2015 bepaalt niet wat onder een beperking wordt verstaan. Onder een beperking kunnen aan de cliënt verbonden factoren worden verstaan die ertoe leiden dat de cliënt niet (volledig) in staat is tot zelfredzaamheid en participatie. Denk aan: ouderdomsklachten, ziekte, aandoening of DSM-5 problematiek.

Zelfredzaamheid en participatie

Zelfredzaamheid bevat twee elementen:

1. het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL),
2. het voeren van een gestructureerd huishouden.

Participatie gaat over deelname aan het maatschappelijk verkeer. Dit wil zeggen zoveel mogelijk op gelijke voet met anderen mee kunnen doen aan de samenleving.

Diagnose alleen geeft geen toegang

Een diagnose is geen beperking. Het moet duidelijk zijn dat de cliënt door de beperkingen belemmerd wordt in de zelfredzaamheid en/of participatie én dat 'voorliggende oplossingen' niet passend zijn in de individuele situatie. Zie onder meer Hoofdstuk 3 van deze beleidsregels.

Chronisch psychisch probleem

Psychische problemen hebben te maken met gevoelens en gedachten van mensen waarvoor vaak geen fysieke oorzaak is. Psychische problemen worden vastgesteld aan de hand van de DSM-5. Dat is een classificatiesysteem voor psychiatrische aandoeningen. De DSM-5 biedt een geclusterde beschrijving van alle stoornissen op basis van symptomen. Daaronder vallen bijvoorbeeld:

- Angststoornissen
- Depressie
- Persoonlijkheidsproblematiek
- Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)

Beoordeling ondersteuningsvraag

Dat wil zeggen als uit het onderzoek blijkt dat de ondersteuningsvraag gaat over een chronisch psychisch probleem (DSM-5 problematiek), bijvoorbeeld een angststoornis, dan zal dat aannemelijk moeten worden door een diagnose. Is de aanvraag om een maatwerkvoorziening primair gericht op het oplossen van een chronisch psychisch probleem (DSM-5 problematiek), dan beoordeelt de gemeente of de gevraagde voorziening een therapeutisch karakter heeft (zie verder hierna). Heeft de gevraagde voorziening primair een therapeutisch karakter, dan wordt de aanvraag afgewezen.

Psychosociaal probleem

Psychosociale problematiek is een containerbegrip. Het gaat om problemen die cliënten kunnen onderkennen in hun relaties en contacten met andere mensen. De wetsgeschiedenis van de Wmo 2015 gaat niet concreet in op dit begrip. In de Wmo (oud) was dat wel het geval. Is het verlies van zelfstandig functioneren of een gebrek aan deelname aan het maatschappelijk verkeer het gevolg zijn van iemands problemen in zijn relatie met zijn sociale omgeving, dan is sprake van een psychosociaal probleem (TK 2004/05, 30 131, nr. 3, p. 29). Ongeacht de aard van de psychosociale problematiek, de beperkingen moet wel geobjectiveerd kunnen worden aan de hand van reguliere onderzoeksmethoden (bijv. CRVB:2019:2909 en CRVB:2019:1173).

2.11 Bevorderen gezondheid

Dat een maatwerkvoorziening een positief effect heeft op de gezondheid is voor de Wmo 2015 niet relevant (CRVB:2020:2644, CRVB:2023:1446).

Tijdens het onderzoek wordt gekeken of de cliënt, gelet op de vastgestelde problematiek, gebruik kan maken van een andere wet.

2.12 De aanvraag

De gemeente beslist in principe binnen twee weken op de aanvraag. Pas na verstrekking van een onderzoeksverslag kan een aanvraag voor een maatwerkvoorziening worden gedaan, tenzij het onderzoek niet binnen zes weken is uitgevoerd (art. 2.3.2 lid 9 Wmo 2015). Om onnodige administratieve lasten voor zowel de cliënt als de gemeente te voorkomen kan een onderzoeksverslag voorzien van de NAW-gegevens én een handtekening van de cliënt, als aanvraag worden aangemerkt.

2.13 Advisering

Voor de uitvoering van de Wmo 2015 kan de gemeente om advies vragen omdat het zelf niet ter zake deskundig is. Denk bijvoorbeeld aan:

- de beperkingen op het gebied van de zelfredzaamheid en/of participatie vast laten stellen (wettelijk toetsingskader);
- te laten beoordelen of er in het individu gelegen omstandigheden zijn die het recht op een pgb in de weg staan (wettelijke voorwaarden);
- de goedkoopst passende bijdrage te laten indiceren en te selecteren zonodig aan de hand van de door een arts (of iemand die functioneert op vergelijkbaar niveau) vastgestelde (medische) beperkingen;
- zaken van technische aard te laten beoordelen, zoals die bij woningaanpassingen aan de orde kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheden van een inpandige woningaanpassing in plaats van een aanbouw.

Advies vragen

Als vuistregel geldt dat, als dat oordeel gaat over een medische kwalificatie van lichamelijke of geestelijke gebreken en de beperkingen die daaruit kunnen voortvloeien, de gemeente in beginsel niet ter zake kundig zal zijn (vergelijk CRVB:2012:BY0324). Afhankelijk van de aard van de problematiek moet de gemeente de cliënt laten oproepen door een deskundige die (zonodig) op het niveau van een arts functioneert. De gemeente kan advies vragen gedurende de procedure (melding, onderzoek of alvorens te beslissen op de aanvraag). Ook als de gemeente het besluit heroverweegt als bedoeld in artikel 2.3.9 Wmo 2015 kan er aanleiding om advies op te vragen. De gemeente is dus niet verplicht om advies op te vragen. Zie verder Hoofdstuk 17 van deze beleidsregels.

2.14 Maatwerk

Een cliënt die zijn hoofdverblijf heeft of zal hebben in de gemeente Urk komt in aanmerking voor hulp-op-maat in verband met de door hem ondervonden beperkingen in de zelfredzaamheid en/of participatie, voor zover de cliënt deze beperkingen volgens de gemeente niet:

- a. op eigen kracht;
- b. met gebruikmaking van algemene gebruikelijke voorzieningen;
- c. met gebruikelijke hulp;
- d. met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk; dan wel
- e. met gebruikmaking van algemene voorzieningen,

kan verminderen of wegnemen.

Passende bijdrage

Bij de beslissing op de aanvraag om hulp-op-maat gaat het om maatwerk. Uit de wet volgt dat de hulp-op-maat een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid en/of participatie en zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven. Dat wil zeggen dat het bij het bieden van maatwerk om een resultaatverplichting van de gemeente gaat. Het resultaat kan op verschillende manieren worden bereikt. Daarom is het van groot belang dat het onderzoek zich richt op het bereiken van een resultaat. Dit in samenspraak met de cliënt, zijn eventuele mantelzorger of andere personen uit het sociaal netwerk. Het resultaat van de ondersteuning zal waar mogelijk én nodig zo veel mogelijk moeten aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt zelf en zijn eventuele sociale omgeving.

Niveau van maatschappelijke ondersteuning

De verplichting van de gemeente om hulp-op-maat te verstrekken, gaat niet zo ver dat de cliënt in exact dezelfde of wellicht zelfs betere positie wordt gebracht dan waarin hij verkeerde voor hij de ondersteuning nodig had (TK 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 149). Het behoeft geen toelichting dat dit in bepaalde gevallen ook helemaal niet mogelijk is. De gevraagde ondersteuning moet in een redelijke verhouding staan tot wat de situatie van de cliënt was voor hij ondersteuning nodig had. Wat redelijk is laat zich niet vertalen in beleidsregels; het gaat immers om maatwerk. Het gaat er om dat de cliënt in redelijke mate in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid en/of participatie zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving (CRVB:2022:224).

2.15 Weigeren aanvraag maatwerkvoorziening

De Wmo 2015 kent slechts één weigeringsgrond (art. 2.3.5 lid 6 Wmo 2015). De gemeente is bevoegd om een aanvraag om een maatwerkvoorziening te weigeren als:

- de cliënt een indicatie heeft op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz), of
- een Wlz-indicatie kan krijgen maar daar geen aanvraag voor wil indienen.

Geen Wlz-aanvraag willen indienen

Een hogere bijdrage op grond van de Wlz, in vergelijking met de Wmo 2015, is geen reden om geen aanvraag op grond van de Wlz te doen. Het niet willen indienen van een aanvraag op grond van de Wlz, als er aanleiding is om aan te nemen dat zo'n aanvraag door het CIZ zal worden toegekend, leidt tot een afwijzing van de aanvraag om een maatwerkvoorziening. De gemeente kan zonder Wlz-indicatie de noodzaak tot het verstrekken van een maatwerkvoorziening niet vaststellen.

Wet langdurige zorg en mantelzorg (kortdurend verblijf)

Ook kan mantelzorg worden verleend aan een cliënt die thuis woont. Heeft de cliënt een Wlz-indicatie of kan hij deze krijgen, dan wordt een aanvraag om kortdurend verblijf geweigerd. Op grond van de Wlz bestaat namelijk aanspraak op logeeropvang in een instelling (art. 3.1.1 lid 1 onder g Wlz).

Normaal gebruik van de woning

Voor de cliënt met een Wlz-indicatie die thuis woont mag de gemeente een woningaanpassing of hulpmiddel niet weigeren (art. 8.6a onder a Wmo 2015). Dat wil zeggen dat de gemeente, net als bij thuiswonende cliënten zonder Wlz-indicatie, beoordeelt of een woningaanpassing of hulpmiddel is aangewezen gelet op de beperkingen in het normale gebruik van de woning.

Realiseren Wlz-verblijfsetting

De gemeente heeft geen taak op grond van de Wmo 2015 een maatwerkvoorziening te verstrekken die gericht is op het kunnen ontvangen of kunnen (blijven) bieden van Wlz-zorg. Dat wil zeggen het realiseren van een geschikte 'verblijfsetting' thuis waarmee het kunnen (blijven) ontvangen dan wel kunnen (blijven) bieden van de Wlz-zorg mogelijk wordt gemaakt (vergelijk CRVB:2014:1490). Denk bijvoorbeeld aan een aanbouw of een woonunit gericht op het bieden van toezicht en bijbehorende begeleiding in de zin van de Wlz.

2.15.1 Toegang Wlz verruimd

Sinds 1 januari 2021 hebben verzekerden die vanwege een psychische stoornis blijvend behoefte hebben aan permanent toezicht of 24 uur per dag zorg toegang tot de Wlz. Zij worden dan niet anders behandeld dan verzekerden met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap, of verzekerden met een somatische of psychogeriatrische beperking of aandoening.

2.15.2 Verblijf in een Wlz-instelling

In dit onderdeel staat een aantal aandachtspunten die van belang zijn bij de beoordeling van een aanvraag om maatwerkvoorziening van een cliënt die in een Wlz-instelling woont (al dan niet in deeltijd).

Outillagemiddelen Wlz -instelling

Er worden op grond van de Wmo geen outillagemiddelen verstrekt aan een client die in een Wlz-instelling verblijft. Voor de uitleg van het begrip outillage kan worden aangesloten bij het algemene spraakgebruik. Het gaat om datgene waarmee een Wlz-instelling is uitgerust ter operationalisatie van zijn doelstelling. De inrichting van een instelling moet zijn uitgerust met die standaardvoorzieningen die nodig zijn om de doelgroep waarop de instelling zich richt adequaat te kunnen verzorgen. Daarbij is van belang of de gevraagde voorziening door meerdere mensen, eventueel na elkaar en met een geringe individuele aanpassing, te gebruiken is of dat sprake is van een op het individu toegesneden voorziening, die alleen na een kostbare aanpassing door verschillende personen na elkaar te gebruiken is (CRVB:2013:CA0312 Wmo).

Mobiliteitshulpmiddelen

Sinds 1 januari 2020 is het Zorgkantoor verantwoordelijk voor mobiliteitshulpmiddelen (zoals een rolstoel en een scootmobiel) voor individueel gebruik voor verzekerden met een Wlz-indicatie die in een Wlz-instelling verblijven. Voor hen worden deze voorzieningen verstrekt vanuit de Wlz en niet meer vanuit de Wmo. Per die datum is ook art. 2.3 Regeling langdurige zorg gewijzigd waarmee het recht van verzekeren op het individueel gebruik van een mobiliteitshulpmiddel is verruimd. In dat artikel is een limitatieve opsomming van mobiliteitshulpmiddelen opgenomen. De Minister van VWS heeft wel afspraken gemaakt met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Zorgverzekeraars Nederland dat gemeenten verantwoordelijk blijven voor onderhoud, aanpassing en reparatie van het vóór 1 januari 2020 verstrekte mobiliteitshulpmiddel tot aan het moment dat het hulpmiddel vervangen moet worden.

Sociaal Vervoer

Cliënten die in een Wlz-instelling wonen kunnen sociaal vervoer nodig hebben. Caritas draagt zorg voor sociaal vervoer door vrijwilligers en rolstoelvervoer. Bedenk dat deze bewoners mogelijk aanspraak kunnen maken op een mobiliteitshulpmiddel voor individueel gebruik op grond van de Wlz (zie bovenstaande alinea mobiliteitshulpmiddelen).

Deeltijdverblijf Wlz

Deeltijdverblijf is een combinatie van thuis wonen en in een Wlz-instelling wonen. Met ingang van 1 januari 2020 is het eenvoudiger om deels thuis te wonen en daar Wlz-zorg te ontvangen en deels in een Wlz-instelling te wonen. Deeltijdverblijf maakt het mogelijk om langer thuis te blijven wonen en/of te wennen aan verblijf in een instelling. In de regelgeving is er niets geregeld bij deeltijdverblijf voor wat betreft hulpmiddelen. Het is de bedoeling om per categorie hulpmiddelen afspraken te maken over een verdeling van verantwoordelijkheden (www.regelhulp.nl).

Bezoekbaar maken woning

Onder het bezoekbaar maken van een woning wordt verstaan: het bereikbaar maken van de woning, de woonkamer en het toilet. Cliënten met een Wlz-indicatie die in een Wlz-instelling wonen kunnen een maatwerkvoorziening aanvragen voor het bezoekbaar maken van de woning zodat de cliënt op bezoek kan komen bij partner of kinderen. Bedenk ook dat de partner of kinderen ook bij de cliënt op bezoek kunnen gaan. Als uitgangspunt geldt dat de woning niet logeerbaar gemaakt hoeft te worden.

Logeerbaar houden woning (bestuursafspraken)

Het gaat hier om de vraag of de gemeente een toekenningsbesluit voor bijvoorbeeld een tillift, toiletstoel of traplift, kan intrekken (art. 2.3.10 lid 1 onder b Wmo 2015). Er gelden landelijke afspraken voor cliënten die in een Wlz-instelling gaan wonen en die minimaal 18 dagen per jaar thuis logeren. De eerder verstrekte hulpmiddelen kunnen thuis achterblijven. Het gaat hierbij om hulpmiddelen die redelijkerwijs niet vanuit de Wlz-instelling zijn mee te nemen. Het gaat om hulpmiddelen uit de Wmo 2015 en de Zvw. De hulpmiddelen uit de Wmo 2015 die mogelijk in aanmerking komen om thuis te blijven staan zijn vooral tilliften en douchezetjes/stoelen. De afspraken zijn:

1. De uitvoering van deze afspraken zal plaatsvinden met zo weinig mogelijk administratieve lasten voor betrokkenen, in het bijzonder de hulpmiddelegebruiker en hun naasten.
2. De hulpmiddelen blijven thuis staan als de cliënt de intentie heeft minimaal 18 dagen per jaar thuis te logeren.
3. Voor de hulpmiddelen geldt het volgende:
 - Het gaat uitsluitend om hulpmiddelen die op basis van de Wmo 2015 thuis al eerder zijn verstrekt (natura of pgb) op het moment van de verhuizing en niet redelijkerwijs vanuit de Wlz-instelling zijn mee te nemen in geval van thuis logeren. Het al dan niet kunnen meenemen van een hulpmiddel beoordeelt de Wlz-instelling in overleg met de cliënt (vertegenwoordiger), waarbij de woonsituatie thuis wordt meegewogen.
 - Een traplift valt ook onder de afspraken, als dit hulpmiddel nodig is om thuis te logeren.

- Mobiliteitshulpmiddelen (zoals rolstoelen en aangepaste fietsen) worden niet op twee plekken verstrekt en vallen daarmee niet onder deze landelijke afspraken. Mogelijk vallen deze hulpmiddelen onder het verhuisconvenant dat is gesloten.
- Onderhoud, reparatie en het vervangen van de verstrekte hulpmiddelen thuis op een later moment door hulpmiddelen met dezelfde functionaliteiten vallen onder deze afspraken.

Zolang de Wmo 2015 of de Wlz niet wijzigt, houdt de gemeente zich aan deze landelijke afspraken.

2.15.3 Samenloop Wlz en Wmo

Volgens de CRvB kunnen de Wmo en de Wlz naast elkaar bestaan (CRVB:2018:3933). Dat wil zeggen dat de gemeente verantwoordelijk kan zijn voor het verstrekken van hulp-op-maat als de beperkingen van de verzekerde betrekking heeft op maatschappelijke participatie. Dat valt namelijk niet binnen de reikwijdte van de Wlz. Denk bijvoorbeeld aan sociaal vervoer.

2.15.4 Uitzondering weigeringsgrond bij thuis wonen

Er geldt één uitzondering op het kunnen weigeren van een aanvraag om een maatwerkvoorziening: voor de cliënt die thuis woont mag een aanvraag om een hulpmiddel of woningaanpassing (nog) niet worden geweigerd (art. 8.6a onder a Wmo 2015). Voor huishoudelijke ondersteuning, begeleiding, dagactiviteiten of kortdurend verblijf geldt de uitzondering niet. Het is van belang dat de gemeente bij de melding van de ondersteuningsvraag onderzoekt of de cliënt in aanmerking kan komen voor een Wlz-indicatie of zo'n indicatie heeft, tenzij er geen aanleiding is om dat aan te nemen.

2.15.5 Thuis wonen

Een cliënt met een Wlz-indicatie kan op een locatie (woning) wonen waar wonen en zorg gescheiden is. Dat wil zeggen dat een afzonderlijke huurovereenkomst is gesloten voor het wonen; de cliënt betaalt zelf huur en geniet huurbescherming. De Wlz-zorg wordt ambulant geboden. De cliënt kan in de woning blijven wonen ongeacht de aard en (toename van de) omvang van de benodigde Wlz-zorg of bij welke organisatie de cliënt de Wlz-zorg inkoopt. Voor cliënten die thuis wonen mag de gemeente een maatwerkvoorziening in de vorm van een hulpmiddel of woningaanpassing niet weigeren (art. 8.6a onder a Wmo 2015).

2.15.6 Niet thuis wonen

Is de zorg en het wonen onlosmakelijk met elkaar verbonden, dan is geen sprake van thuis wonen. Dat wil zeggen: de cliënt verliest zijn woonruimte als bijvoorbeeld de zorgvraag te groot is (RBOBR:2022:448, RBGEL:2023:4967). De gemeente is bevoegd de aanvraag voor een hulpmiddel of woningaanpassing af te wijzen onder toepassing van art. 2.3.5 lid 6 Wmo 2015 (zie verder hierna). Bij twijfel vraagt de gemeente de huurovereenkomst op bij de cliënt.

Voorbeelden niet thuis wonen

Uit het onderzoek kan blijken dat de cliënt een ondersteuningsbehoefte heeft die niet door de Wlz wordt gedekt. Cliënten met een Wlz-indicatie die niet thuis wonen (maar niet in een Wlz-instelling) kunnen hulp-op-maat aanvragen:

- Voor het sociaal vervoer, of
- Hulpmiddel of woningaanpassing.
 - De gemeente onderzoekt of:
 - in redelijkheid verwacht mag worden dat de 'exploitant' van het wonen zorgt voor de aanwezigheid van de noodzakelijke hulpmiddelen en geschikte woonruimte. Mogelijk kan de cliënt de 'exploitant' daarop aanspreken,
 - de exploitant van het wonen meerdere cliënten heeft die eenzelfde hulpmiddel nodig hebben. Mogelijk kan worden volstaan met het verstrekken van één hulpmiddel.

2.15.7 Toepassingsvoorwaarden

Eerst beoordeelt de gemeente of aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 2.3.5 lid 6 Wmo 2015 is voldaan. Dat wil zeggen:

1. heeft de cliënt een Wlz-indicatie of kan hij daarvoor in aanmerking komen.
2. en zo ja, is er sprake van een uitzondering als bedoeld in art. 8.6a onder a Wmo 2015.

Onderzoek

De procedure van artikel 2.3.2 Wmo 2015 moet volledig worden doorlopen. Uit het onderzoek zal moeten blijken wat het doel, inhoud en omvang van de ondersteuningsvraag is en of er een noodzaak van ondersteuning op grond van de Wmo 2015 bestaat. Daar kan sprake van zijn als de cliënt een ondersteuningsbehoefte heeft die niet door de Wlz wordt gedekt.

Toepassing kan-bepaling

De gemeente kan de maatwerkvoorziening weigeren:

1. De cliënt heeft een tekort in zijn zelfredzaamheid of participatie die niet wordt gedekt door de Wlz.
2. Weigeren maatwerkvoorziening is een bevoegdheid (geen verplichting om te verstrekken).
3. Wordt gebruik gemaakt van de bevoegdheid om de maatwerkvoorziening te weigeren.

2.15.8 Motivatie weigeren maatwerkvoorziening

De beslissing op de aanvraag is gebaseerd op art. 2.3.5 lid 6 Wmo 2015. Daarbij heeft de gemeente een zeer ruime beslisruimte (CRVB:2018:3933 en CRVB:2019:3171). Het gaat om de vraag of de gemeente in redelijkheid tot het besluit heeft kunnen komen om de aanvraag om een maatwerkvoorziening, bij een behoefte die niet door de Wlz wordt gedekt, af te wijzen of toe te kennen. De belangen van de cliënt spelen een rol bij de motivatie (RBGEL:2023:4967).

Passende bijdrage geldt niet

Het gaat om een redelijkheidstoets. Er hoeft bij een toekenning in ieder geval niet te worden vastgesteld of de maatwerkvoorziening een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid of participatie.

2.16.9 Subsidie of natura-verstrekking woonvorm

De gemeente kan er ook voor kiezen om een hulpmiddel te verstrekken aan de exploitant van de woonvorm, al dan niet in de vorm van een subsidie. Dit is te vergelijken met outillagemiddelen waarover een Wlz-instelling beschikt voor de bewoners. De exploitant kan het betreffende hulpmiddel voor meerdere cliënten gebruiken.

Hoofdstuk 3 Beoordeling van de aanspraak

Artikel 2.3.5 Wmo 2015

Hoofdstuk 2 van de Verordening

Besluit Maatschappelijke ondersteuning en Jeugd 2025

3.1 Inleiding

De cliënt die zijn hoofdverblijf heeft of zal hebben in de gemeente Urk, kan aanspraak maken op ondersteuning van de gemeente Urk. Door de toevoeging 'zal hebben' wordt cliënten niet de mogelijkheid ontnomen naar de gemeente Urk te verhuizen. Wel zal de cliënt bij de keuze van een woning nadrukkelijk rekening moeten houden met de aanwezige of redelijkerwijs te verwachten beperkingen. Het gaat om situaties waarin het voor de hand ligt dat de cliënt problemen in de woning van zijn keuze zal gaan ondervinden.

3.2 Algemene criteria

In deze paragraaf komen de belangrijkste algemene criteria aan bod die van belang zijn bij de beoordeling van de aanspraak op hulp-op-maat.

3.2.1 Geen tekort in de zelfredzaamheid of participatie

Uit het onderzoek kan blijken dat er geen tekort is in de zelfredzaamheid of participatie omdat de cliënt:

- al dan niet met een ergotherapeut kan leren: gebruik te maken van ergonomische hulpmiddelen, een juiste werkhouding aan te nemen en/of in een rustig tempo verdeeld over de week de huishoudelijke werkzaamheden uit te voeren (CRVB:2022:308, CRVB:2018:2272),
- gebruik van het OV in redelijke mate kan participeren (CRVB:2022:224),
- de beschikbare voorzieningen (bijv. scooter) kan voorzien in de vervoersbehoefte (CRVB:2020:2644, CRVB:2021:511, CRVB:2021:3222).

3.2.2 Eigen kracht

De eigen kracht vormt een belangrijk onderdeel van de beoordeling of de cliënt is aangewezen op hulp-op-maat. Daaronder wordt verstaan wat volgens de gemeente binnen het vermogen van de cliënt ligt om zelf tot verbetering van zijn zelfredzaamheid en/of participatie te komen. De cliënt zal zich, in een door de gemeente te beoordelen mate, moeten inspannen om dat aan te wenden wat binnen zijn eigen bereik ligt om zelf in zijn behoefte op het gebied van maatschappelijke ondersteuning te voorzien. Dat is wat de wetgever voor ogen heeft gehad. Zo zou iemand bijvoorbeeld maatschappelijk nuttige activiteiten kunnen verrichten om zijn participatieprobleem aan te pakken. Onder eigen kracht kan ook letterlijk de eigen kracht worden verstaan. Denk bijvoorbeeld aan het in staat zijn om bepaalde huishoudelijke taken (deels) zelf uit te voeren. Daarbij zal de gemeente bijvoorbeeld rekening kunnen houden

met een (rustiger) tempo waarbinnen dat gebeurt maar ook met redelijkerwijs in acht te nemen leefregels waardoor de huishoudelijke taken verspreid over de week kunnen worden uitgevoerd.

3.2.3 Eigen verantwoordelijkheid is ook eigen kracht

In de Wmo 2015 is de eigen verantwoordelijkheid van burgers nog meer verankerd en wordt daarom betrokken bij het onderzoek en de beslissing op aanvraag.

Zelf of met anderen

Als de gemeente vindt dat de cliënt eigen verantwoordelijkheid kan nemen (lees: de beperkingen zelf kan oplossen), dan wordt de aanvraag om ondersteuning afgewezen. Het spreekt voor zich dat de gemeente dat telkens in het individuele geval moet beoordelen. In hoeverre medewerking of hulp kan worden geleverd van de cliënt, diens huisgenoten, zijn mantelzorger of van anderen in diens omgeving, zoals familieleden, is afhankelijk van de individuele situatie.

Voorbeelden

Tijdens het onderzoek (meestal een gesprek met de cliënt) kunnen allerlei oplossingen aan de orde komen die kunnen leiden tot het oplossen dan wel verminderen van de beperkingen in de zelfredzaamheid en/of participatie. Hierna staan een aantal voorbeelden genoemd wanneer de cliënt in staat kan worden geacht zijn zelfredzaamheid en/of participatie te verbeteren of op te lossen. De voorbeelden zijn ook gebaseerd op de jurisprudentie die onder de Wmo oud tot stand is gekomen en van toepassing zijn op de Wmo 2015.

Herinrichting woning

Van de cliënt kan worden verwacht dat de woning zodanig wordt ingericht of heringericht zodat wordt voorkomen dat een woningaanpassing moet worden verstrekt (vergelijk CRVB:2011:BQ8290 en CRVB:2016:429).

Aanspreken woningeigenaar

Van de cliënt mag worden verwacht dat hij de woningeigenaar regelmatig met goede pogingen aanspreekt om gebreken in de woning te doen wegnemen. Denk bijvoorbeeld aan het oplossen van vocht en schimmelplekken. Is er mede gelet op de gezondheidstoestand van de cliënt binnen redelijkerwijs aanvaardbaar tijdsbestek geen uitzicht op opheffing van die gebreken, dan zal de gemeente een maatwerkvoorziening al dan niet in de vorm van een financiële tegemoetkoming (verhuiskostenvergoeding) moeten verstrekken (CRVB:2013:2508). Is de aanvrager de eigenaar van de woning, dan zal hij dat zelf moeten realiseren.

Privaatrechtelijke verbintenis

De gemeente mag verlangen dat de cliënt een aanspraak op grond van een privaatrechtelijke verbintenis naar volle vermogen te gelde probeert te maken. Dat is gebruikelijk om te doen (vergelijk CRVB:2011:BQ4115). Het gaat om de situatie waarin de cliënt mag verwachten dat de woning in overeenstemming is of wordt gebracht met de contractuele bepalingen.

3.2.4 Feitelijk eigen kracht

Uit het onderzoek kan blijken dat de cliënt de huishoudelijke taken verdeeld over de week in rustig tempo zelf kan uitvoeren (bijv. CRVB:2022:308, CRVB:2018:2272). De cliënt heeft in dat geval geen tekort in diens zelfredzaamheid of participatie (zie ook hiervoor). Om dat vast te stellen kan een deskundigenadvies nodig zijn, zie Hoofdstuk 17 van deze beleidsregels.

3.2.5 Gebruik maken van een andere wet (voorliggende voorziening)

Onder de 'eigen kracht' valt ook aanspraak maken op voorzieningen die op grond van een andere wettelijke regeling bestaan (CRVB:2023:1046). Volgens de CRvB heeft de wetgever op dit punt geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de Wmo (oud) en is de rechtspraak die eerder is gedaan ook van toepassing voor de Wmo 2015. Dat betekent ook dat evenmin recht op maatschappelijke ondersteuning bestaat als de specifieke regeling, zoals de Zvw, slechts in een gedeeltelijke vergoeding van de kosten voorziet door de eigen bijdrage die iemand moet betalen (CRVB:2013:CA1427). Dat is ook te vergelijken met de kosten van het verplicht eigen risico op grond van de Zvw. Ook de aanspraak op gelden met het oog op een specifieke bestemming valt onder de voorliggende voorziening, zoals een vervoerskostenvergoeding op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (CRVB:2012:BV9433).

Onderzoek

Uit onderzoek moet blijken voor welke problemen of beperkingen de cliënt een beroep kan doen op een andere wettelijke regeling en/of de Wmo 2015 (CRVB:2022:441, CRVB:2023:1046). Als dat nodig is, neemt de gemeente contact op met bijvoorbeeld de zorgverzekeraar om duidelijkheid te krijgen over een mogelijke aanspraak op grond van de Zvw.

Reële mogelijkheden van behandeling

Behandeling op grond van de Zvw is geen voorliggende voorziening. Maar van de cliënt mag wel worden verwacht dat als er reële mogelijkheden van behandeling zijn, dat de cliënt daar gebruik van maakt en zich ten volle inspant om deze zo optimaal mogelijk te laten verlopen (CRVB:2023:1508). Denk aan (laagdrempelig toegankelijke) paramedische zorg als bedoeld in de Zvw vanwege lichamelijke of psychische klachten (CRVB:2011:BT7241, CRVB:2018:1444). De gemeente is dan niet gehouden een maatwerkvoorziening te verstrekken.

Onderzoek

Uit onderzoek moet blijken voor welke problemen of beperkingen de cliënt een beroep kan doen op een andere wettelijke regeling. En of er daarnaast nog behoefte bestaat aan bijvoorbeeld begeleiding of huishoudelijke ondersteuning en na de behandeling eventueel enige behoefte zal blijven bestaan.

3.2.6 Gebruik maken van ergotherapie

Ergotherapie heeft als doel de zelfzorg en zelfredzaamheid te bevorderen of te herstellen. Bij ergotherapie is de behandeling gericht op het opheffen, verminderen of compenseren van lichamelijke of psychische stoornissen, beperkingen of handicaps. De ergotherapeut geeft advies, instructie of behandeling om weer algemene dagelijkse of arbeidsgelateerde handelingen te kunnen doen en weer zo zelfstandig mogelijk te kunnen functioneren in zijn leefsituatie, woonsituatie of werksituatie. De Zvw (basis) dekt de kosten voor maximaal 10 behandelingen per kalenderjaar.

Huishoudelijke ondersteuning

Gebruik maken van ergotherapie kan de aanspraak op huishoudelijke ondersteuning voorkomen of de omvang daarvan verminderen. De gemeente onderzoekt, in samenspraak met een ergotherapeut, of dat het geval is of kan zijn. De cliënt is verplicht om medewerking te verlenen aan dat onderzoek maar ook om gebruik te maken van ergotherapie als dat de inzet van huishoudelijke ondersteuning voorkomt of vermindert.

Verplicht eigen risico

De kosten van ergotherapie vallen binnen het verplicht eigen risico. Dat is geen reden om geen gebruik te maken van ergotherapie. Immers iedereen die gebruik maakt van zorg kan met deze kosten worden geconfronteerd, het is inherent aan het zorgstelsel. Wordt er geen huishoudelijke ondersteuning verstrekt, dan is de cliënt ook geen maandelijkse eigen bijdrage verschuldigd. De kosten van het verplicht eigen risico mogen betaald worden uit de tegemoetkoming meerkosten.

3.2.7 Algemeen gebruikelijke voorziening

Artikel 2.3.5 lid 3 Wmo 2015 bepaalt dat als de cliënt de beperkingen in de zelfredzaamheid en/of participatie, volgens de gemeente, met gebruikmaking van een algemeen gebruikelijke voorziening kan verminderen of wegnemen, er geen maatwerkvoorziening verstrekt hoeft te worden. De CRvB heeft in november 2019 een uitspraak gedaan met betrekking tot het begrip algemeen gebruikelijke voorziening (CRVB:2019:3535). De CRvB geeft aan dat een voorziening algemeen gebruikelijk is als deze:

1. niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking;
2. daadwerkelijk beschikbaar is;
3. een passende bijdrage levert aan het realiseren van zelfredzaamheid of participatie en;
4. financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau.

De beoordeling

De gemeente beoordeelt aan de hand van de vier genoemde punten of sprake is van een algemeen gebruikelijke voorziening die aan het verstrekken van een maatwerkvoorziening in de weg staat.

1. *Niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking*
Bij het eerste criterium wordt bepaald of een voorziening specifiek bedoeld is voor de doelgroep van de Wmo 2015. Dat betekent (eenvoudig gezegd) dat iemand hierover beschikt of zou kunnen beschikken ongeacht het hebben van beperkingen (CRVB:2016:614). Of een beoogde algemeen gebruikelijke voorziening niet specifiek bestemd is voor personen met een beperking is ook afhankelijk van technische ontwikkelingen en nieuwe maatschappelijke normen. In het algemeen zijn algemeen gebruikelijke voorzieningen in de reguliere handel verkrijgbaar. Bijvoorbeeld een eenhendelmengkraan, toiletverhoger of wandbeugel in een bouwmarkt, een robotstofzuiger of een boodschappendienst bij de supermarkt. Een anti-slipbehandeling van een badkamervloer is algemeen gebruikelijke voorziening (CRVB:2024:1492).
2. *Daadwerkelijk beschikbaar*

Bij het tweede criterium geldt dat als de voorziening niet daadwerkelijk beschikbaar is voor de aanvrager, deze niet als algemeen gebruikelijke voorziening kan worden aangemerkt. Een boodschappenservice moet bijvoorbeeld wel door de supermarkt worden geboden.

3. *Levert een passende bijdrage aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt tot zelfredzaamheid of participatie in staat is*

Bij het derde criterium gaat het om maatwerk. Dat wil zeggen: er wordt bekeken of de beoogde algemeen gebruikelijke voorziening een passende bijdrage levert aan de situatie waarin de cliënt tot zelfredzaamheid en participatie in staat is. Of een voorziening passend is, hangt af van de concrete situatie van de cliënt. De maaltijdservice of boodschappendienst moet bijvoorbeeld wel gebruikt kunnen worden door de cliënt gelet op diens beperkingen.

4. *Kan financieel worden gedragen met een inkomen op minimumniveau.*

Onder een minimum inkomen wordt een inkomen op bijstandsniveau verstaan. Het vierde en laatste criterium gaat over de hoogte van de kosten van de beoogde algemeen gebruikelijke voorziening. Het gaat bij de hoogte om de ondergrens van een inkomen op minimumniveau: Er wordt dus niet gekeken of de persoon van de aanvrager het kan betalen. Voor de "eenmalige" aanschaf van een algemeen gebruikelijke voorziening hanteert de gemeente het volgende beleidsuitgangspunt.

Hoogte van de kosten

Het bedrag dat kan worden gedragen met een minimum inkomen is gebaseerd op:

1. de aflossingsduur van 36 maanden die in Urk geldt voor leenbijstand in de vorm van bijzondere bijstand (gebruiksgoederen);
2. een aflossing van 5% van de norm voor een alleenstaande of alleenstaande ouder van 21 jaar of ouder maar jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd (art. 21 aanhef en onder a van de Participatiewet). Het percentage sluit aan op dat wat buiten de beslagvrije voet valt.

Aansluiting op deze systematiek is in de rechtspraak redelijk bevonden (RBDHA:2021:2084, RBDHA:2022:5272).

Datum aanvraag

De datum van de aanvraag is bepalend voor welke bijstandsnorm wordt toegepast voor de berekening.

Berekening alleenstaande of alleenstaande ouder (voorbeeld)

5% van de bijstandsnorm € 1.345,45 [bedrag per 1 januari 2025] = € 67,27 x 36 maanden = € 2.421,77. Dit bedrag geldt voor een periode van 36 maanden. Voor de hoogte van de bijstandsnorm geldt het bedrag van 1 juli tot 1 juli van het volgende jaar. Per die datum worden onder meer de bijstandsnormen aangepast.

Rekenvoorbeeld

Cliënt dient een aanvraag in voor een maatwerkvoorziening. Uit onderzoek blijkt dat een bepaalde algemeen gebruikelijke voorziening een passende oplossing is. Die voorziening kost € 1.525,00. De kosten zijn lager dan € 2.421,77 [bedrag geldt per 1 januari 2025] en komt daarom niet voor verstrekking in aanmerking. Is de cliënt binnen 36 maanden opnieuw aangewezen op een maatwerkvoorziening en dan resteert voor een beoogde algemeen gebruikelijke voorziening nog een bedrag van € 896,77 (€ 2.421,77 minus € 1.525,00). Het gaat om eenmalige aanschafkosten en niet de periodieke kosten van bijvoorbeeld de maaltijdservice of boodschappendienst.

Financiële tegemoetkoming tandem

Een niet-elektrische tandem is een algemeen gebruikelijke voorziening. Voor een niet-elektrische tandem geldt een uitzondering op de bovenstaande berekening. Is vastgesteld dat de cliënt is aangewezen op een tandem om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer, dan vergoedt de gemeente het bedrag dat uitkomt boven de kosten van een individuele standaardfiets. Daarbij wordt een bedrag van € 850,00 gehanteerd. Het meerdere boven € 850,00 wordt vergoed. Daarbij hanteert de gemeente de volgende criteria:

- niet-elektrisch
- maximaal drie versnellingen.

Meerkosten

Het kan ook voorkomen dat de gemeente alleen de noodzakelijke meerkosten bij een algemeen gebruikelijke voorziening verstrekt. Het gaat dan om (een deel van) de voorziening die specifiek voor personen met een beperking bestemd is. Voorbeelden hiervan zijn:

- De aanpassingen aan een bakfiets die nodig zijn voor bijvoorbeeld het vervoer van de buggy of zuurstoffles.
- Geveerde zijwielen aan een fiets.

Dit is geen limitatief overzicht, er zijn meer voorbeelden denkbaar.

Kosten Tafeltje Dekje

Gebruikmaking van Tafeltje Dekje kan voor een cliënt een passende bijdrage leveren aan het realiseren van een situatie waarin hij/zij in staat is tot zelfredzaamheid. De kosten behoren tot de algemene kosten van het bestaan en zijn, mede gezien de keuzes die nu eenmaal in de besteding van het beschikbare inkomen worden gemaakt, niet zodanig dat deze in financiële zin niet passend zijn (CRVB:2018:2182). Bedenk dat de cliënt normaal gesproken ook kosten heeft voor een maaltijd.

Kosten boodschappendienst

Een boodschappendienst kan worden aangemerkt als een algemeen gebruikelijke voorziening die aan het verstrekken van hulp-op-maat in de weg staat (CRVB:2019:3690, CRVB:2019:397). Bezorgkosten van een boodschappendienst die € 4,95 per keer bedragen waarbij een minimum bestelbedrag van € 70 geldt kunnen in ieder geval worden gedragen uit een inkomen op minimumniveau (CRVB:2017:1302). Bedenk ook dat bepaalde boodschappen opgespaard kunnen worden.

Besteding pgb

Het spreekt voor zich dat de cliënt het pgb niet mag besteden aan een algemeen gebruikelijke voorziening.

3.2.8 Gebruikelijke hulp

Gebruikelijke hulp gaat alleen over personen die binnen de leefeenheid van de cliënt vallen (zie begripbepaling gebruikelijke hulp van de Verordening). Als volgens de gemeente gebruikelijke hulp kan worden verlangd, bestaat er geen (of slechts gedeeltelijk) aanspraak op hulp-op-maat. Zie verder hoofdstuk 4 van deze beleidsregels.

3.2.9 Mantelzorg en hulp van personen uit het sociale netwerk

Mantelzorg is niet afdwingbaar; het is vrijwillig en wordt onbetaald geboden. Maar het ontvangen van mantelzorg kan bijdragen aan het in staat zijn tot zelfredzaamheid en participatie door de cliënt. Het is ook van groot belang dat de gemeente tijdens het onderzoek ook nagaat of, en zo ja welke behoefte de mantelzorger heeft aan hulp zodat de taken kunnen worden volgehouden. Zie verder Hoofdstuk 2 en 5 van deze beleidsregels. Bij het sociaal netwerk gaat het om personen uit de huiselijke kring (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). Daaronder kunnen een familielid, huisgenoot, (voormalig) echtgenoot, geregistreerd partner of andere personen vallen met wie de cliënt een sociale relatie onderhoudt. Ook het bieden van ondersteuning door personen uit het sociale netwerk is niet afdwingbaar. Wel is het zo dat het in principe aan cliënt is om zijn sociale netwerk te vragen of zij hem kunnen en willen ondersteunen opdat zijn beperkingen in de zelfredzaamheid en/of participatie worden verminderd of weggenomen.

3.2.10 Gebruikmaking algemene voorzieningen

De wet geeft de gemeente opdracht om algemene voorzieningen te treffen. Een algemene voorziening is een aanbod van diensten of activiteiten die, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is. Algemene voorzieningen zijn gericht op maatschappelijke ondersteuning (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). De wetgever heeft met algemene voorzieningen beoogd dat het in de daarvoor geschikte situaties een voorliggend en volwaardig alternatief is voor een maatwerkvoorziening (TK 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 34). Algemene voorzieningen kunnen ook een belangrijke bijdrage leveren aan het meer inclusief maken van de samenleving, zodat mensen met beperkingen zoveel mogelijk in staat worden gesteld om op gelijke voet te participeren (TK 2013/14, 33 841, nr. 34, p. 21). Uit het onderzoek kan blijken dat gebruikmaking van een algemene voorziening voor de cliënt als passende oplossing kan worden aangemerkt. Daarvoor hoeft de cliënt geen aanvraag in te dienen; gebruikmaking van algemene voorzieningen kan zonder indicatie. Een voorbeeld van een algemene voorziening in Urk is het vervoer door vrijwilligers met de (rolstoel)bus van Caritas.

3.2.11 Overige voorliggende oplossingen

In 2.6 van deze beleidsregels staat wat de gemeente onderzoekt als de cliënt zijn ondersteuningsvraag heeft gemeld. Daarin staat ook het wettelijk beoordelingskader volgens het stappenplan van de CRvB waarop de beslissing van de aanvraag om hulp-op-maat wordt gebaseerd.

Beschikbare voorliggende oplossingen

Andere beschikbare voorliggende oplossingen in Urk kunnen ook onder het beoordelingskader vallen. Het zal namelijk niet altijd zo zijn dat de gemeente alle beschikbare mogelijkheden heeft gecontracteerd als algemene voorziening. Het zal wel duidelijk moeten zijn waaruit deze bestaan, zodat vastgesteld kan worden of het een passende oplossing is. Denk bijvoorbeeld aan een inlopmiddag bij een buurthuis dat dagbestedingsactiviteiten organiseert of vrijwilligers die als boodschappenmaatje kunnen fungeren. Het kan ook gaan om vrijwilligers bij een manege. Denk in dat kader ook aan een rijinstructeur die een cliënt kan helpen (CRVB:2018:3348). Wanneer het gaat om vrijwilligers zal de gemeente moeten vaststellen dat zij beschikbaar en geschikt zijn.

3.3 Uitgangspunten maatwerkvoorziening en persoonsgebonden budget

Uitgangspunten

3.3.1 maatwerkvoorziening gerealiseerd vóór de melding

Het kan voorkomen dat de melding van de ondersteuningsvraag pas wordt gedaan nadat de cliënt de hulp-op-maat heeft gerealiseerd. Bijvoorbeeld de badkamer is aangepast en pas daarna wendt de cliënt zich met een ondersteuningsvraag tot de gemeente. Of een cliënt die eerst verhuist van een ongeschikte naar een geschikte woning en zich daarna meldt bij de gemeente. Omdat de Wmo 2015 niet voorziet in een grondslag, bepaalt de Verordening dat de hulp-op-maat in die situatie wordt geweigerd (CRVB:2020:1099). In de praktijk zal het gaan om een verzoek de gemaakte kosten te vergoeden want een (gerealiseerde) hulp-op-maat in natura kan niet met terugwerkende kracht worden verstrekt. Onbekendheid van cliënten met de geldende regelingen komen in principe voor eigen rekening en risico (vergelijk CRVB:1993:ZB2748).

3.3.2 maatwerkvoorziening gerealiseerd vóór besluitname

Het kan ook voorkomen dat de cliënt hulp-op-maat realiseert tijdens de procedure van de melding en de beslissing op de aanvraag. Dat wil zeggen: de cliënt heeft de beslissing van de gemeente op de aanvraag niet afgewacht. In zo'n situatie wordt de hulp-op-maat (al dan niet in de vorm van een pgb) alleen verstrekt als de cliënt de gemeente toestemming heeft gevraagd en die toestemming schriftelijk heeft verkregen. Denk bijvoorbeeld aan een situatie waarin de cliënt een woning kan verkrijgen en de normale procedure niet kan afwachten omdat de woning dan aan iemand anders wordt toegewezen of verkocht.

3.3.3 Niet gerealiseerd, noodzaak achteraf vaststellen

Er kan ook sprake zijn van een nog niet gerealiseerde maatwerkvoorziening voordat de cliënt zijn ondersteuningsvraag heeft gemeld of de gemeente heeft beslist op de aanvraag. Echter door zich niet eerder te melden kan het zijn dat de gemeente de mogelijkheid is ontnomen om nog te kunnen beoordelen of er een noodzaak is voor hulp-op-maat. En zo ja, welke. Kan de gemeente de noodzaak nog wel vaststellen, dan kan worden overgegaan tot het verstrekken van een maatwerkvoorziening dan wel in de vorm van een pgb die als goedkoopst passende bijdrage wordt aangemerkt (vergelijk CRVB:2012:BV5418). Denk bijvoorbeeld aan de situatie waarin de cliënt al is begonnen met het aanpassen van de badkamer door het bad te verwijderen. De vraag is of de gemeente op dat moment nog, aan de hand van bijvoorbeeld bouwtekeningen of foto's, kan vaststellen dat de al in gang gezette aanpassing noodzakelijk was, en zo ja wat de goedkoopst passende bijdrage is.

3.3.4 Aanpassing zelf aangeschaft hulpmiddel

Het kan voorkomen dat de cliënt zelf een hulpmiddel heeft aangeschaft en een melding doet voor een aanpassing van dat hulpmiddel. De omstandigheid dat het om een zelf aangeschaft hulpmiddel gaat wil niet zeggen dat een aanpassing daarvan niet voor verstrekking in aanmerking kan komen als die nog niet is gerealiseerd (zie hiervoor). De gemeente beoordeelt in zo'n situatie of het betreffende hulpmiddel noodzakelijk is en zo ja, of dat ook geldt voor de aanpassing.

3.3.5 Nieuwe pgb-aanvraag binnen budgetperiode

Aan de cliënt kan een pgb worden verstrekt als wordt voldaan aan de verschillende voorwaarden. Dat wil zeggen dat de gemeente heeft vastgesteld dat de budgethouder, al dan niet met hulp van diens vertegenwoordiger, verantwoordelijk kan worden gehouden voor het gebruik (besteding) van het pgb binnen de geldende budgetperiode. De budgetperiode wordt vastgelegd in het toekenningsbesluit.

Ruimte in de besteding

Een cliënt kan zich echter binnen de budgetperiode opnieuw melden. Het pgb hoeft niet uitsluitend aan de geïndiceerde hulp-op-maat te worden besteed, maar wel voor het doel (resultaat) waarvoor het pgb is verstrekt (bijv. CRVB:2018:3102, CRVB:2018:819, CRVB:2009:BK2502). Heeft de cliënt het pgb binnen de budgetperiode volledig besteed en is de maatwerkvoorziening verloren gegaan, dan verstrekt de gemeente niet opnieuw een pgb (CRVB:2018:818).

Rekening en risico budgethouder

Onder verloren gaan wordt bijvoorbeeld verstaan het niet meer functioneren van een tweedehands voorziening die met het volledige toegekende pgb is aangeschaft. De gevolgen van de door de budgethouder gemaakte keuze in de besteding van het pgb komen namelijk voor diens rekening en risico. Dat is alleen anders als de maatwerkvoorziening weliswaar verloren is gegaan maar dat niet aan de budgethouder is te wijten. Ook bij gewijzigde omstandigheden in de ondersteuningsbehoefte zal er geen aanleiding zijn om een pgb op voorhand te weigeren.

3.3.6 Ingangsdatum diensten

Wordt een aanvraag gedaan voor een dienst, zoals huishoudelijke ondersteuning, die al door de cliënt is gerealiseerd vóór de melding, kan er wel een indicatie voor hulp-op-maat worden verstrekt. Er wordt in principe niet met terugwerkende kracht geïndiceerd (zie hiervoor en vergelijk CRVB:2019:772). Dit laat overigens onverlet dat de inzet van hulp-op-maat in natura bij spoedeisende gevallen onverkort van toepassing blijft.

3.3.7 Technisch geschikte maatwerkvoorziening

De ondersteuningsvraag kan gericht zijn op het vervangen van een eerder met een pgb aangeschaft hulpmiddel, zoals een scooter of een tillift. Is de budgetperiode verstreken, dan geldt het volgende uitgangspunt. Voldoet de eerder met het pgb aangeschafte maatwerkvoorziening nog aan de daaraan te stellen kwaliteitseisen, dan beoordeelt de gemeente of het verstrekken van een pgb voor reële instandhoudingskosten als goedkoopst passende bijdrage kan worden aangemerkt. In de praktijk gaat het om (aangeschafte) maatwerkvoorziening die technisch gezien nog niet zijn afgeschreven. Dat wil zeggen ze nog voldoen in de zin van kwaliteit én het resultaat dat bereikt moet worden. De strekking van deze bepaling gaat ook over de maatwerkvoorziening in natura.

3.3.8 Afdoende verzekeren

Neemt de cliënt de maatwerkvoorziening (al dan niet aangeschaft met een pgb) mee naar het buitenland, dan is hij/zij verantwoordelijk een afdoende verzekering af te sluiten tegen verlies, schade of diefstal. In de praktijk zal het meestal gaan om een hulpmiddel zoals een rolstoel. De kosten vallen binnen het pgb of komen voor rekening van de gemeente in geval van hulp-op-maat in natura.

3.3.9 Afsluiten opstalverzekering

Het is van belang dat de te verzekeren waarde van de woning dan wel de waarde van de verstrekte woningaanpassing is gedekt voor het risico van schade. Daarom zal de cliënt aan wie een woningaanpassing voor de eigen woning is verstrekt, al dan niet in de vorm van een pgb, moeten zorgen voor een (aangepaste) opstalverzekering.

3.3.10 Specifieke bepalingen

Artikel 5.2.1 Verordening

In dit artikel is nader invulling gegeven aan de bedoelde omstandigheden die betrekking hebben op de risicosfeer van de cliënt in geval van aanvragen om woningaanpassingen of een traplift. Denk bijvoorbeeld aan de aankoop van een woning die niet geschikt is in verband met de iemands beperkingen of verhuizen naar een woning waarvan te voorzien is dat daarin beperkingen zullen worden ondervonden (CRVB:2019:2951, CRVB:2019:290). Dat is bijvoorbeeld het geval als de cliënt rolstoelgebruiker is en verhuist naar een woning met een trap maar zonder traplift. Zie verder in Hoofdstuk 10 van de beleidsregels.

3.4 Kortdurende hulp-op-maat

De hulp-op-maat kan ook voor een kortdurende periode worden verstrekt. Dat kan aan de orde zijn als degene van wie gebruikelijke hulp wordt geleverd dat (nog) niet kan, maar dat wel kan leren. Daaronder kan ook toeleiding naar algemene voorzieningen of voorliggende voorzieningen worden verstaan.

3.5 Geheel aan maatregelen

Onder omstandigheden kan een maatwerkvoorziening ook een op maat van de persoon gesneden afgestemd geheel van maatregelen zijn. Daarbij kan het gaan om vormen van hulp die beschikbaar zijn ter ondersteuning van verschillende cliënten, maar ook om op maat voor iemand bedachte oplossingen. Deze kunnen ook gaan over de afstemming van de maatwerkvoorziening als bedoeld in artikel 2.3.5 lid 5 Wmo 2015.

3.6 Eigen bijdrage

Artikel 6.5 van de Verordening

Cliënten aan wie huishoudelijke ondersteuning is verstrekt zijn daarvoor een bijdrage in de kosten verschuldigd: het abonnementstarief. Het gaat om een vast bedrag per maand. Het abonnementstarief wordt door het CAK altijd volledig in rekening gebracht. Het kan voorkomen dat een cliënt tijdelijk geen gebruik maakt van de maatvoorziening. Het valt binnen de beleidsvrijheid van de gemeente om te bepalen of het abonnementstarief wordt opgeschort bij tijdelijke niet-gebruik (TK 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 155-157).

3.6.1 Beleidsuitgangspunten tijdelijk niet gebruik

Abonnementstarief

Als uitgangspunt geldt dat het abonnementstarief wordt opgeschort bij het niet-gebruik van de hulp-op-maat van drie maanden of meer waarvoor het abonnementstarief verschuldigd is. Het gaat dus niet

om situaties waarin meerdere maatwerkvoorzieningen zijn verstrekt en slechts één daarvan tijdelijk niet wordt gebruikt.

Indexering

Het abonnementstarief is per 1 januari 2025 geïndexeerd (Stcrt. 2024 nr. 35187).

3.6.2 Bijdrage niet verschuldigd

De gemeente is bevoegd om te bepalen dat de cliënt (tijdelijk) geen eigen bijdrage verschuldigd is (art. 3.8 lid 3 onder g en h, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015).

Tijdelijk geen betalingscapaciteit

Het gaat om cliënten die tijdelijk door (abrupte) veranderingen in de betalingscapaciteit door bijvoorbeeld bijzondere omstandigheden geen mogelijkheid hebben de bijdrage (tijdelijk) te voldoen. De bevoegdheid is nadrukkelijk bedoeld voor het ontbreken van betalingscapaciteit en niet het ontbreken van inkomen en vermogen. Dat betekent dat iemand geen beschikking heeft over voldoende vrij besteedbaar inkomen om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. De gemeente berekent de betalingscapaciteit op basis van de individuele situatie.

3.7 Regresrecht

Artikel 2.4.3 Wmo 2015

Een onrechtmatige daad is in het burgerlijk recht de term voor een fout die een ander schade berokkent. In het algemeen betekent dit dat degene die een onrechtmatige daad heeft begaan, ervoor verantwoordelijk is de hieruit voortkomende schade te vergoeden. Door een onrechtmatige daad kan een cliënt aangewezen zijn op hulp-op-maat. Denk bijvoorbeeld aan de gevolgen van een ongeval.

Regres plegen

De gemeente heeft de bevoegdheid regres te plegen en de schade te verhalen op degene die de onrechtmatige daad heeft begaan. De datum van de onrechtmatige daad is bepalend: plaatsgevonden op of ná 1 januari 2019. Daarvoor waren convenanten van toepassing op grond waarvan gemeenten geen zelfstandig regres hoefden te plegen. Erkenning van de onrechtmatige daad kan overigens een langdurige kwestie zijn. De gemeente kan vanzelfsprekend niet meer verhalen dan wat daadwerkelijk aan de client is verstrekt. Het ligt overigens voor de hand dat de client zelf ook een procedure voert om overige geleden schade te verhalen op de aansprakelijke partij of diens verzekeraar.

Erkenning onrechtmatige daad

Op het moment dat de onrechtmatige daad wordt erkend, kan de aansprakelijke partij of diens verzekeraar voorschotten verstrekken. Op dat moment hoeft de gemeente geen hulp-op-maat te verstrekken.

Gebruik formulier

De gemeente kan ook gebruik maken van het model-schadeformulier voor de declaratie van regreskosten. Het formulier is beschikbaar via de website van de VNG.

Hoofdstuk 4 Gebruikelijke hulp

Artikel 1.1.1 lid 1 Wmo 2015 (begripsbepaling)

Artikel 2.2.5 van de Verordening

4.1 Inleiding

Gebruikelijke hulp is in de wet gedefinieerd als hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). Gebruikelijke hulp strekt zich daarom alleen uit tot personen die met de cliënt woonachtig zijn in een woning. De zogeheten leefeenheid bestaat uit de bewoners die gemeenschappelijk een woning bewonen met het oog op gezamenlijk een huishouden te voeren. Onder een huisgenoot wordt iedere andere persoon verstaan die tot de leefeenheid van de cliënt kan worden gerekend. Dat wil zeggen dat volwassen huisgenoten alleen bij een commerciële huurders- of kostgangersrelatie geen deel uitmaken van de leefeenheid. Het gaat om personen die een (pension)kamer huren via een (huur)overeenkomst. In zo'n overeenkomst kan overigens wel zijn staan dat ruimten voor gemeenschappelijk gebruik door de huurder of kostganger moeten worden schoongehouden. In dat geval stemt de gemeente de omvang van de ondersteuning daarop af. Dat wil overigens niet zeggen dat als er geen contractuele bepalingen zijn opgenomen over het schoonmaken, dat de gemeente meer huishoudelijke ondersteuning moet verstrekken. Voor zover er sprake is van meer vervuiling vanwege intensiever gebruik door de huurder of kostganger, dan valt dat buiten de omvang van de indicatie.

4.2 Beleidsuitgangspunten

In de Wmo 2015 staat voorop dat door de gemeente allereerst wordt gezien of en in hoeverre iemand zelf dan wel met gebruikelijke hulp in staat is zijn problemen (beperkingen) op te lossen of te verminderen. In onze samenleving wordt het normaal geacht dat de echtgenoot, geregistreerde partner, zij die een gezamenlijke huishouding voeren, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten waar nodig en mogelijk hun rol nemen binnen de leefeenheid (het huishouden), zeker daar waar er sprake is van een huisgenoot met een beperkte zelfredzaamheid. Gebruikelijke hulp vloeit rechtstreeks voort uit de sociale relatie, waarin het voeren van een gemeenschappelijk huishouden een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het functioneren van dat huishouden met zich brengt. Gebruikelijke hulp is dan ook de normale, dagelijkse hulp die de hiervoor genoemde huisgenoten geacht worden elkaar onderling te bieden. In dit hoofdstuk wordt verder de term partner gebruikt. Daarmee wordt bedoeld: echtgenoot, geregistreerde partner of zij die een gezamenlijke huishouding voeren als bedoeld in artikel 1.1.2 Wmo 2015.

4.3 Afweging inzet gebruikelijke hulp

Uitgaande van de ondersteuningsvraag worden tijdens het onderzoek de problemen geïnventariseerd die de cliënt heeft in zijn zelfredzaamheid en/of participatie. Op basis van die inventarisatie beoordeelt de gemeente welke ondersteuning nodig is (zie Hoofdstuk 2 van deze beleidsregels). Pas dan kan op juiste wijze worden vastgesteld of gebruikelijke hulp mag worden verwacht van huisgenoten (bijv. CRVB:2018:3243 en CRVB:2018:3108).

De gemeente houdt in ieder geval rekening met:

1. De aard en omvang van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt.
2. De aard van de relatie van de persoon binnen de leefeenheid met de cliënt.
3. De leeftijd en de ontwikkelingsfase van inwonende kinderen.
4. De leerbaarheid van de cliënt en/of de personen van wie gebruikelijke hulp kan worden gevergd.

Dat is nader uitgewerkt in 4.4 Algemeen aanvaardbare opvattingen en 4.5 In redelijkheid te verwachten van huisgenoten in dit hoofdstuk.

4.4 Algemeen aanvaardbare opvattingen

Onder hulp die op grond van algemeen aanvaardbare opvattingen geacht wordt geboden te kunnen worden valt in ieder geval:

- Overname van huishoudelijke taken,
- Overname van of hulp bij de thuisadministratie,
- Hulp gericht op zelfzorg,
- Hulp bij het doen van aankopen,
- Hulp bij structureren van de dag/week,
- Hulp bij participatie,
- Legen en reinigen van de toiletemmer,
- Zorg voor minderjarige inwonende kinderen.

Het gaat bij gebruikelijke hulp om niet-professionele ondersteuning die niet per se door een professional geboden hoeft te worden (bijv. CRVB:2021:1114). Verder is geen limitatieve opsomming beoogd. Andere ondersteuning kan volgens de gemeente ook onder algemene aanvaardbare opvattingen vallen.

4.5 In redelijkheid te verwachten van huisgenoten

Artikel 1.1.1 lid 1 Wmo 2015 (begripsbepaling)

In redelijkheid

Of in redelijkheid mag worden verwacht dat huisgenoten gebruikelijke hulp bieden is afhankelijk van de individuele situatie. Als het onderzoek daartoe aanleiding geeft, zal de gemeente vast moeten (laten) stellen of de huisgenoot in staat is de gebruikelijke hulp te bieden over te nemen. De individuele situatie gaat in ieder geval over:

- de beschikbaarheid van de huisgenoot voor de niet-uitstelbare taken,
- mogelijke overbelasting van de huisgenoot,
- de (totale) omvang van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt.

Voor de vaststelling of de huisgenoot in staat is tot het bieden van gebruikelijke hulp kan de gemeente bijvoorbeeld om advies vragen (zie Hoofdstuk 17 van deze beleidsregels van deze beleidsregels).

4.5.1 Aard van de ondersteuningsbehoefte

De aard van de ondersteuningsbehoefte kan divers van aard zijn. Die zal eerst geïnventariseerd moeten worden, voordat kan worden beoordeeld of er sprake kan zijn van gebruikelijke hulp (CRVB:2018:373). De gemeente houdt rekening met de aard van de relatie die de persoon binnen de leefeenheid heeft

met de cliënt. Dat betekent dat er onderscheid kan bestaan tussen wat van partners ten opzichte van elkaar als gebruikelijke hulp kan worden aangemerkt, tussen kinderen ten opzichte van hun ouders en andere huisgenoten die bijvoorbeeld geen bloedverwantschap hebben met de cliënt. In het algemeen wordt ook verwacht dat aan personen van het sociaal netwerk of die tot de leefomgeving horen van de cliënt, uitleg wordt gegeven in het omgaan met de beperkingen van de cliënt. Denk aan familie, vrienden, leerkracht, etc. Dit voor zover het niet-professionele ondersteuning betreft.

Niet beheersen Nederlandse taal

Het (nog) niet beheersen van de Nederlandse taal is geen beperking in de zin van de Wmo. Het kan wel voorkomen dat dit een probleem oplevert bij het bieden van gebruikelijke hulp. De gemeente wijst de cliënt en degene van wie gebruikelijke hulp wordt verwacht op de mogelijkheden. Denk aan een tolk of cliëntondersteuning.

4.5.2 Omvang van de ondersteuningsbehoefte

Ook de omvang van de ondersteuningsbehoefte kan divers van aard zijn. Die zal eerst geïnventariseerd moeten worden, voordat kan worden beoordeeld of er sprake kan zijn van gebruikelijke hulp (CRVB:2018:373). De vraag of het gaat om uitstelbare of niet-uitstelbare ondersteuning is daarbij ook van belang. De cliënt kan bijvoorbeeld aangewezen zijn op ondersteuning bij het vervoer of de administratie of aansporing nodig hebben bij zelfzorg. De omvang van de ondersteuning kan onder de normale routine van de leefeenheid vallen. Denk bijvoorbeeld aan het uitzoeken en klaarleggen van kleding, het gezamenlijk eten, samen er op uit, etc.

De totale omvang (en aard) van de ondersteuningsbehoefte kan met zich meebrengen dat een deel van de taken of activiteiten niet als gebruikelijke hulp kan worden aangemerkt. Dat deel wordt als bovengebruikelijke hulp aangemerkt. Zijn er geen andere oplossingen beschikbaar, dan moet de gemeente hulp-op-maat verstrekken.

4.5.3 Leerbaarheid cliënt of huisgenoot

Het kan voorkomen dat er (tijdelijk) geen gebruikelijke hulp kan worden gegeven. Een reden kan zijn dat de huisgenoot niet weet op welke manier zij gebruikelijke hulp kan of moet verlenen, maar dat wel kan aanleren. Denk bijvoorbeeld aan situaties waarin men wordt geconfronteerd met een ondersteuningsbehoefte van de cliënt door niet eerder aanwezige beperkingen zoals een niet aangeboren hersenletsel (NAH) of (beginnende) dementie. Of een huisgenoot die bijvoorbeeld nooit heeft geleerd om huishoudelijke werkzaamheden uit te voeren, maar wel leerbaar is. De gemeente kan dan tijdelijk hulp-op-maat inzetten om de gebruikelijke hulp aan te leren. Redenen als 'niet gewend zijn om' of 'geen huishoudelijke werk willen en/of kunnen verrichten' leiden niet tot een indicatie voor het overnemen van huishoudelijke taken.

4.5.4 Overname van huishoudelijke taken

Voor huishoudelijke ondersteuning (schoonmaakondersteuning) geldt dat het binnen de algemeen aanvaarde opvattingen valt dat huisgenoten de huishoudelijke taken overnemen als een andere huisgenoot deze niet kan uitvoeren. Dit uitgangspunt is in lijn met de vaste rechtspraak van de CRvB (bijv. CRVB:2019:2616, CRVB:2018:2721 en CRVB:2017:4476). Dat wil zeggen dat geen rekening wordt gehouden met de aard van de relatie die de cliënt heeft met de huisgenoot. Dat de huisgenoot weigert om huishoudelijke taken te verrichten, maakt niet dat de gemeente, met toepassing van de hardheidsclausule, gehouden is om huishoudelijke ondersteuning toe te kennen (CRVB:2016:3665).

Inwonende kinderen

Als de cliënt thuiswonende kinderen heeft, dan gaat de gemeente er in beginsel van uit dat de kinderen, afhankelijk van hun leeftijd en de ontwikkelingsfase, een bijdrage kunnen leveren aan het overnemen van huishoudelijke werkzaamheden. Dat sluit aan bij het algemene uitgangspunt van gebruikelijke hulp.

Kind zijn

Verder is het zo dat de inzet van kinderen niet ten koste mag gaan van hun welbevinden en ontwikkeling, waaronder het omgaan met leeftijdgenoten, het doen aan vrijetijdsbesteding en de schoolprestaties (TK 2013/2014,33 841, nr. 34, p.116). De gemeente let in het bijzonder op de situatie van jonge mantelzorgers. De jonge mantelzorger wordt zo mogelijk uitgenodigd bij het onderzoek.

4.5.5 Jonge mantelzorgers

Jonge mantelzorgers zijn kinderen en jongeren die opgroeien met een familielid dat chronisch ziek of gehandicapt is of een psychische aandoening heeft. Deze situatie kan een grote impact hebben op hun leven. Zij helpen omdat ze zich verantwoordelijk voelen voor het reilen en zeilen van het gezin en nemen daarbij vaak taken en verantwoordelijkheden op zich die niet altijd passen bij gewoon kind zijn. Ook kan het kind na verloop van tijd de rol van de ouder aannemen binnen het gezin.

Ondersteuning (jonge) mantelzorger

Caritas biedt ondersteuning aan (jonge) mantelzorgers in Urk. De gemeente wijst de (jonge) mantelzorger op deze ondersteuning, ook als huishoudelijke ondersteuning wordt ingezet.

4.5.6 Overname van of hulp bij de thuisadministratie

Voor overname van de thuisadministratie geldt dat het binnen de algemeen aanvaarde opvattingen valt dat huisgenoten deze taak van elkaar overnemen als een van hen dat niet (meer) kan (bijv. CRVB:2021:1114, RBDHA:2018:10620 en RBZWB:2017:6072). Onder het doen van de thuisadministratie valt in ieder geval: de postverzorging, de betaling van rekeningen en dergelijke. Van een inwonend meerderjarig kleinkind mag bijvoorbeeld worden verwacht dat hij, naast de huishoudelijke taken ook de thuisadministratie van oma overneemt (CRVB:2021:1114). Daaronder zou ook de aansporing kunnen vallen in de zin van het helpen herinneren of dat de huisgenoot en de cliënt dat gezamenlijk doen. In die situatie biedt de huisgenoot ondersteuning bij de thuisadministratie. Het bieden van gebruikelijke hulp moet overigens niet verward worden met personen die niet (meer) in staat zijn om financiële beslissingen te nemen en daardoor in de problemen komen. Op die grond kan de Kantonrechter bewindvoering uitspreken omdat 'derden' misbruik zouden kunnen maken van de situatie van de cliënt.

4.5.7 Hulp gericht op zelfzorg

Onder zelfzorg worden algemene dagelijkse levensverrichtingen (adl) verstaan zoals: lichaamsreiniging, zich kleden, eten en drinken, medicijnen innemen, etc. Van partners mag worden verwacht dat de een de ander aanspoort tot het uitvoeren van deze adl-activiteiten in het kader van gebruikelijke hulp. Onder aansporen wordt het aanmoedigen verstaan om een activiteit uit te voeren. Dat wil zeggen: het helpen herinneren opdat de cliënt zich bijvoorbeeld gaat douchen of aankleden. Onder aansporen in het kader van gebruikelijke hulp valt niet het structureel moeten activeren van de cliënt; dat valt onder professionele ondersteuning. Een aantal adl-activiteiten gaat partners beiden aan en valt alleen al om die reden onder de gebruikelijke hulp die zij elkaar geacht worden te bieden, zoals het eten en drinken.

4.5.8 Hulp bij het doen van aankopen

Van partners en inwonende meerderjarige kinderen wordt verwacht dat zij elkaar hulp bieden bij het doen van aankopen. Onder gebruikelijke hulp valt dan ook het overnemen van deze activiteiten voor zover een van hen daartoe niet meer in staat is of daar begeleiding bij nodig heeft.

4.5.9 Ouders en meerderjarige kinderen

Afhankelijk van de aard en de omvang van de ondersteuningsbehoefte mag van ouders worden verwacht dat zij bij bepaalde hulpvragen van een meerderjarig kind hulp bieden in het kader van de gebruikelijke hulp. Een aanvraag om een maatwerkvoorziening in de vorm van begeleiding wordt dan afgewezen (CRVB:2024:941). In de hiervoor aangehaalde uitspraak ging het onder meer om hulp dan wel aansturing om:

- 's ochtends op tijd uit bed te komen;
- te voorkomen dat te veel eten wordt opschept en betrokkene gaat kokhalzen tijdens het eten;
- te kunnen werken met een agenda;
- bij het ondernemen van nieuwe activiteiten.

4.5.10 Hulp bij structureren van de dag/week

Van partners en hun meerderjarige inwonende kinderen wordt verwacht dat zij elkaar ondersteuning bieden bij activiteiten die hen ook gezamenlijk kunnen aangaan. De hulp kan bestaan uit het bespreken van een dag-of weekplanning (vergelijk CRVB:2021:823). Daarin staat bijvoorbeeld de volgorde waarin activiteiten plaats vinden en de dag of het dagdeel waarin de activiteit zal worden gedaan. Denk bijvoorbeeld aan:

- bezoek aan de huisarts, tandarts, specialist, e.d.,
- regelen van dagelijkse zaken zoals: de hond uitlaten, postverwerking, uitvoeren van huishoudelijke taken, e.d.,
- bezoek aan familie,
- deelname aan dagactiviteiten (brengen en/of opgehaald worden).

Er is geen limitatieve opsomming beoogd. Het gaat om activiteiten die betrekking kunnen hebben op het sociaal functioneren van de cliënt en het aanbrengen van structuur in de thuissituatie. De ondersteuning heeft een niet-professioneel karakter. In geval van ouders en hun meerderjarige inwonende kinderen overlegt de gemeente met alle betrokkene wat redelijk is om als gebruikelijke hulp te bieden (vergelijk CRVB:2018:3243).

4.5.11 Hulp bij participatie

Onder gebruikelijke hulp bij participatie wordt in ieder geval verstaan: bezoek aan de familie, vrienden, kerk of moskee of synagoge, huisarts/ziekenhuis, winkelen, deelname maatschappelijke activiteiten, etc. Daaronder wordt ook het vervoer verstaan, het gaat immers om (incidentele) verplaatsingen die

in het algemeen gepland kunnen worden. Daar kunnen huisgenoten onderling afspraken over maken. Onder vervoer kan ook begeleiding bij gebruikmaking van het Openbaar Vervoer worden verstaan. Ook van een inwonend meerderjarig kind mag worden verwacht dat het incidentele vervoer of begeleiding bij het vervoer aan de cliënt wordt geboden. Denk bijvoorbeeld aan een bezoek aan de huisarts of vrienden/familie. Het is dan ook niet ongebruikelijk als daarvoor een vrije dag van het werk moet worden genomen.

Vervoer en hulp bij vervoer

Of vervoer of hulp bij vervoer als gebruikelijke hulp geboden kan worden is mede afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt en dan met name de frequentie. Verder wordt rekening gehouden met een individuele vervoersbehoefte van de cliënt, zie verder 4.7 in dit hoofdstuk.

Bij het bezit van een eigen auto kan sprake zijn van gebruikelijke hulp.

4.5.12 Legen en reinigen van de toiletemmer

Is er geen noodzaak voor het verstrekken van een tweede toilet op de eerste verdieping, dan kan worden volstaan met losse toiletstoel. Van partners en inwonende meerderjarige kinderen mag worden verwacht dat zij het legen en reinigen van de toiletemmer als gebruikelijke hulp verrichten (CRVB:2019:1334). Dat is natuurlijk anders als wordt vastgesteld dat zij niet in staat zijn om dat te doen.

4.5.13 Zorg voor minderjarige inwonende kinderen

Ouders hebben een plicht en het recht om hun minderjarig kind te verzorgen, op te voeden en te onderhouden (art. 1:247 en 1:395a van het Burgerlijk Wetboek). Onder verzorging en opvoeding worden mede verstaan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. De zorgplicht van ouder(s) strekt zich in ieder geval uit over: verzorging, begeleiding en opvoeding die de ouder(s) normaal gesproken geeft aan het kind, waaronder ook de 'zorg' bij kortdurende ziekte met uitzicht op herstel. Onder de gebruikelijke hulp valt (vanzelfsprekend) ook het bieden van toezicht, bij activiteiten zoals zwemmen of andere activiteiten die kinderen normaal gesproken doen en waar zij door hun ouders bij begeleid worden. Bij uitval van één van de ouders neemt de andere ouder de gebruikelijke hulp voor de kinderen over.

Zie voor zorg van kinderen 8.3 van deze beleidsregels. Verder wordt verwezen naar Bijlage 2 Richtlijn gebruikelijke hulp van ouder(s) voor minderjarige kinderen bij deze beleidsregels.

4.6 Overbelasting of dreigende overbelasting

Steeds moet duidelijk zijn hoe de (dreigende) overbelasting zich uit en wat deze feitelijk inhoudt. Dat wil zeggen dat een beroep op (dreigende) overbelasting van de huisgenoot aannemelijk moet worden gemaakt en zo nodig nader worden onderbouwd. Is dat het geval, dan zal de gemeente een (nader) onderzoek instellen. Bijvoorbeeld door om medisch advies te vragen. De betreffende huisgenoot is verplicht daaraan zijn medewerking te verlenen. Zie verder 2.9 van deze beleidsregels voor wat daar onder wordt verstaan en wat de gevolgen zijn van het niet meewerken. Verwezen wordt naar Bijlage 1 Onderzoek naar (dreigende) overbelasting van deze beleidsregels.

Omvang planbare en onplanbare ondersteuning

Soms is het duidelijk dat de huisgenoot overbelast is, maar soms ook niet. Niet alleen de omvang van de planbare ondersteuning, maar ook de mate van de noodzaak tot het telkens aanwezig zijn om onplanbare ondersteuning te bieden is van invloed op de belastbaarheid van degene die geacht wordt gebruikelijke hulp te verlenen. Met andere woorden: het uitvoeren van enkele taken op vooraf afgesproken momenten is vaak minder belastend dan het uitvoeren van dezelfde taken waarbij telkens aanwezigheid en alertheid wordt gevraagd van degene die geacht wordt gebruikelijke hulp te verlenen. Denk bijvoorbeeld aan de beschikbare huisgenoot die geacht wordt om niet-uitstelbare taken in het kader van gebruikelijke hulp te bieden.

Aard van de beperkingen

Het kan voorkomen dat de huisgenoot weliswaar psychische beperkingen heeft maar geen aantoonbare fysieke beperkingen om de huishoudelijke taken uit te voeren (bijv. CRVB:2018:3101). In geval van psychische beperkingen kan het nodig zijn om vast te stellen dat de cliënt de betreffende huisgenoot kan aansturen bij de uitvoering van de huishoudelijke activiteiten.

Geen overbelasting

Uit het medisch advies kan ook blijken dat de huisgenoot medisch gezien in staat is om huishoudelijke taken verdeeld over de week en in eigen tempo uit te voeren (bijv. CRVB:2018:2721).

4.7 Geen gebruikelijk hulp

In de volgende situaties gaat de gemeente er in principe van uit dat de huisgenoot (tijdelijk) geen gebruikelijke hulp biedt of kan bieden:

- de cliënt heeft een zeer korte levensverwachting;
- de huisgenoot is overbelast of dreigt dat te geraken;
- de huisgenoot is voor aaneengesloten periode(n) niet aanwezig vanwege activiteiten elders met een verplichtend karakter; of
- er is volgens van de gemeente sprake van bijzondere omstandigheden. Hieronder kan een stapeling van ondersteunings- en/of zorgtaken worden verstaan.

In de volgende situaties is geen sprake van gebruikelijke hulp.

Individuele vervoersbehoefte

De cliënt kan een individuele lokale vervoersbehoefte hebben die zelfstandig kan worden gedaan met een vervoersvoorziening. In die gevallen kan (mag) de cliënt niet voor alle ondersteuning bij vervoer afhankelijk zijn van zijn huisgenoten in het kader van gebruikelijke hulp. In die gevallen kan het verstrekken van een vervoersvoorziening aan de cliënt zijn aangewezen.

Niet leerbaar

Voor zover de huisgenoot geobjectiveerde beperkingen heeft of kennis dan wel vaardigheden mist om gebruikelijke hulp aan de cliënt te bieden en deze vaardigheden niet kunnen worden aangeleerd wordt van hen geen gebruikelijke hulp verwacht.

Permanent toezicht

Het bieden van permanent toezicht of 24 uren ondersteuning in de nabijheid valt niet onder gebruikelijke hulp.

4.8 Boven-gebruikelijke hulp

Verder kan het zijn dat de naar algemene aanvaardbare opvattingen gebruikelijk hulp substantieel wordt overschreden. Dat kan te maken hebben met een combinatie van factoren. Denk bijvoorbeeld aan de aard en omvang van de totale ondersteuningsbehoefte van de cliënt of het combineren van het bieden van gebruikelijke hulp en de eigen activiteiten van de huisgenoot. Ook kan de zorg van ouders voor kinderen boven-gebruikelijk zijn. In vergelijking tot gezonde kinderen met een normaal ontwikkelingsprofiel kan deze zorg worden overschreden. Daarvoor wordt een bandbreedte van één uur per etmaal aangehouden. In voorkomende gevallen kan hulp-op-maat zijn aangewezen, tenzij (bij kinderen) aanspraak bestaat op een hulp-op-maat op grond van de Jeugdwet.

Hoofdstuk 5 Mantelzorg

Artikel 1.1.1 lid 1 Wmo 2015 (begripsbepaling)

Artikel 2.2.3 lid 3 van de Verordening

Artikel 5.3 van de Verordening (kortdurend verblijf)

5.1 Inleiding

Gebruikelijke hulp en mantelzorg zijn elkaar uitsluitende begrippen. Bij mantelzorg wordt de normale (gebruikelijke) hulp in zwaarte, duur en/of intensiteit overschreden. Mantelzorg kan worden verleend door een huisgenoot maar ook door uitwonende kinderen of een andere persoon uit het sociale netwerk van de cliënt. Dat wil zeggen dat in die gevallen geen sprake is van gebruikelijke hulp dan wel boven-gebruikelijke hulp.

5.2 Wettelijk begrip

In de wet wordt mantelzorg als volgt beschreven: hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zvw, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015).

5.2.1 Niet verzilveren van een aanspraak

Uit de begripsbepaling van mantelzorg volgt dat de hulp of zorg die door de mantelzorger wordt geboden een wettelijke aanspraak vertegenwoordigt. Die aanspraak kan gaan over de Wmo 2015, verpleging en/of verzorging zoals bedoeld in de Zvw of hulp aan een jeugdige op grond van de Jeugdwet. Bij mantelzorg is het dus zo dat die aanspraak niet wordt verzilverd.

5.2.2 Maatwerk als aanvulling op mantelzorg

De gemeente mag bij het bepalen van de ondersteuning die iemand nodig heeft, rekening houden met de mantelzorg die hij ontvangt (CRVB:2017:17 en CRVB:2017:3209). Dit neemt overigens niet weg dat het bieden van mantelzorg (onbetaald) vrijwillig is. Ook zal de gemeente oog moeten hebben voor de ondersteuning die nodig is om de inzet van mantelzorg structureel mogelijk te laten zijn dan wel voor

wat nodig is om de mantelzorger (af en toe) te kunnen ontlasten. Dat gebeurt in ieder geval tijdens het onderzoek.

5.3 Ondersteuning mantelzorg

De ondersteuning aan de mantelzorger geeft geen aanspraak op hulp-op-maat (RBNHO:2017:1022). De gemeente moet wel onderzoek doen naar de vraag of er de behoefte is aan maatregelen ter ondersteuning zodat de mantelzorger de taken uit kan blijven voeren. Dat behoort tot de wettelijke opdracht. Daarnaast zijn er lokale of mogelijk regionale organisaties die daarin iets voor mantelzorgers kunnen betekenen. De mantelzorger kan worden verwezen naar dergelijke initiatieven.

5.3.1 Hulpmiddelen

Bij het bepalen van hulpmiddelen houdt de gemeente rekening met de belangen van mantelzorgers, zoals bij tilliften en andere hulpmiddelen die door mantelzorgers bediend moeten worden. Ook kan het zijn dat de mantelzorger niet of moeizaam in staat is om de rolstoel te duwen. Omdat de zelfredzaamheid en/of participatie van de cliënt bij het verstrekken van hulp-op-maat het uitgangspunt is, kan duwondersteuning op de rolstoel worden verstrekt.

5.3.2 Overbelasting van de mantelzorger

Respijtzorg in de vorm van (tijdelijke) hulp-op-maat kan ook worden ingezet om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen en/of op te vangen. Van cliënt en mantelzorger mag in principe worden verwacht dat zij (eventueel met ondersteuning) onderzoek doen naar mogelijkheden om de overbelasting te voorkomen of te verminderen. De inzet van andere personen uit het sociaal netwerk of eventueel vrijwilligers kunnen hierin ook een rol spelen. De belangen en de draagkracht/draaglast van de mantelzorger worden hierbij meegewogen (zie Bijlage 1 Onderzoek naar (dreigende) overbelasting bij deze beleidsregels). Inzet van (tijdelijke) respijtzorg kan de draagkracht van de mantelzorger versterken.

5.3.3 Wet langdurige zorg

Ook kan mantelzorg worden verleend aan een thuiswonende verzekerde met een indicatie op grond van de Wlz. In die gevallen heeft de gemeente geen plicht om maatregelen ter ondersteuning van de mantelzorger in te zetten. Mogelijk kan voor deze verzekerden aanspraak bestaan op logeeropvang in een instelling (art. 3.1.1 lid 1 onder g Wlz). Wel kunnen deze verzekerden mogelijk gebruik maken van algemene voorzieningen.

5.4 Respijtzorg

De hulp-op-maat beoogt in eerste instantie de cliënt zelf passend te ondersteunen. Maatwerkvoorzieningen zijn immers in overwegende mate individueel gericht. De gemeente houdt in het algemeen rekening met wat de cliënt aan mantelzorg heeft of mogelijk zou kunnen krijgen. Dat betekent dat de cliënt (tijdelijk) aangewezen kan zijn op een maatwerkvoorziening op de momenten dat de mantelzorger niet in de gelegenheid is hem deze ondersteuning te bieden. Dat is respijtzorg. Denk bijvoorbeeld aan dagactiviteiten. Respijtzorg moet worden onderscheiden van:

- de ondersteunende maatregelen die nodig zijn om een mantelzorger goed zijn werk te kunnen laten doen, en
- de maatschappelijke ondersteuning (eventueel in de vorm van een maatwerkvoorziening) die een mantelzorger nodig heeft voor zijn eigen zelfredzaamheid en participatie. De mantelzorger is dan zelf cliënt en zal de ondersteuningsvraag moeten melden bij de gemeente waarna een onderzoek plaatsvindt. Het ligt niet voor de hand dat deze situaties snel zullen leiden tot het verstrekken van hulp-op-maat.

Hulp-op-maat als respijtzorg wordt altijd aan de cliënt toegekend die daar mogelijk een bijdrage in de kosten voor verschuldigd is. Opgemerkt wordt nog dat de gemeente ook hulp-op-maat kan verstrekken die erop is gericht dat de mantelzorger leert omgaan met de beperkingen van de cliënt.

5.5 Kortdurend verblijf

De wet kent één specifieke maatwerkvoorziening die door de gemeente kan worden verstrekt om de mantelzorger te ontlasten. Het gaat om kortdurend verblijf (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). De gemeente beoordeelt wel eerst of de cliënt in aanmerking kan komen voor een indicatie voor de Wlz. Nadat is vastgesteld dat de mantelzorger van de cliënt moet worden ontlast geldt nog een ander criterium. De cliënt is door het (tijdelijk/deels) wegvallen van de mantelzorg aangewezen op ondersteuning die gepaard gaat met voortdurend toezicht of 24 uren ondersteuning in de nabijheid. Daarnaast is het zo dat geen sprake is van het bieden van noodzakelijke geneeskundige zorg. In dat geval zal de cliënt namelijk een beroep moeten doen op Eerstelijns verblijf op grond van de Zvw. Het is ook mogelijk dat de cliënt op grond van zijn aanvullende zorgverzekering in aanmerking kan komen voor kortdurend verblijf.

5.5.1 Accommodatie en vervoer

Het kortdurend verblijf wordt geboden in een instelling of accommodatie van een door de gemeente gecontracteerde aanbieder. Is de cliënt aangewezen op kortdurend verblijf dan ligt het niet voor de hand dat de cliënt zelf in staat is de accommodatie te bereiken. In het algemeen wordt aangenomen dat de mantelzorger de cliënt kan brengen en weer ophalen.

5.5.2 Omvang en duur

Kortdurend verblijf kan voor een etmaal per week worden verstrekt. Het is niet vereist dat het kortdurend verblijf slechts voor wekelijks (of maandelijks) gebruik kan worden toegekend. Afhankelijk van de omstandigheden in het individuele geval kunnen de periodieke aanspraken ook voor aaneengesloten gebruik van maximaal 52 etmalen per kalenderjaar worden toegekend en gebruikt. Denk bijvoorbeeld aan de situatie waarin de mantelzorger op vakantie wil. De gemeente kan afwijken van de gestelde norm. Bij de beoordeling van de aanspraak houdt de gemeente in het algemeen rekening met de vraag of de cliënt aanspraak kan maken op Eerstelijns verblijf op grond van de Zvw of een indicatie op grond van de Wlz.

5.6 Mantelzorgwoning

Woningen dus ook mantelzorgwoningen worden niet als hulp-op-maat verstrekt. Tijdens de wetsbehandeling van de Wmo 2015 is aangegeven dat initiatieven als mantelzorgwoningen aandacht verdienen en waar mogelijk belemmeringen tot plaatsing te worden verminderd. Zo zijn de regels voor omgevingsvergunningvrij bouwen vereenvoudigd. Daartoe is het Besluit omgevingsrecht gewijzigd (Stb. 2014, nr. 333). In voorkomende gevallen wordt afstemming gezocht met het team Vergunningen, Toezicht en Handhaving omdat, zoals gezegd, de regels hierover zijn gewijzigd.

Hoofdstuk 6 Begeleiding

Artikel 5.3.2 van de Verordening

6.1 Inleiding

Met de hulp-op-maat in de vorm van begeleiding (individueel) wordt invulling gegeven aan het wettelijke begrip begeleiding. Daaronder worden activiteiten verstaan gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en/of participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). Het in staat zijn tot zelfredzaamheid en participatie wil zeggen dat de cliënt zoveel mogelijk op gelijke voet met anderen mee kan doen aan de samenleving. De compensatieplicht van de gemeente is echter niet gericht op het optimaliseren. Dat wil zeggen: niet alle beperkingen hoeven te worden opgelost.

6.2 Algemene uitgangspunten

Tijdens het onderzoek stelt de gemeente vast of er voorliggende oplossingen zijn die aan het verstrekken van hulp-op-maat in de vorm van begeleiding in de weg staat. Daaronder valt in ieder geval gebruikelijke hulp die een eventuele huisgenoot van de cliënt geacht wordt te bieden (zie Hoofdstuk 4 Gebruikelijke hulp van deze beleidsregels). Ook de begeleiding die geboden kan worden door bijvoorbeeld de welzijnsorganisatie kan een voorliggende oplossing zijn. Als uitgangspunt geldt ook dat collectieve hulp-op-maat in principe voor gaat op individuele hulp-op-maat. De achtergrond daarvan is onder meer dat een collectief aanbod goedkoper is dan een individueel aanbod. De gemeente is immers niet gehouden meer dan de goedkoopst passende bijdrage te verlenen. Verder kan het natuurlijk zijn dat dagactiviteiten (collectieve hulp-op-maat in groepsverband) een beter passende bijdrage levert aan de zelfredzaamheid en/of participatie van de cliënt.

6.3 Zelfredzaamheid en participatie

Zelfredzaamheid bevat twee elementen:

1. het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen (adl),
2. het voeren van een gestructureerd huishouden.

Om de dagelijkse handelingen en praktische zaken uit te kunnen voeren moet de cliënt daar lichamelijk toe in staat zijn maar ook over vaardigheden beschikken om daar regie over te kunnen voeren. De vaardigheid is het vermogen om een handeling bekwaam uit te voeren of een probleem op te lossen. Vaardigheden op een of ander gebied wordt veelal vergaard door praktische ervaring, door korte of langere tijd regelmatig te oefenen.

Participatie

Participatie gaat over deelname aan het maatschappelijk verkeer, zie Hoofdstuk 11 Ondersteuning deelname maatschappelijk verkeer. Daaronder kan ook deelname aan dagactiviteiten kan vallen, zie Hoofdstuk 7 van deze beleidsregels.

6.4 Afbakening Zorgverzekeringswet en Wmo 2015

De behoefte aan (alleen) verzorging zoals die tot 1 januari 2015 op grond van de AWBZ werd verleend, kan ook meer in het verlengde van de behoefte aan begeleiding liggen. Het gaat bij deze verzorging om mensen die behoefte hebben aan ondersteuning bij de adl. Deze verzorging houdt geen verband met de behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop. Deze behoefte aan ondersteuning bij adl komt met name voor bij mensen met een verstandelijke of zintuiglijke beperking of psychiatrische problematiek. Deze vorm van ondersteuning bij adl is niet naar de Zvw overgeheveld, maar per 1 januari 2015 gepositioneerd onder de Wmo 2015. Als cliënten een lichamelijke aandoening krijgen waardoor een geneeskundige zorgvraag ontstaat, zullen zij zowel verpleging als hun bij de geneeskundige zorgvraag behorende verzorging vanuit de Zvw ontvangen. Verder valt voor cliënten die begeleiding en adl-ondersteuning krijgen via de Wmo 2015, de overige medische zorg vanzelfsprekend onder de te verzekeren prestaties van de Zvw.

6.5 Bereiken van een resultaat

Tijdens het onderzoek wordt bekeken of de cliënt is aangewezen op een maatwerkvoorziening in de vorm van begeleiding en zo ja, welke. Zo'n indicatie is natuurlijk ook afhankelijk van de aard en de mate van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie. Het gaat om een te bereiken resultaat. Uit het resultaat of resultaten blijkt ook waar de begeleiding op is gericht om de cliënt in staat te stellen tot zelfredzaamheid en participatie.

6.5.1 Reikwijdte en integraal werken

De gebieden die tijdens het onderzoek worden uitgevraagd vallen niet allemaal (volledig) binnen de reikwijdte van de Wmo 2015. Het breed uitvragen op verschillende gebieden maakt het mogelijk om cliënten op een goede manier door te geleiden naar andere regelingen maar ook om de hulp-op-maat af te stemmen op die regelingen, als daar aanleiding voor is (art. 2.3.5 lid 5 Wmo 2015). Op die manier wordt (betere) integrale dienstverlening aan inwoners bereikt. Hierna wordt een voorbeeld genoemd.

Financiën/ administratie

Voor zover de problematiek gaat over het oplossen van schulden, waarvoor het minnelijk (gemeentelijke) of wettelijke (WSNP) traject is bedoeld, valt de begeleiding buiten de reikwijdte van de Wmo 2015. Dan kan alleen tijdelijk begeleiding worden verstrekt voor een toeleiding (warme overdracht) naar bijvoorbeeld schulddienstverlening. Naast eventuele schulddienstverlening kan dan ook toeleiding naar budgetbeheer of bewindvoering worden opgepakt. Bij het loket Werk en Inkomen kan ook worden bekeken of de cliënt eventueel aanspraak kan maken op inkomensondersteunende maatregelen.

Toelichting op wettelijke beschermingsmaatregelen

Er bestaat een aantal wettelijke beschermingsmaatregelen; bij de kantonrechter kan een verzoek om toelating worden gedaan. Tegen de achtergrond van de problematiek binnen dit resultaatgebied zijn dat:

- Beschermingswind. Als iemand niet meer alleen voor zijn financiële zaken kan zorgen, kan hij hulp daarbij krijgen door zijn vermogen onder bewind te laten stellen en zijn financiële zaken door een ander laten regelen. Problematische schulden en verkwisting kunnen redenen zijn om beschermingsbewind uit te spreken.
- Curatele. Als iemand zowel zijn persoonlijke én financiële zaken niet meer zelf kan regelen. Persoonlijke zaken zijn bijvoorbeeld een medische behandeling of verpleging. Het gaat om personen die handelingsonbekwaam zijn.
- Mentorschap. Als iemand alleen niet meer voor zijn persoonlijke en immateriële zaken kan zorgen, kan hij een mentor krijgen om hem te helpen.

6.5.2 Aandachtspunten

De cliënt kan beperkingen ondervinden op verschillende gebieden (zie verder hierna). De gemeente maakt bij het onderzoek ook gebruik van Bijlage 3 Aandachtspunten resultaatgebieden begeleiding bij deze beleidsregels.

6.5.3 Resultaat

De gemeente stelt tijdens het onderzoek vast welk resultaat of welke resultaten bereikt moeten worden en welke aandachtspunten er eventueel zijn bij het bieden van de begeleiding. Daaruit volgt de begeleiding waarop de cliënt is aangewezen qua aard, omvang en frequentie. Dat wordt aangeduid met een intensiteit. Begeleiding kan worden geïndiceerd in vijf intensiteiten: waakvlamcontact, licht, middel, zwaar of intensief. De termen licht, matig en zwaar uit Bijlage 3 Aandachtspunten resultaatgebieden

begeleiding laten zich niet rechtstreeks vertalen naar een gelijknamige intensiteit. Met andere woorden: wanneer de ernst van de problematiek op een van de gebieden als zwaar wordt beoordeeld, wil dit niet zeggen dat de begeleiding per definitie wordt geïndiceerd in de intensiteit zwaar. De gemeente hanteert de volgende intensiteiten:

Intensiteit	Ondergrens uren per maand	Bovengrens uren per maand
Waakvlamcontact	-	tot en met 4 uur
Licht	meer dan 4 uur	tot en met 9 uur
Middel	meer dan 9 uur	tot en met 18 uur
Zwaar	meer dan 18 uur	tot en met 26 uur
Intensief	meer dan 26 uur	-

Geen optelsom

Het kan zijn dat op meerdere gebieden te behalen resultaten te formuleren zijn. Voor wat betreft de omvang van de indicatie voor begeleiding is het niet zo dat de ureninschatting per gebied bij elkaar worden opgeteld. Het gaat om maatwerk: het bereiken van het resultaat is leidend. De aanbieder kan in een bepaalde volgtijdelijkheid werken aan de te bereiken resultaten. Het kan van belang zijn (tussentijds) te evalueren.

Resultaat en intensiteit

Voor het bepalen van een te bepalen resultaat en bijbehorende intensiteit kan de gemeente onderstaand schema gebruiken.

De begeleiding bestaat uit:	De begeleiding is:	Deskundigheid begeleider:
Stimuleren en controleren.	Praktisch en planbaar.	Geen specifieke eisen.
Stimuleren en controleren + aansturen en instrueren.	Specialistisch, niet uitstelbaar tot volgend contactmoment, binnen reguliere werktijden.	Kennis van ziektebeelden en behandelmethoden is noodzakelijk.
Stimuleren en controleren, aansturen en instrueren + zaken overnemen.	Specialistisch, bij een incidenteel karakter per direct bereikbaarheid, zonodig buiten reguliere werktijden	Kennis van behandelmethoden én overleg met ketenpartners is noodzakelijk.

6.5.4 Intensiteit waakvlamcontact

De intensiteit waakvlamcontact is bedoeld als:

- manier om af te schalen,
- nazorg en monitoring,
- preventie om zwaardere begeleiding te voorkomen,
- de “zorgmijdende” cliënt de toegekende begeleiding niet gebruikt (no show).

Manier om af te schalen

Voordat de begeleiding daadwerkelijk wordt afgeschaald wordt eerst gekeken of in het netwerk van de cliënt een persoon beschikbaar en geschikt is die de functie van het waakvlamcontact op zich kan nemen. Dat wil zeggen: bij een indicatie zoekt de aanbieder samenwerking met die persoon. Het waakvlamcontact wordt dan belegd bij die persoon en heeft als doel om een vinger aan de pols te houden in de overgang naar het afbouwen van de begeleiding en/of na beëindiging van de begeleiding. Zijn er geen mogelijkheden binnen het eigen netwerk, dan biedt de aanbieder het waakvlamcontact.

Nazorg en monitoring

Cliënten zijn goed in beeld bij aanbieders. Daarom hoeft de cliënt niet steeds opnieuw een vraag te stellen of een intake te doorlopen. De aanbieder bewaakt dat de zelfredzaamheid van de cliënt niet afneemt. Daarnaast kan “uitstroom” naar voorliggende oplossingen ingezet of behouden worden.

Preventie om zwaardere begeleiding te voorkomen

Bij waakvlamcontact is de begeleiding tijdig aanwezig om op te schalen bij dreigende terugval. Op die manier hoeven de problemen van een cliënt niet verder op te stapelen. De cliënt kan terugvallen op de aanbieder als het even wat minder goed gaat. Als dat nodig is kan de aanbieder ook begeleiding bieden bij het formuleren van een ondersteuningsvraag en toeleiding tot (meer) ondersteuning.

Zorgmijders

Het gaat bij zogeheten “zorgmijders” om cliënten aan wie weliswaar begeleiding is toegekend maar die daar geen gebruik van maken (no show). In die situaties wordt het eerdere toekenningsbesluit vervangen door een toekenning begeleiding waakvlamcontact. Het kan ook een manier zijn om de ondersteuning voor (nieuwe) cliënten, aan wie nog geen begeleiding is verstrekt, op een laagdrempelige manier op te starten.

Hoofdstuk 7 Dagactiviteiten

Artikel 5.3.1 van de Verordening

7.1 Inleiding

De hulp-op-maat dagactiviteiten is een vorm van begeleiding in groepsverband bestemd voor cliënten die niet mee kunnen doen in het ‘gewone’ dagelijkse (werk)leven. De dagactiviteiten dragen bij aan de zelfredzaamheid en/of participatie van de cliënt, zodat deze zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven. Dagactiviteiten omvatten structurele tijdsbesteding met een welomschreven resultaat waarbij een cliënt actief wordt betrokken en wat hem zingeving biedt. Begeleiding is hiervan een onderdeel zodat de cliënt kan deelnemen aan de dagactiviteiten. Dagactiviteiten kunnen gericht zijn op: een invulling van de dag, dagstructuur hebben en mensen ontmoeten. Ze kunnen naast structurerend ook ontwikkelingsgericht zijn. Als dat nodig is valt hieronder ook het vervoer naar en van de dagactiviteiten. Dagactiviteiten kunnen er ook voor zorgen dat de mantelzorger wordt ontlast. Er zijn drie vormen van dagactiviteiten die zijn afgestemd op een specifieke doelgroep (zie hierna).

7.2 Algemene uitgangspunten

Tijdens het onderzoek stelt de gemeente vast of er voorliggende oplossingen zijn die aan het verstrekken van hulp-op-maat in de vorm van dagactiviteiten in de weg staat. Daaronder kan gebruikelijke hulp vallen die een eventuele huisgenoot van de cliënt geacht wordt te bieden. Ook de begeleiding die geboden kan worden door een welzijnsorganisatie kan een voorliggende oplossing zijn. De gemeente is niet gehouden meer dan de goedkoopst passende bijdrage te verlenen. Verder kan het natuurlijk zijn dat dagactiviteiten (collectieve hulp-op-maat in groepsverband) een beter passende bijdrage levert aan de zelfredzaamheid en/of participatie van de cliënt dan individuele begeleiding.

7.2.1 Voorliggende oplossing

De algemene voorziening dagactiviteiten ‘Mit Eenkanger is zo’n voorliggende oplossing, net als inloophuis Leger des Heils, de Rots. Deze voorliggende oplossingen zijn voor een brede doelgroep. Denk aan cliënten met een psychische kwetsbaarheid, licht verstandelijke beperking. Dit zijn algemene voorzieningen en kan voor gaan op het verstrekken van hulp-op-maat in de vorm van dagactiviteiten.

Resultaten

Deze algemene voorzieningen richten zich op het bereiken van de volgende resultaten:

- Het zich thuis laten voelen en contacten leggen.
- Het faciliteren van cliënten met een psychische kwetsbaarheid om zich te ontwikkelen om een volgende stap te zetten in het meedoen in de maatschappij. Hierbij wordt geïnvesteerd op herstel en inzet van ervaringsdeskundigheid.
- Het signaleren van verergering van de problematiek en somatische achteruitgang en hiernaar handelen. Het hierbij ontlasten van de mantelzorger.
- Het werken aan een gezonde leefstijl bij cliënten door het bieden van gezonde voeding, het verstrekken van informatie over voeding en bewegen.
- Het onder de aandacht brengen van stigma’s.
- Het faciliteren van ruimte aan vrijwilligersorganisaties op het gebied van zelfhulp waarmee zwaardere zorg voorkomen wordt.
- Er ontstaat begrip en acceptatie tussen verschillende doelgroepen waardoor de drempel verlaagd wordt om samen activiteiten te ondernemen. Hierdoor is er een breder aanbod van activiteiten voor wie er behoefte aan heeft.
- Het samenwerken tussen organisaties waardoor expertise en inzet voor een brede doelgroep wordt benut.
- Het vergroten van het bereik van mensen, zodat er meer mensen bereikt worden en naar de inloop/activiteiten komen.
- Het normaliseren en afschalen van hulpverlening.
- Het versterken van het netwerk van cliënten buiten de algemene voorzieningen.

7.3 Vormen van dagactiviteiten

Er zijn drie maatwerkvoorzieningen in de vorm van dagactiviteiten die elk bestemd zijn voor een verschillend deel van de populatie. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende producten, de bijbehorende deelpopulatie en activiteiten:

7.3.1 Doelgroep en scheidslijn dagactiviteiten

Naam product	Deelpopulatie	Activiteiten	Exclusief deelpopulatie
Dagactiviteiten belevingsgericht	Ouderen en (jong) dementerenden	Recreatief	Arbeidsmatige leeftijd m.u.v. jong dementerenden
Dagactiviteiten NAH	Niet aangeboren hersenletsel (NAH)	Recreatief en ontwikkelingsgericht	Clënten die geen NAH hebben
Dagactiviteiten arbeidsmatig	Arbeidsmatige leeftijd	Ontwikkelingsgericht	- Deelpopulatie NAH, - Pensioengerechtigde leeftijd en dementerenden

Pensioengerechtigd en toch dagactiviteiten arbeidsmatig?

De cliënt staat centraal. Neem bijvoorbeeld een cliënt die deelneemt aan de dagactiviteiten arbeidsmatig en de pensioengerechtigde leeftijd bereikt maar graag wil blijven deelnemen aan de dagactiviteiten arbeidsmatig. Deze cliënt kan daar in afstemming met de aanbieder en de gemeente blijven. De cliënt ontvangt wel een andere indicatie, namelijk voor dagactiviteiten belevingsgericht. De aanbieder van dagactiviteiten belevingsgericht en de aanbieder dagactiviteiten arbeidsmatig werken samen om deze cliënt te bedienen. Dat kan een combinatie van dagactiviteiten zijn of volledige deelname aan de dagactiviteiten arbeidsmatig. Aanbieders kunnen bijvoorbeeld hun samenwerking vormgeven in een hoofd- en onderaannemerschap.

7.4 Dagactiviteiten niet aangeboren hersenletsel (NAH)

Clënten met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) hebben schade aan de hersenen die is ontstaan in de loop van hun leven. Dit zorgt voor een onomkeerbare breuk in hun levenslijn; een cliënt met NAH ervaart dat wat voorheen vanzelfsprekend was, dat nu niet meer is. Dit vraagt om speciale aanpak en aandacht, bijvoorbeeld voor rouwverwerking en leerbaarheid.

7.5 Dagactiviteiten belevingsgericht

De doelgroep voor deze hulp-op-maat zijn cliënten vanaf de pensioengerechtigde leeftijd en (jong) dementerenden. De doelgroep kenmerkt zich door een onomkeerbaar verlies van regie en een grote mate van zorgafhankelijkheid. Het gaat bij dagactiviteiten belevingsgericht om cliënten die ernstig beperkt zijn in hun zelfredzaamheid en die (nagenoeg) niet meer in staat zijn om hun eigen dagstructuur vorm te geven. Denk aan cognitieve beperkingen door dementie en/of fysieke beperkingen door een ziekte of ouderdom. Omdat zij sterk beperkt zijn in de zelfredzaamheid kan dat leiden tot: sociaal isolement, afnemende vaardigheden en het langzaam verliezen van de regie over het leven. De dagactiviteiten belevingsgericht geven structuur en een zinvolle invulling van de dag aan deze groep ouderen en (jong) dementerenden. Deze hulp-op-maat voorkomt ook dat iemand geen sociale contacten meer heeft en geïsoleerd raakt.

Recreatief met als doel beleven

De dagactiviteiten belevingsgericht zijn veelal recreatief van aard en hebben als doel 'beleven'. Als de cliënt beginnende en lichte beperkingen heeft, zijn de activiteiten vooral recreatief van aard en gericht op het hebben van contacten, versterken sociaal netwerk en ontmoeting. Activiteiten zijn bijvoorbeeld: wandelen, knutselen, klussen, bewegen, zingen of samen koken en andere mensen ontmoeten. Voor deze cliënten kan een algemene voorziening, een vrij toegankelijke voorziening en/of inzet van een vrijwilliger voldoende zijn, al dan niet in combinatie met deze hulp-op-maat een passende oplossing zijn.

Opvang en stabiliseren

Afhankelijk van de mate van maar ook de prognose van de beperkingen van de cliënt zijn de dagactiviteiten vaak recreatief van aard en gericht op stabilisering, het voorkomen of vertragen van verdere achteruitgang, het zo lang mogelijk behouden van vaardigheden, het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Het richt zich op opvang van cliënten die naar verhouding veel structuur, begeleiding en toezicht nodig hebben, bijvoorbeeld cliënten met dementie. De begeleiding is intensiever en meer specialistisch vanwege de beperkingen (fysiek, verstandelijk, geestelijk). Het is daarnaast vaak gericht op het ontlasten van mantelzorgers. Een groot deel van deze cliënten komt via de hulp-op-maat dagactiviteiten belevingsgericht uiteindelijk terecht in de Wlz.

7.6 Dagactiviteiten arbeidsmatig

De (onbetaalde) dagactiviteiten arbeidsmatig is bestemd voor cliënten:

- van 18 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd (arbeidsmatige leeftijd),

- die (nog) geen aanspraak kunnen maken op ondersteuning bij de arbeidsparticipatie, en
- een mate van ontwikkelingspotentieel hebben richting maatschappelijk participeren.

Kenmerk doelgroep

Veelal gaat het om cliënten met een verstandelijke beperking, psychosociale problematiek of psychiatrische stoornis. De beperking is dermate belemmerend dat cliënten (al dan niet tijdelijk) nog geen ondersteuning kan krijgen bij de inschakeling bij de arbeidsparticipatie van de gemeente of het UWV. De reden daarvan is dat de cliënt (nog) niet over arbeidsvermogen (of verdien capaciteit) beschikt. De doelgroep heeft dikwijls moeite om een stabiele structuur en invulling aan hun dagen te geven. De hulp-op-maat dagactiviteiten arbeidsmatig biedt als het ware een alternatief voor werk of school voor cliënten die (nog) geen betaald werk kunnen doen. Daaronder wordt ook ondersteuning in de arbeidsparticipatie verstaan, zoals (begeleid) vrijwilligerswerk. De dagactiviteiten arbeidsmatig biedt cliënten zingeving.

7.6.1 Doelgroep en beoordelen problematiek

De gemeente stelt tijdens het onderzoek vast welk resultaat of welke resultaten bereikt moeten worden en welke aandachtspunten er eventueel zijn. Hiervoor maakt de gemeente ook gebruik van de uitvraag op verschillende gebieden. Is de cliënt aangewezen op een maatwerkvoorziening dagactiviteiten arbeidsmatig dan wordt vastgesteld wat als passende bijdrage kan worden aangemerkt. Dat wordt aangeduid met een intensiteit. Om de intensiteit te bepalen kan de gemeente bij het onderzoek gebruik maken van Bijlage 3 (aandachtspunten problematiek begeleiding) bij deze beleidsregels. De gemeente hanteert de volgende intensiteiten:

Intensiteit	Ondergrens dagdelen per maand	Bovengrens dagdelen per maand
Licht	meer dan 4 dagdelen	tot en met 18 dagdelen
Middel	meer dan 19 dagdelen	tot en met 26 dagdelen
Zwaar	meer dan 27 dagdelen	tot en met 35 dagdelen
Intensief	meer dan 35 dagdelen	-

Werksetting, begeleiding en coaching

De hulp-op-maat dagactiviteiten arbeidsmatig omvat activiteiten in een werkachtige setting. Cliënten ontplooiën hun capaciteiten, leren kennis en vaardigheden, leef- en werkroutine en omgangsvormen die ze ook nodig hebben op de werkvloer, zodat waar mogelijk hun kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot. De begeleiding bestaat uit ondersteuning en coaching en richt zich op het stimuleren van de zelfredzaamheid en eigen regie en het krijgen van veiligheid en structuur. De begeleiding gaat uit van de mogelijkheden en wensen van de cliënt en staat in het teken van het ontwikkelen van eigen initiatief, talenten. Begeleiding spreekt de competenties aan.

Realiseren van ontwikkeling

De beperkingen van deze cliënten zijn dusdanig, dat er ontwikkeling verwacht en gerealiseerd kan worden. Het doel is afhankelijk van het ontwikkelperspectief van de individuele cliënt. De mate en snelheid van ontwikkeling verschilt per persoon. Het gaat er om dat cliënten zich ontwikkelen op maximaal eigen vermogen. Waar mogelijk stromen de deelnemers uit deze hulp-op-maat omdat ze er niet meer op zijn aangewezen of kan worden afgeschaald naar voorliggende oplossingen. Ook kan een cliënt doorstromen naar een vorm van werk of ondersteuning gericht op arbeidsparticipatie. De hulp-op-maat dagactiviteiten arbeidsmatig dient dan als opstapje naar werk voor cliënt waarvoor de stap naar werk of een vorm van arbeidsparticipatie (tijdelijk) nog te groot is.

Geen doorstroom naar werk/arbeidsparticipatie

In bepaalde gevallen zal gezien de beperkingen van de cliënt doorstroom naar een vorm van werk niet haalbaar zijn. De hulp-op-maat dagactiviteiten arbeidsmatig staat dan in het teken van participatie met als doel cliënten een zinvolle invulling van de dag te geven die past bij hun interesse en vaardigheden en hun naar vermogen te laten ontwikkelen.

7.7 Mogelijkheden tot arbeidsparticipatie

Tijdens het onderzoek door de gemeente komt ook de mogelijke samenwerking aan bod met andere partijen (art. 2.3.2 lid 4 onder f Wmo 2015). Bijvoorbeeld de medewerker van de gemeente Urk zelf in het kader van de uitvoering van de Participatiewet of een arbeidsdeskundige van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV). Valt de cliënt namelijk onder de doelgroep van de Participatiewet of het UWV, dan kan samenwerking maar ook afstemming van de bijvoorbeeld te verstrekken begeleiding of dagactiviteiten arbeidsmatig op grond van de wet zijn aangewezen (art. 2.3.5 lid 5 Wmo 2015).

Reikwijdte

De cliënt die een beroep doet op de Wmo 2015 kan in aanmerking komen voor voorzieningen gericht op zijn arbeidsparticipatie op grond van de Participatiewet of van het UWV. Daaronder kan ook het verrichten van vrijwilligerswerk vallen. In dat geval zal de cliënt een verzoek moeten indienen bij de betreffende organisatie. Ondersteuning in de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling valt niet binnen de reikwijdte van de Wmo 2015.

Werkwijze

Bij de melding van een ondersteuningsvraag gericht op dagactiviteiten arbeidsmatig wordt in de volgende situaties samen door de klantmanager Wmo en de klantmanager Participatie onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van ondersteuning bij de arbeidsinschakeling of dat dagactiviteiten arbeidsmatig is aangewezen. De cliënt:

- heeft een uitkering van de gemeente Urk of het UWV en beschikt nog niet over een voorziening (traject) richting arbeidsinschakeling. Het gaat om cliënten met arbeidsvermogen; zij hebben dus geen UWV-uitkering vanwege volledige én duurzame arbeidsongeschiktheid (ook 80 tot 100% arbeidsongeschiktheid) of zijn door de gemeente niet ontheven van de arbeidsverplichtingen.
- heeft geen uitkering van de gemeente Urk of het UWV en beschikt nog niet over een voorziening (traject) richting arbeidsinschakeling. Niet-uitkeringsgerechtigden kunnen onder de doelgroep van de Participatiewet vallen als zij beschikken over arbeidsvermogen.
- staat ingeschreven in het doelgroepregister van het UWV maar zijn nog niet werkzaam in een baan die valt onder de banenafpraak.

Doelgroepregister UWV

De volgende personen vallen in ieder geval in het doelgroepregister:

- doelgroep van de Participatiewet (art. 7 lid 1 onder a PW) en waarvan is vastgesteld dat die persoon niet zelfstandig het minimumloon kan verdienen. Bijvoorbeeld de doelgroep loonkostensubsidie.
- die een WSW-indicatie (Wet Sociale Werkvoorziening) heeft of had.
- die een oude Wajong of Wajong 2010 uitkering ontving en die kan werken.
- schoolverlaters van het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en het praktijkonderwijs (pro) die zich schriftelijk hebben aangemeld bij UWV.
- die alleen met een voorziening (hulp, hulpmiddelen en regelingen) het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.

Bijzonderheden

- Het UWV kan ook aan personen met een UWV-uitkering zonder verplichting tot arbeidsinschakeling een voorziening aanbieden als de client dat wenst.
- Scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs moeten in ieder geval een ontwikkelingsperspectiefplan (opp) voor leerlingen vaststellen. In dit plan staat de verwachte uitstroombestemming van de leerling: type vo of uitstroomprijs vso en in het vso de verwachte uitstroombestemming (dagbesteding, arbeidsmarktgericht of vervolgonderwijs).
- Het UWV beoordeelt of iemand in aanmerking komt voor een indicatie beschut werk. Een beschutte werkplek valt niet onder de banenafpraak en degene met een indicatie wordt niet opgenomen in het doelgroepregister.

Cliënt verstrekt inlichtingen of gegevens

Bij het onderzoek na de melding zal de cliënt desgevraagd inlichtingen of gegevens moeten verstrekken om de noodzaak van ondersteuning op grond van de Wmo 2015 vast te kunnen stellen. Zie 2.9 van deze beleidsregels.

Hoofdstuk 8 Huishoudelijke ondersteuning

8.1 Inleiding

Artikel 5.2.2 van de Verordening

Onder huishoudelijke ondersteuning wordt verstaan: geheel of gedeeltelijk ondersteunen of overnemen van noodzakelijke activiteiten in het huishouden dan wel van de leefeenheid waartoe de cliënt behoort. Huishoudelijke ondersteuning bestaat uit: schoonmaakondersteuning en ondersteuning bij regie/zorg over het huishouden. De gemeente kan de te verstrekken hulp-op-maat combineren met het (tijdelijk) overnemen van de huishoudelijke werkzaamheden en/of het bieden van begeleiding bij het zelf uitvoeren daarvan. Verder is het zo dat degene die de begeleiding biedt contact moet hebben met degene die de huishoudelijke werkzaamheden overneemt van de cliënt om tot goede afstemming van de te bieden huishoudelijke ondersteuning te komen. Dat kan ook met de huisgenoot zijn die gebruikelijk hulp biedt. De indicatie voor hulp-op-maat, bestaande uit het (tijdelijk) overnemen van de huishoudelijke werkzaamheden en/of het bieden van begeleiding bij het zelf uitvoeren daarvan, wordt alleen dan verstrekt als geen sprake is van: gebruik kunnen maken van algemeen gebruikelijke voorzieningen, gebruikelijke hulp of een algemene voorziening geen passende bijdrage is en er verder geen andere personen in het netwerk zijn die deze taken kunnen overnemen.

8.2 Maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning

Schoonmaakondersteuning heeft betrekking op het bereiken van een aantal resultaten. Het gaat om:

- een schone en leefbare woning;
- de wasverzorging; en
- het doen van boodschappen voor het dagelijks leven.

Het laatstgenoemde resultaat komt incidenteel voor. Incidenteel omdat dit resultaat doorgaans met voorliggende oplossingen wordt opgelost. Slechts in uitzonderlijke gevallen wordt hiervoor door de gemeente een indicatie afgegeven.

8.2.1 Resultaat een schone en leefbare woning

Iedereen moet gebruik kunnen maken van schone en leefbare elementaire woonruimten, zoals een woonkamer, een slaapkamer, een slaapkamer die anders wordt gebruikt, een keuken, sanitaire ruimtes (maximaal één badkamer en twee toiletten) en aangrenzende hal, trap en/of overloop.

Elementaire woonruimten

Het gaat bij deze woonruimten over de primaire leefruimten in de woning die de cliënt daadwerkelijk (dagelijks of in ieder geval meerdere keren per week) in gebruik heeft. Deze ruimten worden schoongemaakt volgens de algemeen gebruikelijke hygiënische normen. Leefbaar staat voor opgeruimd en functioneel, bijvoorbeeld om vallen te voorkomen. Om een schone en leefbare woning te realiseren zal huishoudelijk werk moeten worden uitgevoerd. Concreet gaat het om taken zoals stofzuigen van de woning, het schoonmaken van de sanitaire ruimten, keuken en het dweilen van vloeren.

Alleen de binnenkant van de woning

De huishoudelijke taken beperken zich tot de binnenkant van de woning. Onderhoud van tuin, opruimen van een schuur, de stoep vegen, ramen zemen aan de buitenkant vallen hier niet onder een schoon en leefbaar huis (CRVB:2017:1302, CRVB:2017:885, RBZWB:2023:49). Dat wil niet zeggen dat bijvoorbeeld het vegen van een balkon nooit gedaan zou mogen worden, maar er wordt geen aparte indicatie voor gegeven.

8.2.2 Resultaat wasverzorging

Iedereen moet gebruik kunnen maken van schone en draagbare kleding en overig linnengoed. Bij de wasverzorging gaat het uitsluitend over: het sorteren, wassen en drogen en wegleggen van de normale kleding voor alledag en overig textiel. Als uitgangspunt geldt dat de was niet wordt gestreken, tenzij dat medisch noodzakelijk is. Dat zal moeten blijken uit een medisch advies; waaronder ook wát gestreken zou moeten worden. Er kan worden volstaan met het opvouwen van de was. Van de cliënt wordt verwacht dat hij beschikt of kan beschikken over strijkvrije kleding (bijv. CRVB:2024:1487).

Deeltaken zelf uitvoeren

Niet in alle gevallen hoeft de volledige wasverzorging te worden overgenomen. Vaak kan een cliënt een deel van de wasverzorging nog zelf kunnen uitvoeren. Zie voor deeltaken van wasverzorging Bijlage 4 Huishoudelijke ondersteuning (normtijden, activiteiten en frequentie).

8.2.3 Resultaat boodschappen voor het dagelijks leven

Iedereen moet kunnen beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften. Tot de goederen voor primaire levensbehoeften worden boodschappen gerekend die nodig zijn voor dagelijkse levensbehoeften. Hieronder vallen levensmiddelen, toiletartikelen en schoonmaakmiddelen, zaken die dagelijks/wekelijks worden gebruikt. Andere inkopen, vallen hier niet onder. Een indicatie voor de overname van het doen van boodschappen zal zich zelden voordoen omdat dit resultaat doorgaans bereikt zal worden door gebruik te maken van de online boodschappendienst (algemeen gebruikelijke voorziening) of met hulp van huisgenoten (gebruikelijke hulp). Ook kinderen die niet meer thuis wonen of burens van de cliënt kunnen mogelijk hulp bieden.

8.3 Hulp-op-maat: regie/ zorg over het huishouden

De inzet van hulp-op-maat regie/zorg over het huishouden kan in meer of mindere mate afhankelijk zijn van de vraag in hoeverre de cliënt beschikt over regievermogen. In dat geval kan ondersteuning om een gestructureerd huishouden te kunnen voeren nodig zijn.

De maatwerkvoorziening ondersteuning bij regie/ zorg over het huishouden bestaat uit de volgende resultaten:

- een gestructureerde organisatie van het huishouden;
- bevorderen zelfredzaamheid door advies, instructie, voorlichting (AIV);
- maaltijden: broodmaaltijd en/of warme maaltijd;
- thuis zorgen voor minderjarige kinderen die tot het gezin behoren.

De twee laatstgenoemde resultaten komen incidenteel voor. Incidenteel omdat deze resultaten doorgaans met voorliggende oplossingen worden opgelost. Slechts in uitzonderlijke gevallen wordt hiervoor door de gemeente een indicatie afgegeven.

8.3.1 Resultaat een gestructureerde organisatie van het huishouden

Een gestructureerde organisatie van het huishouden gaat over het, al dan niet samen met de cliënt, bepalen welke huishoudelijke werkzaamheden wanneer worden gedaan (regievoering over het huishouden). Het gaat bij de taak regie voeren over het huishouden niet om overname van huishoudelijke taken maar om activeren van de cliënt en samen optrekken bij de uitvoering van huishoudelijke taken.

Regievermogen

De inzet van een maatwerkvoorziening kan in meer of mindere mate afhankelijk zijn van de vraag in hoeverre de cliënt beschikt over regievermogen. Daaronder kan worden verstaan of de cliënt het vermogen heeft om een adequaat oordeel te vormen over dagelijks voorkomende situaties op het gebied van sociale redzaamheid, probleemgedrag, psychisch functioneren of geheugen en oriëntatie.

Samenloop met ambulante begeleiding

Ambulante begeleiding en de huishoudelijke ondersteuning met dit resultaat kunnen samenlopen. Dat wil zeggen naast elkaar kunnen bestaan. In de praktijk gaat het vaak om cliënten met beperkingen die voortkomen uit chronisch psychische of psychosociale klachten. In die gevallen wordt er geen indicatie voor ambulante begeleiding gegeven maar wordt huishoudelijke ondersteuning op dit resultaat gegeven.

8.3.2 Resultaat bevorderen zelfredzaamheid door advies, instructie, voorlichting (AIV)

Bij dit resultaat gaat het niet over de overname van huishoudelijke taken maar over het aanleren daarvan. Het is daarom belangrijk dat de aanbieder weet wat de cliënt moet aanleren. Dat is onderdeel van de kortdurende indicatie; het te bereiken resultaat. Het resultaat gaat over het beschikken van de vaardigheid om zelfstandig te zorgen voor een schoon en leefbaar huis, de wasverzorging en het doen van boodschappen voor het dagelijks leven.

Voor wie is AIV

Aan cliënten die leerbaar zijn kan tijdelijk AIV worden verstrekt over het zelf kunnen uitvoeren van huishoudelijke taken en/ of het plannen daarvan. Het gaat bijvoorbeeld om voorlichting en instructie over het gebruik van (ergonomische) hulpmiddelen zoals een plumeau of een telescoopsteel bij het uitvoeren van huishoudelijke taken of over de indeling van de ruimte, waardoor een taak met minder fysieke belasting zelf kan worden uitgevoerd. Bij het plannen van huishoudelijke taken gaat het over het verdelen van de huishoudelijke taken over de week. Zie hierna onder het kopje twee doelgroepen.

Wanneer leerbaar

De gemeente kan op verschillende momenten vaststellen dat de cliënt leerbaar is en tijdelijk is aangewezen op AIV:

- Tijdens het onderzoek na de melding;
- Gedurende de indicatie;
- Na beëindiging van de maatwerkvoorziening en er sprake is van een 'leerbare' partner.

Langer zelfredzaam

Het uiteindelijke resultaat is het bevorderen van de zelfredzaamheid van de cliënt door inzet van AIV. Cliënten zijn langer zelfredzaam doordat ze zelf actiever blijven en hierdoor geen of minder snel gebruik hoeven te maken van een langdurige indicatie schoonmaakondersteuning of kunnen starten met een indicatie schoonmaakondersteuning met een lager volume of frequentie.

Twee doelgroepen

Er kunnen twee doelgroepen zijn:

1. De cliënt die nauwelijks beperkingen heeft maar is aangewezen op AIV gericht op het aanleren van huishoudelijke activiteiten.
2. De cliënt die beperkingen heeft en tijdelijk is aangewezen op AIV gericht op het stimuleren van de zelfredzaamheid door samen met de cliënt te kijken naar in ieder geval het gebruik van de juiste (lichte) werkmaterialen, indeling van de woning en verdeling van huishoudelijke taken over een week.

Relatie reablement

AIV sluit aan op de landelijke ontwikkeling reablement (herstelgerichte zorg). Dat heeft betrekking op het behouden en vergroten van de zelfredzaamheid van de cliënt door tijdelijke inzet van herstelgerichte zorg. De herstelgerichte zorg kan voor huishoudelijke ondersteuning bestaan uit AIV over hoe en wanneer bepaalde huishoudelijke taken uitgevoerd (moeten) worden.

Periode

Wordt hulp-op-maat voor dit resultaat ingezet, dan is dat meestal gedurende een periode van zes weken. Zie Bijlage 3 Huishoudelijke ondersteuning (normtijden, activiteiten en frequentie). Het resultaat is dat de cliënt over de vaardigheid beschikt zelfstandig een huishouding te voeren. Het is daarom belangrijk dat de aanbieder weet wat de cliënt moet aanleren. Dat is onderdeel van de indicatie; het te bereiken resultaat. Een verlenging van de indicatie voor AIV is niet uitgesloten. De gemeente beoordeelt de noodzaak mede op basis van een evaluatieverslag van de aanbieder.

Meerpersoonshuishouden

Een indicatie voor dit resultaat zal zich bij een meerpersoonshuishouden zelden voordoen omdat sprake zal zijn van gebruikelijke hulp (overname).

Rol aanbieders

Aanbieders hebben hierin ook een rol als het cliënten betreft waarvan tijdens de indicatie blijkt dat zij leerbaar zijn. Het kan ook gaan om belastende factoren zoals niet het juiste schoonmateriaal.

Extra aandacht voor zorgmijders

In situaties waarbij het niet wenselijk of haalbaar is dat een cliënt meerdere ondersteuners heeft, bijvoorbeeld bij (potentiële) zorgmijders, dan zorgt aanbieder dat één ondersteuner zowel de schoonmaak-ondersteuning als de ondersteuning bij regie/ zorg uitvoert. De gemeente zorgt dat aanbieder hiervan op de hoogte is.

Incidenteel voorkomende resultaten regie/zorg

Er zijn twee resultaten regie/zorg die slechts in incidentele gevallen worden geïndiceerd. Het gaat om:

1. het verzorgen van brood- en/of warme maaltijden; en
2. de verzorging van minderjarige kinderen van het huishouden.

8.3.3 Resultaat maaltijden: broodmaaltijd en/of warme maaltijd

In incidentele gevallen valt het verzorgen van brood- en/of warme maaltijden onder de hulp-op-maat regie/zorg over het huishouden. Dit resultaat valt onder de huishoudelijke ondersteuning als sprake is van overname van het:

- klaarzetten of aanreiken van de broodmaaltijd;
- klaarzetten of opwarmen van een maaltijd;
- bereiden van de warme maaltijd (alleen als voorliggende oplossingen zoals kant- en klaar maaltijden niet passend zijn);
- tafel dekken en afruimen;
- eten en drinken klaarzetten;
- in/uitruimen van de vaatwasser of de afwas doen en het opruimen van de vaat.

Zie Bijlage 4 Huishoudelijke ondersteuning (normtijden, activiteiten en frequentie).

In/uitruimen van de vaatwasser of de afwas doen en het opruimen van de vaat

Deze activiteiten zijn onderdeel van het resultaat maaltijden. Is het resultaat maaltijden niet nodig, dan wordt beoordeeld of in/uitruimen van de vaatwasser of de afwas doen en het opruimen van de vaat nodig is. Er wordt rekening gehouden met wat de cliënt zelf kan (eigen kracht).

Niet- uitstelbaar

Bij dit resultaat gaat het om niet-uitstelbare taken. Dat wil zeggen: taken die doorgaans dagelijks moeten worden gedaan of in ieder geval niet kunnen worden uitgesteld tot de hulp weer langskomt bij de cliënt. Bij maaltijden spreekt dat voor zich.

Voorliggende oplossingen

Een indicatie voor het overnemen van het doen van maaltijdverzorging zal zich zelden voordoen omdat dit resultaat doorgaans: op eigen kracht, met algemeen gebruikelijke voorzieningen (kant en klaar maaltijden), met gebruikelijke hulp of met hulp van anderen bereikt kan worden. Ook het mee kunnen eten bij een buurt- of verzorgingshuis valt hieronder.

Uitgangspunt broodmaaltijden

Een broodmaaltijd kan één keer per dag worden gemaakt en klaargezet. De tweede broodmaaltijd wordt dan gelijk gemaakt en in koelkast klaargezet. Dat is in lijn met de rechtspraak van de CRvB qua aard en frequentie (bijv. CRvB:2016:2960).

Hulp sociaal netwerk

Kan de cliënt met ondersteuning van de mensen om hem heen het resultaat bereiken, dan heeft de gemeente geen ondersteuningsplicht. Tijdens het onderzoek wordt gekeken of bijvoorbeeld één van de burens bereid is een maaltijd klaar te zetten of op te warmen als de cliënt dat niet zelf kan.

Aansporen bereiden en eten maaltijd

Kan een cliënt wel zelf een maaltijd nuttigen, maar niet weet of vergeet om tijdig een maaltijd te bereiden, dan kan de aansporing daartoe onder ambulante begeleiding vallen. Het gaat meestal om cliënten die ook voor het bereiken van andere resultaten al een indicatie voor begeleiding hebben.

Wijkverpleging en maaltijdvoorziening

Maaltijdvoorziening valt onder wijkverpleging (Zvw) als een cliënt 'behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop' heeft en er geen aanspraak is op Wlz-zorg. Dat is het geval als de cliënt:

- hulp nodig heeft om het eten en drinken in zijn mond te brengen (eten en drinken geven),
- is aangewezen op toezicht bij de maaltijden in verband met bijvoorbeeld verslikingsgevaar.

Zie verder 6.4 van deze beleidsregels.

8.3.4 Resultaat thuis zorgen voor minderjarige kinderen die tot het gezin behoren

Een indicatie voor het overnemen van de zorg voor minderjarige kinderen zal zich zelden voordoen omdat dit resultaat doorgaans bereikt zal worden door eigen kracht, gebruikelijke hulp (de andere ouder) of hulp van anderen. Het gaat om de dagelijkse, gebruikelijke hulp voor gezonde kinderen (jonger dan 12 jaar) als beide ouders niet in staat zijn deze te leveren. Het betreft activiteiten als wassen en aankleden, hulp bij eten en/of drinken, maaltijd voorbereiden en toezicht houden. Ook het brengen en halen van kinderen naar school/crèche vallen eronder. In principe is het de verantwoordelijkheid van ouders om, op tijden dat zij beide niet in staat zijn voor de kinderen te zorgen dat zelf te regelen. De Wmo heeft alleen een taak in het tijdelijk bijspringen, zodat voor de ouder(s) ruimte ontstaat om zelf een oplossing te vinden. In de praktijk betreft dit ondersteuning die doorgaans per direct moet kunnen worden ingezet en zonodig buiten de reguliere werktijden om. Diverse vormen van kinderopvang kunnen als voorliggende oplossing worden aangemerkt.

8.4 Wet langdurige zorg en huishoudelijke ondersteuning

Bestaat de leefeenheid uit meer dan één persoon, dan kan het voorkomen dat een van hen een indicatie heeft op grond van de Wlz. De Wlz-indicatie is alleen gericht en bestemd voor de Wlz-gerechtigde. De gemeente zal moeten onderzoeken welke ondersteuning naar aard en omvang (nog) nodig is voor de cliënt (CRVB:2023:2165). Het kan zijn dat er op grond van de Wmo 2015 een lagere indicatie kan worden verstrekt omdat de Wlz-indicatie voorziet in bijvoorbeeld schoonmaakactiviteiten voor de Wlz-gerechtigde die niet dubbel uitgevoerd te hoeven worden.

8.5 Uitstelbare en niet-uitstelbare taken

Of gebruikelijke hulp kan worden geboden is ook afhankelijk is van de vraag of het gaat om uitstelbare of niet-uitstelbare ondersteuning. Dit met het oog op de beschikbaarheid van de huisgenoot.

Beschikbaarheid huisgenoot

Het kan voorkomen dat de huisgenoot regelmatig niet aanwezig is vanwege activiteiten elders met een verplichtend karakter. Denk bijvoorbeeld aan de reguliere werkzaamheden.

Schoonmaakwerkzaamheden

In geval van schoonmaakwerkzaamheden zal het meestal gaan om uitstelbare taken. Dit betekent dat de huishoudelijke activiteiten ook in de avond of het weekend uitgevoerd kunnen worden. Zijn deze taken echter niet-uitstelbaar en is de huisgenoot niet beschikbaar, dan kan daarvoor hulp-op-maat worden verstrekt.

Wasverzorging

Ook in geval van wasverzorging zal het meestal gaan om een uitstelbare taak. Dit betekent dat deze huishoudelijke activiteit wasverzorging in de avond of het weekend uitgevoerd kan worden.

Maaltijden

Maaltijden vallen niet onder een uitstelbare taak.

8.6 Beleidsuitgangspunten huishoudelijke ondersteuning

Bij de beoordeling hanteert de gemeente de volgende beleidsuitgangspunten.

- Eigen kracht/eigen verantwoordelijkheid
- Huisdieren en de gesaneerde woning
- Algemeen gebruikelijke voorzieningen

- Gebruikelijke hulp
- Hulp van personen uit het sociaal netwerk en mantelzorg
- Gebruik van algemene voorzieningen
- Normtijden HHM 2019

8.7 Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid

Algemeen

Onder eigen kracht wordt het vermogen verstaan een oplossing te vinden voor de beperkingen die de cliënt ondervindt.

Feitelijk eigen kracht

Onder eigen kracht wordt ook het feitelijk in staat zijn tot het deels zelf uitvoeren van huishoudelijke activiteiten verstaan. Onder eigen kracht wordt ook de eigen verantwoordelijkheid verstaan. Daaronder vallen: de aanwezigheid (lees ook: aanschaf) van algemeen gebruikelijke voorzieningen, zo efficiënt mogelijke medewerking, et cetera (zie verder hierna).

Lichte en zware huishoudelijke taken

Er wordt in het normenkader HHM 2019 geen onderscheid gemaakt tussen lichte en zware huishoudelijke activiteiten. In het kader van de feitelijke eigen kracht zullen cliënten vaak (een aantal van) de huishoudelijke activiteiten zelf kunnen uitvoeren, al dan niet met hulp van het netwerk. In dat kader wordt onder:

- de lichte huishoudelijke taken de volgende activiteiten verstaan: afwassen/vaatwasser inruimen, opruimen, stof afnemen op ooghogte.
- de zware huishoudelijke taken vallen de volgende activiteiten verstaan: hoog/laag afstoffen, stofzuigen/swifferen, soppen van sanitair (toilet en badkamer) en keuken, bedden verschonen, ramen lappen binnenzijde, opruimen huishoudelijk afval.

Eigen kracht: met inachtneming van leefregels

Activiteiten die door de cliënt zelf kunnen worden uitgevoerd behoren uiteraard tot de eigen verantwoordelijkheid (lees ook: eigen kracht). Iemand heeft in zo'n geval geen tekort in de zelfredzaamheid die de gemeente met hulp-op-maat moet compenseren. Het kan ook zijn dat de cliënt met inachtneming van bepaalde leefregels niet of slechts gedeeltelijk is aangewezen op huishoudelijke ondersteuning (vergelijk CRVB:2022:308).

Eigen kracht: wasverzorging

De gemeente beoordeelt of de cliënt zelf een deel van de wasverzorging doen. In dat geval hoeft niet de gehele wasverzorging overgenomen te worden; dit onder aftrek van 'minder inzet' op de basisnorm. Denk bijvoorbeeld aan: de was sorteren of de was in de wasmachine stoppen en deze aanzetten.

Eigen kracht: boodschappen voor het dagelijks leven

Kan de cliënt zelf een deel van de boodschappen doen, dan hoeft niet het gehele resultaat boodschappen voor het dagelijks leven overgenomen te worden. Denk aan een deeltaak zoals het opstellen van de boodschappenlijst. Zie ook 3.2.7 van deze beleidsregels voor de boodschappendienst als algemeen gebruikelijke voorziening.

Eigen kracht: zo efficiënt mogelijk

Een andere vorm van het benutten van eigen mogelijkheden (lees ook: eigen verantwoordelijkheid) is het verlenen van medewerking, zodat de huishoudelijke ondersteuning zo efficiënt mogelijk kan worden geboden. Van de cliënt mag worden verwacht dat hiermee rekening wordt gehouden. Denk bijvoorbeeld aan de inrichting van de woning, (aanschaf van) gordijnen die - voordat de ramen aan de binnenkant gewassen kunnen worden - eerst verwijderd moeten worden, (te) volle vensterbanken, kasten met allerlei kleine heden, etc. Dat wil zeggen dat er geen sprake is van een specifiek kenmerk om 'meer inzet' te indiceren boven de basisnorm schoonmaakondersteuning (zie bijlage 4 van deze beleidsregels).

8.8 Huisdieren en de gesaneerde woning

Houden van huisdieren

Heeft de cliënt huisdieren, dan hanteert de gemeente het volgende uitgangspunt. In het algemeen geldt dat het hebben van huisdieren niet hoeft te leiden tot meer inzet van huishoudelijke ondersteuning (CRVB:2019:2585). Heeft de cliënt een zogeheten hulphond, die is verstrekt op grond van de Zvw, zal de gemeente daar wel rekening mee moeten houden (RBGEL:2018:1741). De verzorging van huisdieren valt buiten het normenkader van deze beleidsregels (vergelijk CRVB:2021:88).

Gesaneerde woning

Verder is het zo dat er wordt uitgegaan van een gesaneerde woning, ingeval van bijvoorbeeld huisstofmijtallergie. Is de cliënt allergisch voor bijvoorbeeld vogels of katten, en worden deze dieren nog wel steeds door de cliënt gehouden, dan geldt in principe geen ondersteuningsplicht voor de gemeente

voor het 'meerwerk' die dat met zich meebrengt. Dit zijn keuzes die in het kader van de eigen verantwoordelijkheid moeten worden beschouwd.

8.9 Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Als algemeen uitgangspunt geldt dat de cliënt beschikt over algemeen gebruikelijke voorzieningen, waarmee de huishoudelijke ondersteuning zo efficiënt mogelijk kan worden geboden. Denk aan een stofzuiger, een wasmachine, schoonmaakmiddelen, een dweil, etc. (vergelijk CRVB:2015:1503). Het gaat in dit geval ook om bepaalde zaken, die het mogelijk maken dat de cliënt een deel van de huishoudelijke activiteiten zelf kan uitvoeren. Bijvoorbeeld stof afnemen met een plumeau.

Voorkomen van een aanspraak

Het kan ook zijn dat met algemeen gebruikelijke voorzieningen een aanspraak (deels) wordt voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan:

- strijkvrije kleding (CRVB:2024:1487),
- de boodschappendienst (CRVB:2019:3690),
- kant-en-klaar maaltijden van de supermarkt of de maaltijdservice,
- de aanschaf van een wasdroger of
- het plaatsen van de wasmachine en/of droger op een verhoging of in een ruimte die (wel) bereikbaar is voor de cliënt, zodat hij (een deel van) de was zelf kan doen (vergelijk CRVB:2005:AT8015).

Algemeen gebruikelijke voorzieningen kunnen als voorliggende oplossing worden aangemerkt; er wordt dan geen schoonmaakondersteuning verstrekt. Denk aan: de (online)boodschappendienst, kant en klaar maaltijden van de supermarkt of de maaltijdservice. Zie verder 3.2.7 van deze beleidsregels voor hoe de gemeente dat beoordeelt.

8.10 Gebruikelijke hulp

De leefeenheid is primair verantwoordelijk voor het eigen huishouden en de hoe de huishoudelijke activiteiten worden verdeeld en uitgevoerd. Volgens algemeen aanvaardbare opvattingen wordt het overnemen van of ondersteunen bij het uitvoeren van huishoudelijke taken verwacht van huisgenoten. Dat is in lijn met de vaste jurisprudentie (bijv. CRVB:2018:2721, CRVB:2019:1334, CRVB:2019:2616, CRVB:2021:1114). De gemeente zal - als het onderzoek daartoe aanleiding geeft - vast moeten (laten) stellen of de huisgenoot in staat is de huishoudelijke taken over te nemen, al dan niet onder aansturing van de cliënt (CRVB:2019:2616). Dat kan bijvoorbeeld met een medisch advies. Dat de huisgenoot weigert om huishoudelijke taken te verrichten, maakt niet dat de gemeente, met toepassing van de hardheidsclausule, gehouden is om huishoudelijke ondersteuning toe te kennen (CRVB:2016:3665). Er kunnen zich ook situaties voordoen dat de huisgenoot de taken niet kan overnemen omdat het gaat om niet-uitstelbare taken. Dit gelet op de beschikbaarheid van de huisgenoot. Zie verder Hoofdstuk 4 van deze beleidsregels.

8.11 Hulp van personen uit het sociaal netwerk en mantelzorg

De Wmo 2015 bepaalt dat als de cliënt hulp krijgt of kan krijgen van personen uit zijn sociaal netwerk waaronder mantelzorg, er geen of slechts een aanvullende ondersteuningsplicht voor de gemeente bestaat. Hulp van deze personen is echter niet afdwingbaar. Dat geldt ook voor het bieden van mantelzorg (CRVB:2017:17, CRVB:2017:3209).

8.11.1 Onderzoek

Tijdens het onderzoek wordt gekeken of de cliënt -kort gezegd- hulp van anderen kan krijgen. Zijn andere personen uit het netwerk van de cliënt aanwezig bij het gesprek, dan kunnen praktische zaken tot oplossingen leiden waardoor geen of minder hulp-op-maat huishoudelijke ondersteuning verstrekt hoeft te worden.

8.11.2 Rol aanbieder

De aanbieder heeft gedurende de indicatie (frequent) contact met de cliënt en mogelijk ook met personen uit het sociaal netwerk. De aanbieder kan met betrokkenen bespreken of bijvoorbeeld personen uit het sociaal netwerk bepaalde huishoudelijke werkzaamheden zouden kunnen overnemen. En zo ja, welke werkzaamheden. De aanbieder meldt dat bij de gemeente, zie ook 2.5 van deze beleidsregels.

8.12 Algemene voorzieningen

Uit het onderzoek kan blijken dat gebruikmaking van een algemene voorziening een passende oplossing is voor de beperkingen, die door de cliënt worden ondervonden. Dat brengt met zich mee dat de cliënt niet of slechts gedeeltelijk is aangewezen op hulp-op-maat.

8.13 Normenkader huishoudelijke ondersteuning HHM 2019

Huishoudelijke ondersteuning valt uiteen in twee maatwerkvoorzieningen: schoonmaakondersteuning waaronder ook de wasverzorging valt (voorheen HH1) en ondersteuning bij regie/zorg over het huis-

houden (voorheen HH2). Zie Bijlage 4 Huishoudelijke ondersteuning (normtijden, activiteiten en frequentie) bij deze beleidsregels. Met uitzondering van het resultaat kindzorg (regie/zorg) zijn de normtijden gebaseerd op de HHM 2019.

Normenkader als richtlijn

Het doel van het gebruik van het normenkader huishoudelijke ondersteuning is om uniformiteit in de toekenning na te streven. Het gaat hierbij om een richtlijn, die is gebaseerd op volledige overname van huishoudelijke activiteiten. Iedere individuele situatie wordt separaat onderzocht en er wordt met behulp van de richtlijn ondersteuning op maat toegekend. De gemeente kan afwijken met zowel op- als neerwaartse bijstellingen. Wanneer cliënten als gevolg van hun (medische) beperkingen onvoldoende ondersteund worden door de basisvoorziening schoon en leefbaar huis, kan minder of meer ondersteuning ingezet worden. Dit zijn bijvoorbeeld: een hoger niveau van hygiëne of schoonhouden realiseren of het klaarzetten van maaltijden. Verder wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van: eigen kracht, gebruikelijke hulp en hulp van het netwerk. Hierbij geeft de gemeente gemotiveerd aan waarom wordt verhoogd of verlaagd.

8.13.1 Basisnorm

Met de basisnorm wordt 125 minuten per week bedoeld volgens het normenkader HHM 2019. Zoals gezegd kan de basisnorm worden verlaagd of verhoogd. Dat is afhankelijk van de situatie van de cliënt. Zie bijlage 4 voor de omvang van de verlaging of verhoging van de basisnorm.

8.13.2 Gemiddelde cliëntsituatie

Door uit te gaan van een gemiddelde cliëntsituatie krijgen de normtijden een algemeen karakter. Hiermee wordt voorkomen dat er op alle mogelijk denkbare uitzonderingen apart beleid moet worden ontwikkeld. Onder een gemiddelde cliëntsituatie wordt verstaan:

- Een huishouden met 1 of 2 volwassenen zonder thuiswonende kinderen;
- Wonend in een zelfstandige huisvestingssituatie, gelijkvloers of met een trap;
- Er zijn geen huisdieren aanwezig die extra inzet van ondersteuning vragen;
- De cliënt kan de woning dagelijks op orde houden zodat deze gereed is voor de schoonmaak;
- De cliënt heeft geen mogelijkheden om zelf bij te dragen aan de activiteiten die moeten worden uitgevoerd;
- Er is geen ondersteuning vanuit mantelzorgers, netwerk en vrijwilligers bij activiteiten die moeten worden uitgevoerd;
- Er zijn geen beperkingen of belemmeringen aan de orde bij de cliënt die maken dat de woning extra vervuult of dat de woning extra schoon moet zijn;
- De woning heeft geen uitzonderlijke inrichting en is niet extra bewerkelijk of extra omvangrijk.

8.13.3 Individuele situaties op basis van kenmerken

Niet iedere cliënt past in deze omschrijving van de gemiddelde cliëntsituatie. Voor cliënten waarbij de gemiddelde situatie niet van toepassing is, kunnen invloedsfactoren worden meegewogen. Deze staan in het normenkader als 'meer inzet' of 'minder inzet'. Daarmee wordt voor iedere cliënt maatwerk gerealiseerd. Let op dat de aanwezigheid van deze kenmerken niet automatisch leidt tot meer inzet. Het is steeds de vraag of een kenmerk leidt tot extra vervuiling of vraagt om een extra niveau van schoon, waardoor meer inzet nodig is. De volgende invloedsfactoren kunnen maken dat meer of minder ondersteuningstijd nodig is:

a. Kenmerken cliënt

- Mogelijkheden cliënt zelf: De fysieke mogelijkheden van de cliënt om bij te dragen aan de uit te voeren huishoudelijke taken. Dit hangt af van het kunnen bewegen, lopen, bukken en omhoog reiken, het vol kunnen houden van activiteiten, het kunnen overzien wat moet gebeuren en daadwerkelijk tot actie kunnen komen. Ook speelt hier de trainbaarheid en leerbaarheid van de cliënt mee.
- Beperkingen en belemmeringen van de cliënt: Beperkingen en belemmeringen van de cliënt kunnen gevolgen hebben voor de benodigde inzet. Leidend is de hoeveelheid extra ondersteuning die nodig is; niet de problematiek als zodanig. Voorbeelden zijn Huntington, ALS, Parkinson, dementie, visuele beperking, revalidatie, bedlegerig, psychische aandoeningen, verslaving/alcoholisme e.d. Dit kan op twee manieren uitwerken:
 1. Het kan nodig zijn extra vaak schoon te maken of te wassen, doordat meer vervuiling optreedt. Bijvoorbeeld als gevolg van rolstoelgebruik, ernstige incontinentie, overmatig zweten, (ernstige) tremoren, besmet wasgoed (bijvoorbeeld bij chemokuur of Norovirus).

2. Het kan nodig zijn de woning extra goed schoon te maken. Ter voorkoming van problemen bij de cliënt voortkomend uit bijvoorbeeld allergie, astma, longemfyseem, COPD. Daarbij geldt het uitgangspunt van een gesaneerde woning.
- Ondersteuning vanuit mantelzorgers, gebruikelijke hulp, netwerk en vrijwilligers: De hoeveelheid ondersteuning die wordt geboden vanuit mantelzorgers, het netwerk van de cliënt en eventuele vrijwilligers, waardoor minder inzet vanuit de gemeente noodzakelijk is omdat een deel van de activiteiten door hulp van anderen wordt gedaan. Daar vult de gemeente alleen op aan als dat nodig blijkt.
- b. Kenmerken huishouden
- Samenstelling van het huishouden: het aantal personen en de leeftijd van leden in het huishouden. Als sprake is van een huishouden van twee personen, is niet persé extra inzet nodig. Dit is bijvoorbeeld wel het geval als zij gescheiden slapen, waardoor een extra slaapkamer in gebruik is. Het kan ook betekenen dat er minder ondersteuning nodig is, omdat de partner een deel van de activiteiten uitvoert (gebruikelijke hulp).
- De aanwezigheid van een kind of kinderen kan leiden tot extra noodzaak van inzet van ondersteuning. Dit is mede afhankelijk van de leeftijd en leefstijl van de betreffende kinderen en van de bijdrage die het kind levert in de huishouding.
- Huisdieren: door de aanwezigheid van een of meer huisdieren in het huishouden, kan eventueel door meer vervuiling extra inzet nodig zijn dan in de norm is opgenomen. Verzorging van huisdieren valt niet onder huishoudelijke ondersteuning. Een huisdier veroorzaakt niet altijd extra benodigde inzet (goudvis in een kom, een niet verharende hond, etc.). Zie 8.8 van deze beleidsregels voor het te hanteren uitgangspunt over huisdieren.
- c. Kenmerken woning
- Inrichting van de woning: extra inzet nodig door bijvoorbeeld extra veel beeldjes of fotolijstjes in de woonkamer of een groot aantal meubelstukken in de ruimte. Het gaat in dit geval om de extreme situaties, waarin de inrichting een aanzienlijke extra ondersteuning vergt. Ook hierbij kan nader overleg met de cliënt zijn aangewezen over wie wat doet in het huishouden.
 - Bewerkelijkheid van de woning: extra inzet nodig door bouwkundige en externe factoren, bijvoorbeeld de ouderdom van het huis, de staat van onderhoud, de aard van de wand- of vloerafwerking, de aard van de deuren, schuine wanden, hoogte van de plafonds, tocht en stof, eventuele gangetjes en hoekjes.
 - Omvang van de woning: een grote woning kan, maar hoeft niet persé meer inzet te vragen. Een extra grote oppervlakte van de in gebruik zijnde ruimtes kan meer tijd vergen om bijvoorbeeld stof te zuigen, maar kan het stofzuigen ook makkelijker maken omdat je makkelijk overal omheen kunt werken. Een extra slaapkamer die daadwerkelijk in gebruik is als slaapkamer vergt wel extra tijd.

8.13.4 Nadere instructies HHM 2019

In september 2022 zijn door HHM in bijlage 1 van het normenkader 2019 nadere instructies toegevoegd over de toepassing. De gemeente zoekt op een aantal punten aansluiting in de motivering van de beslissing op de aanvraag van huishoudelijke ondersteuning bij deze instructies voor minder of meer inzet. In februari 2024 is door HHM een toelichting geschreven voor de activiteiten en de normtijden voor de wasverzorging. Dit naar aanleiding van een uitspraak van de CRvB (CRVB:2023:2470). Zie schema in bijlage 4 van deze beleidsregels.

Uitgangspunten

Opgemerkt wordt dat het uitgangspunt voor meer inzet als gevolg van huisdieren ook al is opgenomen in dit hoofdstuk. Verder kan een robotstofzuiger (algemeen gebruikelijke voorziening) leiden tot minder inzet van schoonmaakondersteuning. Zie 3.2.7 van deze beleidsregels.

8.13.5 Een keer per twee weken schoonmaakondersteuning

Bij nieuwe cliënten én bij nieuwe meldingen (verzoek om verlenging van de indicatie) bekijkt de gemeente de mogelijkheid of de schoonmaakondersteuning (volledige overname) eens per twee weken kan worden ingezet in plaats van wekelijks. Het moet wel duidelijk zijn dat:

- dat de cliënt dit wenst of daar in ieder geval mee instemt;
- sprake is van (enige) eigen kracht op grond waarvan de basisnorm van 125 minuten per week sowieso wordt verlaagd;
- de cliënt zelf in staat is om het aanrecht schoon te houden en in algemene zin kan opruimen;
- geen sprake is van niet-uitstelbare taken.

Mocht blijken dat de tweewekelijkse inzet niet volstaat, dan kan de cliënt dit doorgeven aan de gemeente. De schoonmaakondersteuning wordt zo spoedig als mogelijk wekelijks ingezet.

8.14 Werkwijze selectie van een aanbieder

De cliënt wordt door de gemeente de mogelijkheid geboden om te kiezen uit de door de gemeente gecontracteerde aanbieders. De cliënt krijgt daarvoor een overzicht van de aanbieders. De selectie van een aanbieder vindt plaats op basis van de volgende criteria:

1. keuze van de cliënt;
2. indien de cliënt geen voorkeur heeft: de aanbieder die het meest geschikt is voor het bieden van hulp /ondersteuning voor de specifieke casus volgens de gemeente;
3. indien de cliënt geen voorkeur heeft en bij gelijke geschiktheid van aanbieders voor de specifieke casus: de prijs van de dienstverlening;
4. in geval van gelijke geschiktheid en gelijke tarieven zal de opdracht per toerbeurt aan een aanbieder worden toegewezen.

Dit alles onder de voorwaarde van beschikbaarheid van de ondersteuning bij de aanbieder.

Hoofdstuk 9 Beschermd wonen

Artikel 5.2.3 van de Verordening

9.1 Inleiding

De Wmo 2015 definieert beschermd wonen als volgt: *“het wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorend toezicht en begeleiding gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich te handhaven in de samenleving”* (art. 1.1.1 lid 1, Wmo 2015).

9.2 Doelgroep Beschermd Wonen

Het gaat bij de indicatie voor beschermd wonen om een specifieke doelgroep die vanwege psychische en/of psychosociale problemen en/of verstandelijke beperking niet in staat zijn zich te handhaven in de samenleving. Daarnaast is er sprake van regieproblemen op het gebied van zelfredzaamheid en participatie. De cliënt is om die redenen tijdelijk aangewezen op verblijf in een beschermende woonomgeving met bijbehorend toezicht en begeleiding. De noodzaak voor een beschermende woonomgeving wordt, zo blijkt uit de begripsbepaling, (mede) bepaald aan de hand van de aanwezigheid van risico's:

- het voorkomen van verwaarlozing; en/of
- maatschappelijke overlast; en/of
- het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen; en/of

Het toezicht is noodzakelijk ter voorkoming van één of meer van de hiervoor genoemde risico's en bestaat uit een (noodzakelijke) behoefte aan meerdere en onplanbare ondersteuningsmomenten per etmaal op essentiële terreinen van het dagelijks leven.

9.3 Doelstelling Beschermd Wonen

De doelstelling is om voor mensen in een beschermde woonvorm het leven daar waar mogelijk te stabiliseren, normaliseren en het perspectief op ontwikkeling en integratie in de samenleving te bevorderen. Ten einde duurzaam uit te stromen naar de gemeente van herkomst.

9.4 Ondersteuningsvraag gericht op beschermd wonen en/of opvang

Gemeente Almere is verantwoordelijk om een besluit te nemen over de aanvraag voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De Centrale Toegang (CT) voor beschermd wonen is belegd bij GGD Flevoland. Een melding voor beschermd wonen kan de cliënt met eventuele ondersteuning doen bij de CT. GGD Flevoland voert in opdracht van gemeente Almere een onderzoek uit naar de noodzaak voor beschermd wonen. Hiervan wordt een onderzoeksverslag gemaakt. Dit onderzoeksverslag wordt na het intakegesprek naar cliënt opgestuurd met het verzoek om dit voor akkoord te ondertekenen en retour te zenden. Met deze handtekening is de aanvraag voor beschermd wonen bekrachtigd.

Het team met toegangsbepalers van GGD Flevoland is verantwoordelijk voor een professioneel inhoudelijk advies op het onderzoeksverslag. Het advies wordt gedeeld met gemeente Almere. Gemeente Almere neemt het uiteindelijke besluit en zal de cliënt hiervan middels een beschikking op de hoogte brengen. Ook geeft de gemeente Almere voor de maatschappelijke opvang een beschikking af.

9.5 Indicatie Besluit Beschermd Wonen

Het college van gemeente Almere kan een indicatie voor beschermd wonen verstrekken als de aanvraag middels een handtekening van de cliënt is bekrachtigd. Hierbij wordt rekening gehouden met de ondersteuningsvraag van de cliënt. Het college van gemeente Almere zal ook een beslissing nemen wanneer cliënt het onderzoeksverslag, ondanks herinneringen vanuit de GGD, niet ondertekend retour heeft

gestuurd. Het college neemt het besluit op basis van het advies van de GGD, omdat de cliënt akkoord is gegaan met de melding voor beschermd wonen en mee heeft gewerkt aan het onderzoek. Deze werkwijze is in het kader van het belang van de cliënt. Flevoland kent binnen Beschermd Wonen drie profielen:

1. Beschut Wonen
2. Profiel Midden
3. Profiel Hoog

9.5.1 Beschermd wonen, Profiel Beschut wonen

Beschermd Wonen, profiel beschut wonen	
Kenmerken pakket	Beschut Wonen is een lichtere vorm van begeleiding binnen de financiering van Beschermd Wonen. De cliënt woont in een accommodatie van de aanbieder en krijgt hier gemiddeld vier uur individuele begeleiding per week. Begeleiding is 24/7 beschikbaar en kan binnen 30 minuten aanwezig zijn. Het uiteindelijke doel van Beschut Wonen is uitstroom naar zelfstandig wonen. Daarnaast moet Beschut Wonen uitstroom vanuit intensievere vormen van Beschermd Wonen of andere (intramurale) setting bevorderen of instroom naar intensievere vormen van Beschermd Wonen of andere (intramurale) setting voorkomen. Beschut Wonen kan bijvoorbeeld ook ingezet worden voor cliënten die uitstromen vanuit de Forensische Zorg, een GGZ-instelling of de Jeugdhulp. Cliënten kunnen een aanvraag doen voor Beschut Wonen met óf zonder dagbesteding. De melding wordt beoordeeld door de GGD (dus regionaal). Indien een aanvraag Beschut Wonen met dagbesteding wordt beschikt, dan ontvangt de aanbieder hiervoor één tarief, waarbij het onderdeel dagbesteding gebaseerd is op gemiddeld 4 dagdelen dagbesteding per week. Dit wordt bekostigd vanuit de regionale Wmo-middelen. De hieronder genoemde criteria gelden als randvoorwaarde voor Beschut Wonen. Uitgangspunt is echter altijd maatwerk. Er is daarom ruimte voor uitzonderingen. Over het algemeen geldt dat de cliënt: • Een psychiatrische/ psychische aandoening heeft, mogelijk in combinatie met een verstandelijke beperking. Op het gebied van de psychiatrische aandoening is stabiliteit behaald, echter is het nog noodzakelijk dat er dagelijks contact is met de cliënt om dit te monitoren. • Zelf de ondersteuningsvraag kan formuleren. • De hulpvraag 30 minuten kan uitstellen. • Dagbesteding, opleiding en/of werk volgt. • Basale ADL-vaardigheden beheerst.
Resultaat	De cliënt heeft voldoende vaardigheden ontwikkeld om zelfstandig te kunnen wonen en functioneren met de benodigde ondersteuning.
Looptijd beschikking	Beschikkingsduur is van tijdelijke aard. Maximaal 1,5 jaar, met een evaluatiemoment door middel van een uitstroomtafel na 1 jaar (of indien het een korter traject betreft 6 maanden voor uitstroom). Verlenging van de beschikking is mogelijk in uitzonderlijke situaties.

9.5.2 Beschermd wonen Midden

Beschermd Wonen Midden	
Kenmerken pakket	Dit pakket biedt 24-uurs begeleiding, aan volwassenen met psychische of psychosociale problemen, in een veilige en weinig eisende accommodatie van een Beschermd Wonen instelling. Het doel is toe te werken naar stabilisatie van de psychische en/of psychosociale problematiek, herstel van

	de zelfredzaamheid en zelfstandig wonen met eventueel ambulante ondersteuning. Over het algemeen geldt dat de cliënt: • Geen gebruik kan maken van voorliggende voorzieningen of wetgeving omdat deze onvoldoende ondersteuning bieden. • Geen netwerk heeft dat (voldoende) steun biedt of steun kan bieden. • Beperkingen ervaart door: Psychische en/of psychosociale problemen, mogelijk in combinatie met een verstandelijke beperking, verslaving, gedragsproblematiek, somatische aandoening en/of lichamelijke beperking. • Mogelijk in aanraking is (geweest) met politie/justitie. • Beperkt inzicht heeft in de eigen problematiek en/of gevolgen van eigen handelen/gedrag. • Onvoldoende in staat is zijn hulpvraag zelf te formuleren en uit te stellen. • Problemen ervaart bij het onderhouden van sociale relaties en het invullen van de dag. • Beperkte vaardigheden bezit om problemen op te lossen of besluiten te nemen. • Begeleiding bij één of meerdere taken van de basale algemeen dagelijkse levensverrichtingen (ADL)¹ nodig heeft. • Begeleiding of overname bij één of meerdere taken van de instrumentele ADL² nodig heeft. • Intrinsiek gemotiveerd is. • Beperkt gevoelig kan zijn voor begeleiding. • Begeleiding nodig heeft bij het opstarten en/of vasthouden van dagbesteding.
Acties uit te voeren door aanbieder	Begeleiding is 24 uur op een dag 7 dagen in de week beschikbaar voor de cliënt. Omdat de cliënt in de nacht soms begeleiding nodig heeft is er een slapende wacht aanwezig of wordt gebruik gemaakt van digi-contact waarbij begeleiding oproepbaar is en binnen 30 minuten aanwezig. De begeleiding is gericht op stabilisatie en het vergroten van zelfredzaamheid en zelfregie. De begeleiding is gericht op het ontwikkelen van zelfregie en zelfredzaamheid. Daarnaast is begeleiding in samenspraak met de behandelaar gericht op het leren omgaan met de beperkingen (cognitief en psychisch) en het beheersbaar houden en gaandeweg doen afnemen van de gedragsproblemen. Het uiteindelijke doel is zelfstandig wonen eventueel met ambulante ondersteuning in de gemeente van herkomst. De intensiteit van de ondersteuning fluctueert en sluit aan bij de ondersteuningsbehoefte van de cliënt. Begeleiding bestaat uit: • Samen met de cliënt een plan opstellen gericht op herstel. • Ondersteunen en motiveren van de cliënt bij het behalen van zijn (herstel)doelen. • Begeleiding bij het aanleren van vaardigheden gericht op de zelfredzaamheid en bij het omgaan met beperkingen. • Toezien op, begeleiding bij en aanleren van basale ADL, zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk de basale ADL kan uitvoeren. Wanneer er een somatische grondslag is, wordt zo nodig wijkverpleging/verzorging ingezet voor het overnemen van taken. • Toezien op, begeleiding bij en aanleveren van instrumentele ADL vaardigheden, indien nodig taken tijdelijk overnemen en ondersteunen bij het verwerven van vaardigheden zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk de instrumentele ADL kan uitvoeren.

1) Onder basale ADL wordt verstaan: persoonlijke hygiëne, zelfstandig kunnen verplaatsen binnenshuis, aankleden, eten en drinken.
2) Onder instrumentele ADL wordt verstaan: reizen, maaltijd bereiden, boodschappen doen, huishouden voeren, administratie, financiën, medicatie beheren, afspraken maken en nakomen, problemen oplossen en besluiten nemen.

	• Toezien op de geestelijke- en lichamelijke gezondheid van de cliënt en indien nodig contact opnemen met behandelaar/huisarts/specialist. • Begeleiding bij het vergroten van de sociale redzaamheid. • Begeleiding bij het aanleren van vaardigheden om zelfstandig de dag in te vullen/een weekplanning te maken en overnemen waar nodig. • Begeleiding bij het aanleren van vaardigheden met betrekking tot het doen van de financiën, administratie en contact met instanties. Geldbeheer moet indien nodig bij een bewindvoerder/curator worden ondergebracht. • Monitoren en tijdig signaleren van het gedrag van de cliënt. • Ondersteunen van de cliënt bij het formuleren van de hulpvraag. • Ondersteunen van de cliënt bij het behouden dan wel vergroten van zijn sociale netwerk. • Begeleiding bij contact met politie/justitie. • Begeleiding bij afstemming met de, eventueel, betrokken behandelaar. • Begeleiding bij duurzame uitstroom naar de gemeente van herkomst. • Begeleiding richting een passende vervolgplek. • Begeleiden bij het vinden en vasthouden van zinvolle en passende dagbesteding. • Begeleiding bij het organiseren van aanvullende hulpverlening (somaatich/thuiszorg/WMO-voorzieningen (scootmobiel etc). De beschermd wonen locatie biedt: • 24/7 beschikbaarheid voor cliënt, met in de nacht een slapende wacht of digi-contact waarbij begeleiding binnen 30 minuten aanwezig is • Minimaal 4 uur individuele begeleiding per week. • Begeleiding, bescherming en stabiliteit in een veilige en weinig eisende woonomgeving. • Gemiddeld minimaal vier dagdelen dagbesteding of passende activering per week die aansluit bij de hersteldoelen, waarbij onderwijs en werk voorliggend zijn aan dagbesteding. Trajecten die lopen via het UWV maken geen onderdeel van dagbesteding uit.
Resultaat	Er is sprake van stabiliteit op het gebied van de psychische en psychosociale problematiek van de cliënt. De financiële en algemene administratie zijn georganiseerd en geborgd. De cliënt is in staat om door te stromen naar een lichtere beschermde woonvorm of om zelfstandig te wonen met ambulante ondersteuning
Looptijd beschikking	Passend bij de ondersteuningsbehoefte van de cliënt maximaal 3 jaar.

9.5.3 Beschermd Wonen Hoog

Beschermd Wonen Hoog	
Kenmerken pakket	Dit pakket biedt intensieve 24-uurs begeleiding, aan volwassenen met psychische of psychosociale problemen, in een veilige en weinig eisende accommodatie van een Beschermd Wonen instelling. Het doel is toe te werken naar stabilisatie van de psychische en/of psychosociale problemen en herstel van de zelfredzaamheid en de cliënt is in staat om door te stromen naar een lichtere beschermde woonvorm of om zelfstandig te wonen met ambulante ondersteuning. Over het algemeen geldt dat de cliënt: • Geen gebruik kan maken van voorliggende voorzieningen of wetgeving omdat deze onvoldoende ondersteuning bieden. • Geen netwerk heeft dat (voldoende) steun biedt of steun kan bieden. • Last heeft van multiproblematiek; Psychische en/of psychosociale problemen heeft, mogelijk in combinatie met een verstandelijke beperking, verslaving, gedragsproblematiek, somatische aandoening en/of lichamelijke beperking.

	• Mogelijk in aanraking is (geweest) met politie/justitie. • Grensoverschrijdend gedrag kan laat zien; (verbaal) agressief, manipulatief, dwangmatig, destructief en/of reactief gedrag in onder andere de interactie. • Beperkt inzicht heeft in de eigen problematiek en/of gevolgen van eigen handelen/gedrag. • Er kan sprake zijn van maatschappelijke teloorgang. • Zeer beperkt gevoelig is voor begeleiding. • Intrinsiek gemotiveerd is. • Onvoldoende in staat is zijn hulpvraag zelf te formuleren en uit te stellen. • Problemen ervaart bij het onderhouden van sociale relaties en het invullen van de dag. • Beperkt of geen vaardigheden bezit om problemen op te lossen of besluiten te nemen. • Begeleiding of overname bij één of meerdere taken van de basale algemeen dagelijkse levensverrichtingen (ADL)³ nodig heeft. • Begeleiding of overname bij één of meerdere taken van de instrumentele ADL⁴ nodig heeft. • Begeleiding nodig heeft bij het opstarten en/of vasthouden van dagbesteding.
Acties uit te voeren door aanbieder	• Begeleiding is 24 uur op een dag 7 dagen in de week aanwezig en beschikbaar voor de cliënt. Omdat de cliënt in de nacht soms begeleiding nodig heeft is er een wakende wacht aanwezig die in de gaten houdt of het goed gaat met de cliënt. De begeleiding is gericht op het vergroten en behouden van zelfredzaamheid en zelfregie. Begeleiding is gericht op het ondersteunen en aanleren van vaardigheden op alle levensterreinen, het waar mogelijk leren omgaan met de beperkingen (cognitief en psychisch) en het beheersbaar houden en gaandeweg doen afnemen van de gedragsproblemen. Daarnaast is begeleiding in samenspraak met de behandelaar gericht op het leren omgaan met de beperkingen (cognitief en psychisch) en het beheersbaar houden en gaandeweg doen afnemen van de gedragsproblemen. De begeleiding is gericht op het ontwikkelen van zelfregie en zelfredzaamheid. Het uiteindelijke doel is doorstromen naar een lichtere beschermde woonvorm of om zelfstandig te wonen met ambulante ondersteuning in de gemeente van herkomst. De intensiteit van de ondersteuning fluctueert en sluit aan bij de ondersteuningsbehoefte van de cliënt. Ondersteuning bestaat uit: • Samen met de cliënt een plan opstellen gericht op herstel. • Ondersteunen en motiveren van de cliënt bij het behalen van zijn (herstel)doelen. • Begeleiding bij het aanleren van vaardigheden gericht op de zelfredzaamheid en bij het omgaan met beperkingen. • Toeziën op, begeleiding bij en aanleren van basale ADL, zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk de basale ADL kan uitvoeren. Wanneer er een somatische grondslag is, wordt zonodig wijkverpleging /verzorging ingezet voor het overnemen van taken. • Toeziën op instrumentele ADL, indien nodig taken overnemen en ondersteunen bij het verwerven van vaardigheden zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk de instrumentele ADL kan uitvoeren. • Toeziën op de geestelijke- en lichamelijke gezondheid van de cliënt en indien nodig contact opnemen met behandelaar/huisarts/specialist. • Begeleiding bij het vergroten van de sociale redzaamheid.

3) Onder basale ADL wordt verstaan: persoonlijke hygiëne, zelfstandig kunnen verplaatsen binnenshuis, aankleden, eten en drinken.

4) Onder instrumentele ADL wordt verstaan: reizen, maaltijd bereiden, boodschappen doen, huishouden voeren, administratie, financiën, medicatie beheren, afspraken maken en nakomen, problemen oplossen en besluiten nemen.

	• Begeleiding bij het aanleren van vaardigheden om zelfstandig de dag in te vullen/een weekplanning te maken en overnemen waar nodig. • Begeleiding bij het aanleren van vaardigheden met betrekking tot het doen van de financiën, administratie en contact met instanties. Geldbeheer moet indien nodig bij een bewindvoerder/curator worden ondergebracht. • Monitoren en tijdig signaleren van het gedrag van de cliënt. • Ondersteunen van de cliënt bij het formuleren van de ondersteuningsvraag. • Ondersteunen van de cliënt bij het behouden dan wel vergroten van zijn sociale netwerk. • Begeleiding bij eventueel contact met politie/justitie. • Ondersteuning bij het behouden en vergroten van het sociale netwerk. • Begeleiding bij afstemming met de, eventueel, betrokken behandelbaar. • Begeleiding bij duurzame uitstroom naar de gemeente van herkomst. • Begeleiding richting een passende vervolgplek. • Begeleiding bij het vinden en vasthouden van zinvolle en passende dagbesteding. • Begeleiden bij het organiseren van aanvullende hulpverlening (somaatistisch/thuiszorg/WMO-voorzieningen (scootmobiel etc.). De beschermd wonen locatie biedt: • Minimaal 7 uur individuele begeleiding per week. • Begeleiding, bescherming en stabiliteit in een veilige en weinig eisende woonomgeving. • 24/7 begeleiding, aanwezigheid en beschikbaarheid voor de cliënt waarbij er in de nachten een wakende wacht aanwezig is. • Gemiddeld minimaal vier dagdelen dagbesteding of passende activering per week die aansluit bij de hersteldoelen, waarbij onderwijs en werk voorliggend zijn aan dagbesteding. Trajecten die lopen via het UWV maken geen onderdeel van dagbesteding uit.
Resultaat	Er is sprake van stabiliteit op het gebied van de psychische en psychosociale problematiek van de cliënt. Overname van taken om zich zelfstandig te handhaven in de samenleving is niet langer noodzakelijk. De financiële en algemene administratie zijn georganiseerd en geborgd. De cliënt is in staat om door te stromen naar een lichtere beschermde woonvorm of om zelfstandig te wonen met ambulante ondersteuning.
Looptijd beschikking	Passend bij de ondersteuningsbehoefte van de cliënt maximaal 3 jaar.

9.5.4 Gewoon Thuis

Gewoon Thuis	
Kenmerken pakket	Gewoon Thuis biedt ambulante begeleiding met 24x7 beschikbaarheid en oproepbaarheid. Hulp is indien nodig binnen 45 minuten aanwezig. De begeleiding sterkt de volwassene in verbinding met de wijk en het sociale netwerk en andersom. Met ondersteuning vanuit Gewoon Thuis wonen volwassen in hun eigen huis, en betalen ze zelf het levensonderhoud. Wonen en zorg zijn dus gescheiden. Het doel van Gewoon Thuis is instroom in Beschermd Wonen voorkomen of uitstroom vanuit intramurale setting bevorderen. Cliënten kunnen indien nodig logeren. Logeren is een apart product, wat door de aanbieder kan worden aangevraagd. Cliënten doen - als daar behoefte aan is - een aanvraag voor dagbesteding bij de lokale gemeente. De gemeente beoordeelt deze aanvraag en beschikt (indien de aanvraag positief wordt beoordeeld) een lokaal dagbestedingsproduct, zoals gebrui-

	kelijk bij zelfstandig wonende inwoners die behoefte hebben aan dagbesteding. De dagbesteding wordt bekostigd vanuit de lokale Wmo-middelen van desbetreffende gemeente. De hieronder genoemde criteria gelden als randvoorwaarde voor Gewoon Thuis. Uitgangspunt is echter altijd maatwerk. Er is daarom ruimte voor uitzonderingen. Over het algemeen geldt dat de cliënt: • Gerichte intensieve ambulante begeleiding nodig heeft ter voorkoming van Beschermd Wonen en/of gericht op ambulantisering. • De hulpvraag minimaal 45 minuten kan uitstellen en in staat is om zelf een beroep te doen op begeleiding. • Met de nodige begeleiding een netwerk kan opbouwen, aanwezigheid van enig netwerk is wenselijk. • Zelfstandig kan reizen en zich fysiek zelfstandig verplaatsten. • De basale ADL vaardigheden beheerst en met hulp meer inzicht kan krijgen in financiën, eetpatroon, leefpatroon en zelfzorg. • Matig tot ernstige gedragsproblemen heeft. Hanteerbaar is met begeleiding waarbij gewerkt kan worden aan herstel richting zelfredzaamheid, opleiding/werk/dagritme/invulling en participatie. • Er is sprake van een stabiele thuissituatie en bereidheid om ondersteuning te ontvangen
Acties uit te voeren door aanbieder	De begeleiding bestaat uit: • De begeleiding is gericht op het aanleren van woonvaardigheden om zelfstandig te functioneren en op het stabiliseren van de situatie. • De begeleiding sterkt de volwassene in verbinding met de wijk en het sociale netwerk en andersom. • Aanbieder werkt samen met de cliënt aan persoonlijke veiligheid en weerbaarheid. De aanbieder biedt: • Gemiddeld zes uur begeleiding per week. Begeleiding kan op- en afgeschaald worden naar behoefte. • 24X7 beschikbaarheid en oproepbaarheid, hulp kan binnen 45 minuten aanwezig zijn. • Zorg kan worden geleverd tussen 07:00 uur en 22:00 op alle weekdays. • Tussen 22:00 en 07:00 uur wordt ongeplande zorg opgevangen middels bereikbaarheidsdienst • Vraagt, indien nodig, logeren aan bij de plaatsingscoördinatoren. • Aanbieder organiseert vervolg van de begeleiding als logeren niet volstaat en begeleiding vanuit intramurale setting nodig is.
Resultaat	De situatie van cliënt is gestabiliseerd, er is geen opname in kliniek of in beschermde woonvorm noodzakelijk.
Looptijd beschikking	Passend bij de ondersteuningsbehoefte van de cliënt.

9.6 PGB Beschermd Wonen

Beschermd wonen kent twee verzilveringsvormen: zorg in natura en via een pgb. Bij zorg in natura krijgt de cliënt de ondersteuning via een aanbieder die een contract heeft met centrumgemeente Almere. Bij een pgb krijgt de cliënt via de Sociale Verzekeringsbank een geldbedrag om zelf de benodigde ondersteuning in te kopen. Zo is er meer keuzevrijheid en behoudt de cliënt de regie over de ondersteuning. Voor het beheren van een pgb is kennis en vaardigheid nodig, zie Hoofdstuk 13 Persoonsgebonden budget van deze beleidsregels.

Hoofdstuk 10 Ondersteuning gericht op het wonen en in en om de woning verplaatsen

Hoofdstuk 5 van de Verordening

10.1 Inleiding

Uitgangspunt is dat iedereen in Nederland zelf voor een woning moet zorgen. Een woning kan zowel een eigen woning zijn als een huurwoning. Ook een woonwagen en een woonschip met vaste stand-

of ligplaats wordt gezien als een woning, zie daarvoor ook de begripsbepaling van een woning in de Verordening. Woningen die niet geschikt en bedoeld zijn om het gehele jaar te bewonen (zoals vakantiewoningen zonder gedoogvergunning, hotels en pensions) vallen niet onder het begrip 'eigen woning'.

10.2 Elementaire woonfuncties

Verder geldt dat men normaal gebruik moet kunnen maken van de woning. Het gaat om de ruimtes waarop de cliënt is aangewezen voor het verrichten van elementaire woonfuncties (eten, koken wassen en slapen). Onder omstandigheden kan het normale gebruik van de woning zich uitstrekken tot de berging, de toegang tuin of balkon van de woning. Afhankelijk van de woonfunctie en het daadwerkelijke noodzakelijke gebruik daarvan kan hulp-op-maat worden verstrekt voor de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van de woning. De Verordening bepaalt wel dat de gemeente bevoegd is om het primaat van verhuizen toe te passen.

10.3 Aanbrengen woningaanpassingen

Met het inwerking treden van de Wmo 2015 is artikel 16 van de Woningwet geschrapt. De eigenaar van de woning moet een noodzakelijke woningaanpassing die door de gemeente of de cliënt wordt aangebracht op grond van de Wmo 2015 accepteren. Dit om te voorkomen dat de eigenaar door het weigeren van toestemming een noodzakelijke aanpassing zou kunnen blokkeren. Daarom regelt artikel 2.3.7 Wmo 2015 dat de gemeente of de cliënt, zonder toestemming van de eigenaar van de woning als bedoeld in artikel 7:215 BW, de noodzakelijke woningaanpassing kan (laten) aanbrengen. Wel moet de woningeigenaar in de gelegenheid worden gesteld daarover zijn mening te geven. Dit geeft de woningeigenaar de gelegenheid om bij uitvoeringskwesties betrokken te zijn. In afwijking van artikel 7:216 lid 1 BW hoeft de woningaanpassing bij het vertrek van de cliënt niet te worden verwijderd. Een traplift wordt wel verwijderd; dat is namelijk geen woningaanpassing. In de Wmo 2015 brengt de gemeente dan wel de cliënt de woningaanpassing aan. Het resultaat is echter gelijk aan de regels die voor 1 januari 2015 golden: de cliënt hoeft bij vertrek de woningaanpassing niet ongedaan te maken.

Overleg

Het is niet zo dat de gemeente zonder overleg met de eigenaar een woningaanpassing aanbrengt. Het ligt in de rede - net als voor 1 januari 2015 het geval was - dat wel te doen.

Derde-belanghebbende

Verder wordt opgemerkt dat de woningeigenaar derde-belanghebbende kan zijn bij het toekennen van een woningaanpassing (vergelijk CRVB:2013:2716). Denk bijvoorbeeld aan de situatie waarin de gemeente of de cliënt zelf een woningaanpassing of woonvoorziening aanbrengen die in strijd is met bijvoorbeeld het vigerende Besluit bouwwerken leefomgeving.

10.4 Hoofdverblijf

Een woningaanpassing of een woonvoorziening in de vorm van een traplift wordt slechts verstrekt voor de woning waar de cliënt zijn hoofdverblijf heeft of zal hebben. Het hoofdverblijf is de woning, bestemd en geschikt voor permanente bewoning, waar de cliënt zijn vaste woon- en verblijfplaats heeft en in de Basisregistratie Personen (BRP) staat ingeschreven. Ook kan het gaan om het feitelijke adres, als de cliënt een briefadres heeft.

10.4.1 Uitzondering hoofdverblijf

Er is een uitzondering. In het geval van co-ouderschap waar het kind geen normaal gebruik kan maken van de woningen. Bij co-ouderschap delen de ouders de zorg voor het kind. In die situaties kan voor twee woningen een woningaanpassing en/of een traplift worden verstrekt. In het geval van losse hulpmiddelen wordt beoordeeld of één hulpmiddel voldoende is omdat het hulpmiddelen meegenomen kan worden naar de woning van de betreffende co-ouder. Alleen in geval van co-ouderschap kunnen in beide ouderlijke woningen woonvoorzieningen getroffen worden en niet in situaties waarin sprake is van een bezoeksregeling tussen ouders.

10.5 Primaat van verhuizen

Artikel 5.2.1 van de Verordening

Besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2025

Omdat de gemeente de goedkoopst passende bijdrage mag hanteren bij het verstrekken van hulp-op-maat kan het primaat van verhuizen worden toegepast als de woning niet of alleen tegen hoge kosten aangepast kan worden. Het bedrag waarbij het primaat van verhuizen wordt overwogen staat in het Besluit.

10.5.1 Kosten

De gemeente neemt de volgende kosten in ieder geval mee in de overwegingen:

- a. het kostenverschil tussen de hulp-op-maat en de tegemoetkoming verhuiskosten en/of inrichtingskosten.
- b. de huidige en voorzienbare aanpassingskosten en/of traplift van de reeds bewoonde woning;
- c. de eventuele aanpassingskosten van de nieuwe beschikbare woning.

Op basis van de kostenafweging kan de gemeente besluiten om het primaat niet toe te passen maar de huidige woning aan te passen. Voor de cliënt die toch gaat verhuizen, wordt geen financiële tegemoetkoming verhuiskosten en/of inrichtingskosten verstrekt.

Ad. a.

Het kostenverschil tussen bijvoorbeeld de woningaanpassing en de tegemoetkoming verhuiskosten en/of inrichtingskosten is van belang om te het primaat van de verhuizen toe te kunnen passen. Dat wil zeggen als deze tegemoetkoming goedkoper en ook adequaat is. Daarvoor zijn de afwegingsfactoren in 10.5.2 van deze beleidsregels ook van belang. Dat de cliënt graag in zijn huidige woning wil blijven wonen maakt, hoe begrijpelijk die wens ook kan zijn, niet dat de gemeente, een gevraagde woningaanpassing moet verstrekken (bijv. CRVB:2022:477). Dit mede gelet op het kostenverschil (CRVB:2018:2602). Het spreekt voor zich dat er binnen een medisch aanvaardbare termijn wel een geschikte woning beschikbaar moet zijn.

Ad b.

Het kan voorkomen dat de cliënt weliswaar op een relatief eenvoudige woningaanpassing en/of traplift is aangewezen. Maar dat het, gelet op de aard en prognose van de beperkingen, voor de hand ligt dat er op termijn nog een woningaanpassing en/of een traplift nodig zal zijn. Zeker wanneer aannemelijk is dat hier hoge kosten aan verbonden zijn of de woning zelfs niet meer geschikt zal zijn omdat deze niet kan worden aangepast. De gemeente zal moeten beoordelen of de aangewezen woningaanpassing en/of traplift wel langdurig als passende bijdrage kan worden aangemerkt. Wat onder langdurig wordt verstaan laat zich niet makkelijk vertalen in tijd. Ingeval van woonvoorzieningen die niet zijn terug te draaien zonder hoge kosten, meestal een woningaanpassing, moet sprake zijn van langdurige beperkingen.

Ad. c

Het kan bijvoorbeeld zijn dat in de nieuwe beschikbare en op dat moment meest geschikte woning ook weer een aangepaste keuken of stalling voor de vervoersvoorziening moet worden gerealiseerd. Verder kan ook de beoordeling van het verstrekken van een losse woonunit aan de huidige woning aan de orde zijn als dat als goedkoopst passende bijdrage kan worden aangemerkt. Het ligt echter niet voor de hand omdat deze kosten vaak hoger zijn dan de eventuele aanpassingskosten van de nieuwe woning. Bij de aanvraag om een traplift kan dat anders liggen.

10.5.2 Afwegingsfactoren primaat van verhuizen

Het is niet mogelijk een uitputtend overzicht te geven van alle mogelijke afwegingsfactoren die een rol kunnen spelen bij de toepassing van het primaat van verhuizen, omdat elke situatie anders kan zijn. De beleidsregels geven een overzicht van relevante factoren die daar, afhankelijk van de situatie, een rol bij kunnen spelen.

Belangenafweging

Aan de hand van de belangenafweging kunnen er zwaarwegende redenen zijn waardoor een uitzondering moet worden gemaakt op het verhuisprimaat. Voorbeelden waarin de gemeente de belangen weegt zijn:

1. De aanwezigheid van aangepaste of eenvoudig aan te passen woningen (zie ook 10.5.1 van deze beleidsregels).
2. Kostenvergelijking tussen aanpassen en verhuizen (zie ook 10.5.1 van deze beleidsregels).
3. Er blijkt uit medisch onderzoek een contra-indicatie voor verhuizen. Bijvoorbeeld als verwacht wordt dat een cliënt binnen een redelijke termijn niet zal aarden of vertrouwd zal kunnen geraken in de nieuwe woning of woonomgeving. Denk bijvoorbeeld aan een cliënt (of partner) met dementie.
4. Er blijkt uit onderzoek dat de medische situatie van de cliënt zich verzet tegen een zoektijd/wachttijd naar een geschikte woning. Uit het medisch advies moet dan bijvoorbeeld blijken wat een medisch aanvaardbare termijn is waarbinnen de cliënt over een aangepaste/geschikte woning moet beschikken. Dat is afhankelijk van de individuele situatie.
5. Sociale omstandigheden. De aanwezigheid van mantelzorg door mensen in de directe omgeving van de woning maakt het niet acceptabel dat de cliënt verhuist. Daarvan is sprake als de te verlenen mantelzorg wordt geleverd in een bepaalde intensiteit en een wezenlijke bijdrage leveren aan het behoud van de zelfredzaamheid van de cliënt met het oog op zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven (wonen). Dat is ook het geval als de mantelzorger zorg op grond van de Zvw of ondersteuning in de vorm van een maatwerkvoorziening overbodig maakt en duidelijk is

dat de mantelzorg in zijn bestaande omvang en intensiteit bij een eventuele nieuwe woning niet (meer) kan worden verleend. Ook de aanwezigheid van vrienden en familie, de gezondheidssituatie van de partner kunnen een rol spelen.

6. De verhuizing leidt tot inkomstenderving doordat bedrijfsmatige activiteiten niet meer kunnen worden uitgeoefend of het verplaatsen van het bedrijf onredelijke kosten met zich meebrengt. Deze kosten kunnen voor de ondernemer in kwestie mogelijk wel aftrekbaar zijn op diens aangifte Inkomstenbelasting. Hierbij kan het gaan om de cliënt zelf maar ook zijn partner.
7. Er is een substantiële stijging van woonlasten verbonden aan de woning waar naar moet worden verhuisd (zie verder hierna).

Woonlastenconsequenties woning

Een nieuwe huurwoning kan een (aanzienlijke) stijging van de huurprijs met zich meebrengen. Deze huidige huurprijs wordt vergeleken met de huurprijs van de beschikbare woning rekening houdend met het recht op huurtoeslag en eventueel toename of afname van het wooncomfort. De gemeente beoordeelt in ieder geval of een eventuele huurlastenstijging voor de aanvrager en zijn eventuele echtgenoot redelijkerwijs niet aanvaardbaar zijn. Daarbij is het niet zo dat het hebben van erg lage woonlasten zonder meer betekent dat het primaat van verhuizen niet kan worden toegepast. Immers iedereen wordt geacht de toepasselijke basishuur te kunnen betalen van zijn eigen inkomen. Bij toewijzing van een woning wordt overigens door de woningbouwcoöperatie rekening gehouden met de verhouding tussen het inkomen en de toe te wijzen woning qua huurprijs op grond van de Wet op de huurtoeslag (Wht). Het kan ook gaan om een koopwoning. Daarvoor gelden een aantal dezelfde uitgangspunten. Een stijging van de woonlasten die aan een eigen woning verbonden zijn hoeven dan ook niet in de weg te staan aan het toepassen van het primaat van verhuizen.

Woonlastenconsequenties bij verhuizing eigen woningbezit

Om de woonlastenconsequenties voor woningeigenaren te berekenen worden de netto woonlasten van deze eigen woning als volgt berekend:

- Rente die verband houdt met de woning (netto hypotheeklasten),
- Zakelijke lasten in verband met het hebben van eigendom,
- Opstalverzekering.

Restschuld

Toepassing van het primaat van verhuizen is niet toegestaan als de cliënt en/of de mede-eigenaar van de woning, bijvoorbeeld diens partner, met een aanzienlijke restschuld blijven zitten na de verkoop van de woning. Of daarvan sprake is, beoordeelt de gemeente op basis van de individuele situatie.

10.6 Bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid

Artikel 5.2.1 van de Verordening

Met het oog op het normale gebruik van de woning kan hulp-op-maat worden verstrekt gericht op de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van de woning. Denk bijvoorbeeld ook aan het verbreden van een toegangspad of toegangsdeur als dat gericht is op het kunnen uitvoeren van een elementaire woonfunctie en het opheffen of verminderen van problemen bij het normale gebruik van de woning. In dat kader wordt geen rekening gehouden met voorzieningen met een therapeutisch doel (bijvoorbeeld dialyseruimten, therapeutisch baden). Voor het gebruik van hobbyruimtes en/of studeerkamers worden in beginsel geen woonvoorzieningen verstrekt, omdat dit in het algemeen geen ruimtes zijn met een elementaire woonfunctie.

Gemeenschappelijke ruimte

Omdat de cliënt zijn woning moet kunnen bereiken en/of de aan hem verstrekte vervoersvoorziening moet kunnen stallen, kan de gemeente hulp-op-maat verstrekken in de gemeenschappelijke ruimte. Een traplift in een gemeenschappelijke ruimte zal mogelijk niet geplaatst mogen worden in verband met de brandveiligheid (CRVB:2022:2441). Sinds 1 januari 2024 bepaalt het Besluit bouwwerken leefomgeving dat er geen brandgevaarlijke objecten aanwezig mogen zijn in de vluchtwegen en verkeersroutes van gebouwen. En sinds 1 juli 2024 is het expliciet verboden om (onder meer) fietsen en scootmobielen in gangen, galerijen en trappenhuizen te plaatsen.

10.7 Specifieke criteria

Artikel 5.2.1 van de Verordening

Dit artikel van de Verordening bepaalt een aantal specifieke criteria voor het verstrekken van hulp-op-maat gericht op het wonen. Er zijn situaties opgenomen waaronder geen aanspraak bestaat of kan bestaan. In de meeste van deze bepalingen ligt het beginsel van de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt besloten dan wel omstandigheden die in de risicosfeer liggen van de cliënt. Het gaat om situaties waarin:

- Er geen dringende reden is om te verhuizen (bijv. CRVB:2023:731).

- De cliënt zonder toestemming verhuist naar de niet meest geschikte en beschikbare woning (bijv. CRVB:2019:290).
- De cliënt een woning bewoont die niet geschikt of bestemd is om het gehele jaar te bewonen.
- De aanvraag gaat over de aard van de materialen in de woning (CRVB:2003:AM5445).
- De aanvraag gericht op renovatie of het in overeenstemming brengen met de eisen die aan de woning gesteld mogen worden. Dit is afhankelijk van welk Bouwbesluit van toepassing is of de overeenkomst.

Bij renovatie kan sprake zijn van een algemeen gebruikelijke voorziening, zie 3.2.7 van deze beleidsregels.

10.8 Uitraasruimte

Bepaalde stoornissen van cliënten met bijvoorbeeld een verstandelijk beperking (hyperactiviteit en moeilijkheden in het doseren van omgevingsprikkels), kunnen aanleiding geven tot problemen bij het verblijf in de woning. Deze problemen kunnen worden opgevangen door in de woning een uitraaskamer te realiseren. Een uitraaskamer heeft niet tot doel het kunnen realiseren van zorg op grond van de Wet langdurige zorg. De voorwaarden (aangewezen zijn op) voor het verstrekken van een uitraaskamer zijn:

- de cliënt beschadigt of zal zichzelf beschadigen (zelfverwonding),
- de cliënt beschadigt of zal de omgeving beschadigen (vernielzucht),
- er is sprake van ernstig ontremd gedrag (gedragsstoornis).

Individueel gericht

De uitraaskamer is bedoeld om de cliënt, die bovenstaande problemen ondervindt tegen zichzelf te beschermen. Immers hulp-op-maat is in overwegende mate individueel gericht. Ook worden de ouders/verzorgers hierdoor in staat gesteld beter toezicht uit te oefenen. De uitraaskamer dient alleen het belang van de cliënt. Gaat het bij de gevolgen van de gedragsproblemen niet om de belangen van de cliënt, maar om die van anderen, bijvoorbeeld doordat zij bestaan uit hinder voor hen, dan is er geen noodzaak voor een uitraasruimte.

Doel uitraasruimte

Het doel van de uitraaskamer is het tot rust kunnen komen van de cliënt. Daarom moet de ruimte prikkelarm en veilig zijn. Ook kan de uitraasruimte uitgerust worden met voorzieningen die toezicht door de ouders mogelijk maken. Uit het medisch advies (door een arts) moet blijken of de cliënt is aangewezen op een uitraasruimte én aan welke eisen die ruimte moet voldoen.

10.9 Hulpmiddelen

Onder hulpmiddelen worden roerende zaken verstaan die bedoeld zijn om beperkingen in de zelfredzaamheid of de participatie te verminderen of weg te nemen (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). Het kan gaan om een roerende woonvoorziening zoals een douchestoel of een traplift. Of de cliënt in aanmerking komt voor een hulpmiddel, hangt mede af van de bouwkundige situatie van de woning en van de geobjectiveerde beperkingen van de cliënt in het normale gebruik van de woning.

10.9.1 Wettelijke afbakening hulpmiddelen

Sinds 1 januari 2013 is de uitleen van hulpmiddelen onder de werking van de Zvw gebracht (Stcrt. 2012, nr. 14946). Of een verzekerde in aanmerking komt voor bepaalde hulpmiddelen via de uitleen is afhankelijk van de vraag of hij daar voor een beperkte of onzekere duur op is aangewezen (art. 2.12 lid 2 Regeling zorgverzekering). Het gaat om rolstoelen, drempelhulpen, transferhulpmiddelen en hulpmiddelen voor het zich wassen en zorgdragen voor de toiletgang. Staat op voorhand vast dat de cliënt voor onbeperkte duur is aangewezen op een dergelijk hulpmiddel wordt deze op grond van de Wmo 2015 verstrekt. In de praktijk kan overigens nog steeds de zes-maanden-termijn worden gehanteerd (2 x 3 maanden uitleen) zoals die gold tot 1 januari 2013. Zodra voor gebruik van het hulpmiddel moeten worden betaald, kan aanspraak bestaan op een maatwerkvoorziening. In het algemeen geldt dat als en voor zover de cliënt gebruik kan maken van de kosteloze uitleen, het tot zijn eigen verantwoordelijkheid behoort dat ook te doen.

10.9.2 Eenvoudige mobiliteitshulpmiddelen

De reden om de rollator en andere eenvoudige mobiliteitshulpmiddelen uit het basispakket van de zorgverzekering te halen is dat de verzekerden ook zelf een verantwoordelijkheid hebben en dat zij zorg waarvan de kosten te overzien zijn en die bij het dagelijks leven behoren, zelf worden geacht te kunnen dragen. Voorbeelden van eenvoudige mobiliteitshulpmiddelen zijn krukken, loophulpen met drie of vier poten, looprekken en rollators. De gemeente heeft daarvoor dan ook geen ondersteuningsplicht. Analooq aan de uitleg van artikel 15 PW (Participatiewet) zijn de eenvoudige mobiliteitshulpmiddelen uit de AWBZ geschrapt, omdat deze voorzieningen, gezien de lage kosten en de duurzaamheid, voor eigen rekening komen. Er kan weliswaar - voor de problematiek in voorkomende gevallen - aanleiding zijn voor de noodzaak tot ondersteuning, maar de eenvoudige mobiliteitshulpmiddelen zijn bewust door

de wetgever uit de voorliggende wettelijke regeling gehaald. Het ligt dan ook niet op de weg van de gemeente om op grond van de Wmo die voorzieningen te verstrekken.

10.9.3 Patiëntenliften

Er zijn zowel losse (mobiele) als vaste patiëntenliften. Laatstgenoemde worden geplaatst middels een vloer-, muur- of wandbevestiging. Bij de beoordeling over de noodzaak van een dergelijke woonvoorziening worden de volgende factoren betrokken:

- de te verwachten transfers,
- de mogelijkheden van de cliënt/het kind,
- de indeling van de woning en de aanwezige inrichtingselementen,
- de beschikbare ruimte,
- de noodzakelijke lichamelijke ondersteuning van de cliënt/het kind.

10.9.4 Douchehulpmiddelen, toilethulpmiddelen

Losse hulpmiddelen voor gebruik in de "natte cel" en het toilet vallen onder de ondersteuningsplicht van de gemeente. Voorbeelden zijn badzitjes, badplanken, douchestoel, douchewagens, douchebrancards, toiletstoelen.

10.10 Kindvoorzieningen

Het verlenen van kindvoorzieningen valt onder de Wmo 2015 en niet onder de Jeugdwet. Voorbeelden zijn: speelvoertuigen, aangepaste driewielers en kruiphulpmiddelen. Deze maatwerkvoorzieningen hebben een ontwikkelingsgericht karakter en kunnen ook dienen als mobiliteitshulpmiddel.

Driewielers

De gemeente kan een driewieler verlenen die zonodig is aangepast aan de beperking van het kind. Een driewieler kan, mede gelet op de hoogte van de kosten, wel als algemeen gebruikelijke voorziening worden aangemerkt. Immers, tot vier jaar is het in ieder geval normaal dat een kind een driewieler of een fiets met zijwieltjes gebruikt, mits het natuurlijk een passende oplossing is voor de problematiek.

Speelvoorzieningen

Speelmobielen en vliegende Hollanders zijn maatwerkvoorzieningen gericht op het spelen en verplaatsen voor buiten (vervoersvoorziening). Deze speelvoorzieningen zijn sneller en wendbaarder dan handbewogen rolstoelen. Bovendien geeft het kinderen de mogelijkheid langere afstanden af te leggen. De gemeente beoordeelt ook hier of een speelvoorziening als algemeen gebruikelijke voorziening kan worden gekwalificeerd.

Kruipwagens en kruiphulpmiddelen

Kinderen kunnen zich liggend of zittend op deze hulpmiddelen voortbewegen. Ze zijn bedoeld voor kinderen die vanwege beenfunctiestoornissen niet in staat zijn te kruipen. Het gaat vaak om hulpmiddelen die op grond van de Zvw verstrekt worden.

10.11 Woningaanpassing

Aanpassingen in de keuken zijn mogelijk, tenzij deze kosten zonder meerkosten kunnen worden meegenomen in de bouw. Wel kan van de cliënt en zijn partner en/of huisgenoten worden gevergd dat de taakverdeling wordt aangepast. Uit jurisprudentie blijkt dat, wanneer activiteiten ook door andere gezinsleden kunnen worden gedaan zoals het in- en uitladen van de wasmachine, er geen ondersteuningsplicht voor de gemeente is (CRVB:2006:AV3943).

De procedure woningaanpassing overig

Is de cliënt is aangewezen op een woningaanpassing, dan wordt een programma van eisen opgesteld. Daarin staan de eisen waar de woningaanpassing aan moet voldoen. Denk aan: indeling, afmetingen, draaicirkels als een cliënt rolstoel gebonden is of gebruik moet maken van een douchestoel en de eisen van het Besluit bouwwerken leefomgeving. De gemeente of de cliënt vragen op basis van dat programma van eisen enkele offertes bij aannemers aan. In geval van een huurwoning vraagt de gemeente zelf offertes aan bij bouwbedrijven of doet dat in overleg met de woningstichting.

Goedkoopst passende bijdrage

De gemeente beoordeelt welke offerte de goedkoopst passende bijdrage biedt en welke bouwofferte in aanmerking komt. Het afwerkingsniveau zal zijn op sociale woningbouwnorm.

Extra grond

Het is mogelijk om een persoonsgebonden budget te krijgen voor het verwerven van extra grond voor een noodzakelijke aanbouw of uitbreiding van een bepaald vertrek in een zelfstandige woning als dit op grond van beperkingen noodzakelijk zou zijn.

Gereedmelding

Na de voltooiing van de werkzaamheden dient de woningeigenaar binnen 15 maanden een gereedmeldingsformulier met facturen betreffende de werkzaamheden in te leveren en wordt het definitieve persoonsgebonden budget bepaald. Bij de gereedmelding dient een verklaring te zijn bijgevoegd waaruit blijkt dat bij het treffen van de voorzieningen is voldaan aan de voorwaarden waaronder het persoonsgebonden budget is verleend. De gereedmelding wordt tevens beschouwd als een verzoek om vaststelling en uitbetaling van het persoonsgebonden budget aan de cliënt of aan de derde die de woningaanpassing heeft gerealiseerd.

10.12 Zich verplaatsen in en om de woning

Artikel 5.3.3 van de Verordening

Met het oog op het zich verplaatsen in en om de woning kan een rolstoel voor dagelijks zittend gebruik worden verstrekt. Bij het verstrekken van een rolstoel gaat het om cliënten met geen of onvoldoende loopcapaciteit. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat iemand niet in staat is om korte afstanden zelfstandig - al dan niet met een loophulpmiddel - af te leggen. Hoewel een rolstoel strikt genomen geen vervoersvoorziening is, kan daar in het kader van deelname aan het maatschappelijk verkeer wel rekening mee worden gehouden. Immers kan de cliënt een (elektrische) rolstoel ook gebruiken (of kunnen gebruiken) voor lokale verplaatsingen in de directe woon-en leefomgeving.

Incidenteel rolstoelgebruik

Een rolstoel voor incidenteel gebruik is niet voor dagelijks zittend gebruik noodzakelijk. Doorgaans wordt deze gebruikt als de cliënt zich elders moet verplaatsen (wat zonder rolstoel niet kan), zoals tijdens een uitstapje of ziekenhuisbezoek. Voor dit soort rolstoelen kan gebruik gemaakt worden van speciaal hiervoor beschikbare uitleendepots op grond van de Zvw of van rolstoelen die op de plaats van bestemming beschikbaar zijn, zoals in pretparken, dierentuinen, in het winkelcentrum, bij ziekenhuizen en dergelijke.

Selectie van een rolstoel

Bij de selectie van een rolstoel door de aanbieder wordt gekeken naar de volgende factoren:

- a. Het gebruik
- b. Het gebruiksgebied (binnen of buiten gebruik)
- c. De aandrijving
 - door middel van het eigen lichaam
 - door het bedienen van een aandrijfmechanisme
 - voortduwen door anderen
- d. De zithouding en de eisen aan de ondersteuning
- e. De meeneembaarheid
- f. Antropometrische gegevens

10.13 Rolstoelen

Er zijn verschillende soorten rolstoelen te onderscheiden:

- handbewogen rolstoelen;
- elektrische rolstoelen;
- kinderrolstoelen;
- stoelen op wielen.

10.13.1 Handbewogen rolstoelen

Bij de handbewogen rolstoelen is een onderscheid mogelijk tussen zelfbewegers en duwrolstoelen. Voor zelfbewegers is een goede arm- en handfunctie van de cliënt noodzakelijk en een redelijk uithoudingsvermogen. Zelfbewegers hebben kleine wielen voor en grote wielen met hoepels achter. Voor degene die slechts in één hand of arm een sterke functie hebben zijn rolstoelen ontwikkeld die aan één kant voortbewogen kunnen worden. Duwrolstoelen hebben over het algemeen vier kleine wielen.

10.13.2 Elektrische rolstoelen

Bij elektrische rolstoelen kan het gaan om rolstoelen met zogenaamde joystick-besturing, computergestuurde rolstoelen, sta-rolstoelen of plateaurolstoelen. Onderscheid kan worden gemaakt tussen:

- elektrische rolstoelen voor binnenshuis: compact, wendbaar, kleine wielen;
- elektrische rolstoelen voor buitenshuis: groot, grote actieradius, stabiel, grote wielen. Onder omstandigheden kan deze rolstoel in aanmerking worden genomen bij het vaststellen van de vervoersbehoefte en de hoogte van financiële tegemoetkoming voor vervoer;

- rolstoel voor zowel binnens- als buitenshuis: een combinatie van kenmerken van de binnen- en buitenrolstoelen. De verstrekking is afhankelijk van de afmetingen van de woning, rijvaardigheid van de cliënt en het gebruiksgedrag.

10.13.3 Kinderrolstoelen

Voor kinderen spelen andere behoeftes ook een belangrijke rol, te weten: veiligheid, nabijheid moeder/vader, beweging, ontdekken van en deelname aan alle facetten van het gezinsgebeuren en daarbuiten. De rolstoel moet makkelijk mee te nemen zijn voor gebruik binnenshuis. Verder moeten de kinderrolstoel zeer wendbaar zijn en tegen een stootje kunnen. Aan lichtgehandicapte kinderen, die nog niet aan een rolstoel toe zijn kan een aangepaste buggy verstrekt worden. Aangezien deze buggy's relatief weinig ondersteuning bieden, zijn ze bedoeld voor kinderen met een redelijke spierfunctie. Een aangepaste buggy wordt voor een kind in de leeftijd tot en met drie jaar niet als algemeen gebruikelijk voorziening beschouwd en wordt afhankelijk van de aard van de beperking verstrekt.

Bij kinderrolstoelen is een aantal aspecten van bijzonder belang:

- Een aantal voorzieningen kunnen standaard worden aangebracht: anti-kiepwieltjes, duwhandvatten (verstelbaar in hoogte) en spaakbeschermers.
- Belangrijk is dat de groei van de rolstoelgebruiker kan worden opgevangen door het rolstoelsysteem. Dit kan door rolstoelsystemen met de volgende nastelbare onderdelen: zitbreedte, zitdiepte, beenlengte, zit-, rug- en armhoogte. Bij levering van rolstoelen aan kinderen wordt hiermee rekening gehouden.
- Vanuit therapeutisch oogpunt kan het belangrijk zijn dat kinderen niet de hele dag in een rolstoel zitten maar van tijd tot tijd rechtop kunnen staan en zich staand kunnen voortbewegen. Het zitgedeelte valt onder de Wmo. Vanwege het therapeutische doel van het sta-gedeelte komt dit niet voor vergoeding in het kader van de Wmo in aanmerking, eventueel wel voor vergoeding vanuit de Zvw. In voorkomende gevallen neemt de gemeente contact op met de betreffende zorgverzekeraar om de mogelijkheid van een gezamenlijke financiering te bespreken.

10.13.4 Stoelen op wielen

Deze stoelen worden ook wel werkstoel of trippelstoel genoemd. Deze stoelen vallen in principe niet onder de ondersteuningsplicht van de gemeente, aangezien het primair gaat om een combinatie van een sta-, zit- en loopvoorziening en niet om een verplaatsingsvoorziening. De cliënt verplaatst zich namelijk zonder hulpmiddelen, bijvoorbeeld door met zijn voeten af te zetten (trippelen). Een trippelstoel valt onder de Zvw. Ook een aangepaste kinderstoel met bijvoorbeeld een zitkuipje en verplaatsbaar middels kleine wielen kan hieronder vallen. Er wordt enkel tot verstrekking overgegaan als een dergelijke stoel als goedkoopst passende bijdrage kan worden aangemerkt.

10.13.5 Aanpassingen aan rolstoelen

Aanpassingen zijn noodzakelijke maatwerkvoorzieningen om de rolstoel een adequate voorziening te laten zijn. Rolstoelen zijn in diverse maatvoeringen leverbaar. Toch zijn dan nog vaak individuele aanpassingen nodig. Een deel hiervan kan gerealiseerd worden door standaardcomponenten aan de rolstoel toe te voegen. Een ander deel moet individueel en op maat gemaakt worden.

Deze aanpassingen vinden plaats bij handbewogen, duw en elektrische rolstoelen, voor zowel kinderen als volwassenen.

Een onderscheid in aanpassingen is:

- a. Zit-, rug- en ondersteuningsdelen.
Dit is in het bijzonder van belang voor cliënten die de hele dag of een groot deel van de dag in een rolstoel zitten. Het kan dan gaan om zit-orthesen (op maat gemaakte zitkuip, op een onderstel kunnen meerdere maten van kuipen geplaatst worden), rugsteunen, fixatiegordels, kantel- en zithoekverstellingen, speciale arm-, hoofd- en beenondersteuningen, anti-decubituskussens, werkbladen voor ondersteuning of activiteiten aan de rolstoel.
- b. Rijgedeelte.
Het gaat hierbij onder andere om verzwaring van het frame, aandrijving van de wielen en eventueel motoren, rubber hoepelovertrekken of hoepels met extra tussenruimte, kogelkoppels of staafjes bij handbewogen rolstoelen om een goede greep mogelijk te maken.
- c. Bediening en/of besturing.
Te denken valt aan het mogelijk maken van besturing door middel van voet, mond of kin.

10.13.6 Rolstoelaccessoires

Accessoires zijn extra's die, in tegenstelling tot aanpassingen, in principe niet noodzakelijk zijn om de rolstoel op zich een adequate voorziening te laten zijn. Hiertoe behoren: rolstoelhandschoenen, regenpakken, bagagetas of boodschappennet dat aan de rolstoel bevestigd kan worden, been- en voetenzak,

winterbekleding, asbak, overtrekhoezen om de rolstoel tegen neerslag te beschermen, spaakbeschermers en zonneschermen voor buggy's en wandelwagens.

Voorwaarden

Rolstoelaccessoires vallen onder de ondersteuningsplicht van de gemeente voor zover deze noodzakelijk zijn voor dagelijks gebruik van de rolstoel. Het kan dan gaan om bijvoorbeeld: een been- en voetenzak, winterbekleding, spaakbeschermers, of een zonnenscherm wanneer er sprake is van allergie.

Aard van de verstrekking

Bij hulp-op-maat in natura worden noodzakelijke rolstoelaccessoires verstrekt door de aanbieder (leverancier). De kosten komen direct voor rekening van de gemeente. Cliënten zijn geen eigen bijdrage verschuldigd voor rolstoelaccessoires. Indien de cliënt zelf accessoires aanschaft voor de in bruikleen ontvangen maatwerkvoorziening, dan moeten deze accessoires geplaatst en verwijderd kunnen worden zonder de maatwerkvoorziening te beschadigen.

10.13.7 Kosten rolstoeltraining

Net als bij een scootmobiel kunnen, als het onduidelijk is of de cliënt wel gebruik kan maken van een rolstoel, rijvaardigheidslessen (gewenning) noodzakelijk zijn. Een ergotherapeut kan beoordelen of de cliënt kan leren om gebruik te maken van de rolstoel (of scootmobiel). Worden de kosten van de ergotherapeut hiervoor niet meer op grond van de Zvw vergoed, dan draagt de gemeente daar zorg voor. In andere gevallen wordt ervan uitgegaan dat een korte instructie van de rolstoelleverancier voldoende is en bij de prijs is inbegrepen.

10.14 Schade aan hulpmiddelen

Bij schade aan een hulpmiddel door nalatigheid of onzorgvuldig gebruik, kunnen de kosten voor rekening komen van de gebruiker (de cliënt) komen.

Hoofdstuk 11 Ondersteuning deelname maatschappelijk verkeer

Artikel 5 van de Verordening

11.1 Inleiding

Deelname aan het maatschappelijk verkeer gaat over het zich dichtbij huis kunnen verplaatsen. Onder dicht bij huis wordt volgens de Verordening 15 tot 25 kilometer rondom de woning verstaan (hierna: lokaal). Afwijken hiervan kan alleen als de cliënt bepaalde basisvoorzieningen niet kan bereiken. Daaronder vallen bijvoorbeeld winkels voor het doen van boodschappen, een zwembad en het ziekenhuis. Ook moet het lokale vervoer aansluiten op Valys. In de praktijk kunnen cliënten basisvoorzieningen en Valys bereiken. De gemeente kan hulp-op-maat verstrekken voor het zich dicht bij huis verplaatsen over de korte en de langere afstand. Voor de langere afstand (middellange afstand) het vrijwilligers- en rolstoelvervoer door Caritas een geschikte oplossing.

11.2 Beoordelingskader vervoersbehoeften en vervoersmogelijkheden

Tijdens het onderzoek na de melding van de ondersteuningsvraag beoordeelt de gemeente of de cliënt is aangewezen op ondersteuning bij zijn deelname aan het maatschappelijk verkeer. Te verstrekken hulp-op-maat is afhankelijk van de vervoersbehoefte en andere geschikte en beschikbare voorliggende oplossingen. Denk bijvoorbeeld aan:

- Gebruikelijke hulp,
- Mantelzorg of hulp van de andere personen uit het sociaal netwerk,
- Vrijwilligers- en rolstoelvervoer (Caritas).

Beoordeling

Bij de beoordeling van de aanvraag om een vervoersvoorziening worden de volgende zaken meegenomen:

- a. Mobiliteit:
 - maximale loopafstand op goede dag;
 - maximale loopafstand op slechte dag;
 - gebruik loophulpmiddel: (rollator, wandelstok, kruk, etc.);
 - gebruik rolstoel/scootmobiel: (type, bijv. elektrische rolstoel);
 - in staat gebruik te maken van een eventuele scootmobielpool.
- b. Organisatie en begeleiding van de reis:
 - kan zonder begeleiding met het OV;
 - kan met begeleiding in het OV, zonder begeleiding met de taxi;
 - kan met begeleiding in het OV en met begeleiding met de taxi;

- kan alleen met begeleiding met de taxi.

11.3 Het verplaatsingsmotief en de verplaatsingsbestemming

De vervoersbehoefte van de cliënt wordt onderzocht aan de hand van de volgende kenmerken:

- a. verplaatsingsgedrag;
- b. het verplaatsingsmotief (waarom); en
- c. de verplaatsingsbestemming (waarheen).

Zoals gezegd is de ondersteuningsplicht van de gemeente voor deelname aan het maatschappelijk verkeer gericht op het zich lokaal verplaatsen zodat de cliënt:

- winkels kan bereiken,
- sociale contacten kan onderhouden, en
- deel kan nemen aan maatschappelijke activiteiten.

Onder maatschappelijke activiteiten vallen bijvoorbeeld: het bezoeken van clubs en sociaal-culturele of religieuze instellingen.

Recreatie

Recreatieve verplaatsingen kunnen deel uitmaken van het dagelijkse patroon van het leven van alledag. In dat geval wordt met het verstrekken van een vervoersvoorziening ook met deze bestemmingen rekening gehouden. Een vervoersvoorziening die uitsluitend wordt aangevraagd met het oog op recreatie en ontspanning, wordt echter niet in het kader van de Wmo verstrekt.

11.4 Niet lokaal vervoer

De gemeente is alleen verantwoordelijk voor het verstrekken van hulp-op-maat gericht op het zich lokaal kunnen verplaatsen (CRVB:2018:1972, CRVB:2018:1961). Dat betekent ook dat het onderzoek naar de vervoersbehoefte alleen gericht is op lokale verplaatsingen. Dat moet wel aansluiten op het gebruik kunnen maken van Valys.

Valys

Voor niet-dicht-bij huis verplaatsingen kan gebruik worden gemaakt van Valys (beschikbaar vanaf 5 OV-zones vanaf het woonadres). Met Valys kan een reis van deur tot deur geboekt worden, waar het gebruik van taxi mogelijk gecombineerd kan worden met openbaar vervoer of aanvullend openbaar vervoer. Elke pashouder ontvangt een persoonlijk kilometerbudget per jaar. Daarnaast kent Valys een hoog persoonlijk kilometerbudget per jaar. Daarvoor is een indicatie nodig.

11.5 Algemene voorziening sociaal vervoer

Cliënten die niet over eigen vervoersmogelijkheden beschikken, kunnen een beroep doen op het vrijwilligersvervoer via bemiddeling van Caritas of gebruik maken van het rolstoelvervoer door Caritas. Daarvoor betaald de cliënt een kleine vergoeding. Er zijn ook leden van kerken die bereid zijn om mensen nu en dan ergens naar toe te brengen. Zo kunnen cliënten erop uit met zo gewoon mogelijk vervoer.

Uitgangspunt

Als uitgangspunt geldt dat vrijwilligersvervoer via bemiddeling van Caritas en het rolstoelvervoer als algemene voorziening geschikt is voor de lokale verplaatsingen.

Passende bijdrage

Of gebruik van dit vraagafhankelijke vervoer voor deelname aan het maatschappelijk verkeer kan worden aangemerkt als passende bijdrage in het individuele geval, is afhankelijk van de vervoersbehoefte en frequentie van de verplaatsingen op de middellange afstand. Daaronder vallen in ieder geval gerichte verplaatsingen. Daarbij geldt ook dat het hebben van enige wachttijd bij gebruik van het vrijwilligersvervoer of rolstoelvervoer niet zodanig bezwarend is dat daardoor niet meer gesproken kan worden van een voorziening die voldoende ondersteuning biedt.

Niet gezamenlijk kunnen reizen

Bij gebruikmaking van vrijwilligersvervoer of rolstoelvervoer kan het voorkomen dat het gezin niet gezamenlijk kan reizen. Op zichzelf genomen is het voorstelbaar dat een dergelijke wens bestaat en dat het voor een gezin prettiger en gemakkelijker is om samen te reizen. Uit de jurisprudentie blijkt echter dat het niet samen kunnen reizen niet betekent dat het vraagafhankelijke vervoer niet als passende bijdrage kan gelden. Gebruik maken van het vrijwilligersvervoer betekent namelijk niet dat het onmogelijk is om een gezamenlijke bestemming te bereiken (vergelijk CRVB:2014:2101).

Aard van de beperkingen en bezit van eigen (aangepaste) auto

Het kan in voorkomende gevallen aannemelijk zijn dat een autoaanpassing (of verdere aanpassingen) op zichzelf wel aangewezen kunnen zijn, maar dat het duidelijk is dat de eigen (aangepaste) auto binnen afzienbare termijn niet meer kan worden gebruikt. Deze overweging gaat ook over het kostenaspect (goedkoopst passende bijdrage).

Aard van de beperkingen en geen bezit van eigen (aangepaste) auto

Het zal het in de praktijk zelden voorkomen dat een cliënt geen gebruik kan maken van het OV en het vrijwilligersvervoer en daarom is aangewezen op eigen gesloten buitenvervoer. De gemeente is bevoegd om de vervoersvoorziening afhankelijk te stellen van de vervoersbehoefte.

11.6 Beleidsuitgangspunten

De gemeente hanteert verder de volgende beleidsuitgangspunten.

Gebruiken en bereiken regulier Openbaar Vervoer

Kan de cliënt het reguliere Openbaar Vervoer gebruiken, dan heeft de gemeente geen ondersteuningsplicht. Bij de beoordeling van de aanspraak onderzoekt de gemeente of de cliënt het reguliere Openbaar Vervoer kan bereiken al dan niet met een algemeen gebruikelijk vervoermiddel. Dat wil zeggen te voet, met een fiets, of met de bus. Voor wat betreft het bereiken is het redelijk om uit te gaan van de vraag of de cliënt een afstand van 800 meter in 20 minuten kan afleggen (CRVB:2012:BX7649). Mogelijk kan dat met een loophulpmiddel zoals een rollator. Het spreekt voor zich dat dit ook afhankelijk kan zijn van de afstand waarbinnen zich een opstaphalte voor de bus bevindt. Het kan dan ook voorkomen dat de gemeente moet beoordelen of de cliënt die afstand kan overbruggen met een voor de cliënt algemeen gebruikelijk vervoermiddel. Bushaltes zijn over het algemeen opgehoogd en mogelijk zijn ook lage instapbussen beschikbaar eventueel met een uitklapbare oprijplaat. Bij de beoordeling wordt ook rekening met de cognitieve of visuele beperkingen of een gedragsstoornis van de cliënt.

Algemeen gebruikelijke voorziening

Bij de beoordeling van de aanspraak op een vervoersvoorziening wordt gezien of een algemeen gebruikelijke voorziening een adequaat vervoermiddel is voor de cliënt. Zie 3.2.7 van deze beleidsregels.

Beschikbare voorzieningen

Het kan voorkomen dat een cliënt een (extra) vervoersvoorziening aanvraagt terwijl met de tot zijn beschikking staande vervoersvoorzieningen wordt voorzien in de vervoersbehoefte (CRVB:2020:2644, CRVB:2021:2123).

Vervoer in verband met vrijwilligerswerk

In geval van vrijwilligerswerk voor maatschappelijke organisaties ligt het in de eerste plaats op de weg van die organisaties om de vrijwilligers in staat te stellen dat werk te doen. Dat wil zeggen om op zijn minst een redelijke bijdrage in hun eventuele (reis)kosten te leveren (CRVB:2004:AO4037 en CRVB:2018:1961). Dit betekent overigens wel dat de gemeente kan afwijken van dit beleidsuitgangspunt als daar in het individuele geval aanleiding voor is.

Medisch vervoer kan onder de Wmo vallen

Is vastgesteld dat er geen aanspraak bestaat op ziekenvervoer op grond van de Zvw, dan is een bezoek aan het ziekenhuis, huisarts of ander 'medisch vervoer' onderdeel van een lokale vervoersbehoefte (CRVB:2010:BL4037). Het feit dat de cliënt met de Regiotaxi - in geval van een medische spoedsituatie - niet of niet tijdig in het ziekenhuis kan komen vormt geen reden om het primaat niet toe te passen (vergelijk CRVB:2014:2101). De ondersteuningsplicht van de gemeente is namelijk gericht op lokale (sociale) verplaatsingen. Verplaatsingen in verband met medische spoedsituaties vallen daar niet onder.

Andere wettelijke aanspraak

Artikel 5.1 van de Verordening

Volgens dit artikel is de gemeente in principe niet gehouden hulp-op-maat te verstrekken als aanspraak bestaat op een voorziening op grond van een andere wettelijke aanspraak waarmee een gelijk doel kan worden bereikt als met de maatschappelijke ondersteuning (CRVB:2023:1046). Zie 3.2.5 van deze beleidsregels. In voorkomende gevallen behoort het tot de eigen verantwoordelijkheid (eigen kracht) van de cliënt om de aanspraak naar volle vermogen te gelde te maken. Het moet gaan om een werkelijke aanspraak en daarmee een afdwingbaar recht.

Leefvervoer WIA

Op grond van de Wet inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA) kan aanspraak bestaan op een zogeheten leefvervoersvoorziening (art. 35 lid 3 WIA).

Doelgroep leefvervoersvoorziening

Allereerst moet vaststaan dat aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening (art. 35 lid 2 aanhef en onder a WIA). Die kan worden verstrekt aan de persoon met een structurele functionele beperking, en die arbeid in dienstbetrekking verricht of die arbeid in dienstbetrekking gaat verrichten, of die scholing of opleiding in het kader van de bevordering van de inschakeling in het arbeidsproces volgt of gaat volgen of arbeid op een proefplaats verricht of gaat verrichten. De vervoersvoorziening is nodig voor verzekerden om de werkplek of opleidingslocatie te bereiken. Dit in het kader van arbeidsintegratie. Er zijn personen die zijn uitgesloten, waaronder zij die werkzaam zijn als werknemer in de zin van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw).

Leefvervoersvoorziening

De zogeheten leefvervoersvoorziening kan worden verstrekt aan de verzekerde aan wie een vervoersvoorziening is toegekend (art. 35 lid 3 WIA). De leefvervoersvoorziening heeft een functie in de leef sfeer net als in de Wmo (CRVB:2012:BV9433). Het behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van de aanvrager deze leefvervoersvoorziening aan te vragen en de gelden in te zetten waarvoor zij bestemd zijn. Verzekerden met een hoog inkomen hebben overigens geen aanspraak op deze WIA-voorziening omdat er een inkomensgrens van toepassing is. Dit betekent dat de gemeente op die grond een aanvraag niet mag afwijzen omdat het hanteren van inkomensgrenzen onder de Wmo 2015 - net als onder de Wmo - niet is toegestaan.

11.6.1 Reikwijdte

De aanspraak op grond van een andere wettelijke regeling kan ook gaan over situaties die niet onder de reikwijdte van de Wmo 2015 vallen. Dat moet worden vastgesteld tijdens het onderzoek. Denk aan medisch vervoer of leerlingenvervoer.

Ziekenvervoer

Op grond van de Zvw bestaat aanspraak op ziekenvervoer als de cliënt onder de doelgroep valt of met succes een beroep kan doen op de hardheidsclausule. Het gaat om verzekerden die nierdialyses, oncologische behandelingen met chemotherapie of radiotherapie moeten ondergaan, zich uitsluitend per rolstoel kunnen verplaatsen of het gezichtsvermogen zodanig is beperkt dat zij zich niet zonder begeleiding kan verplaatsen. Ook ambulancevervoer valt onder de Zvw. De gemeente mag van de cliënt verwachten dat bij de zorgverzekeraar wordt verzocht om een schriftelijk gemotiveerde afwijzing van een aanspraak op ziekenvervoer. Daaronder wordt ook een vergoeding van de reiskosten verstaan.

Vervoer onderwijs

Er kan aanspraak bestaan op vervoer van en naar school op grond van de Verordening bekostiging leerlingenvervoer. Het UWV kan vergoedingen en hulpmiddelen verstrekken voor leerlingen en studenten met een ziekte of handicap.

11.7 Omvang lokale vervoersbehoefte

Uit de vaste jurisprudentie van de CRvB blijkt dat voor de omvang in kilometers in verband met de lokale vervoersbehoefte in beginsel mag worden uitgegaan van 1500-2000 kilometer per jaar (CRVB:2018:1961, CRVB:2012:BV7463).

Maatwerk

De gemeente kan afwijken van deze norm. Dat kan zowel naar beneden als ook naar boven zijn. De noodzaak van kilometers boven deze algemene norm moet door de cliënt wel aannemelijk worden gemaakt. Is dat het geval, dan zal de gemeente daar onderzoek naar moeten doen.

Ernstig beperkte mobiliteit en vervoersbehoefte voortvloeiend uit zorgtaken

Bij een cliënt met beperkingen die uiterst beperkt mobiel is, moet in beginsel mede de vervoersbehoefte die voortvloeit uit zorgtaken voor minderjarige kinderen worden betrokken (vergelijk CRVB:1998:AA8703). Dit kan betekenen dat een bepaalde vervoersvoorziening zich niet als passende bijdrage laat kwalificeren. Daarbij wordt overigens wel rekening gehouden met de bijdrage die van de andere ouder en/of andere daarvoor in aanmerking komende personen redelijkerwijs kan worden geleverd (vergelijk CRVB:2010:BM7989). Dergelijke overwegingen spelen een rol bij een totale vervoersbehoefte waarvoor meerdere voorzieningen aangewezen kunnen zijn. Onder uiterst beperkt mobiel wordt een loopafstand van minder dan 100 meter verstaan.

11.8 Soorten vervoersvoorzieningen

Er zijn verschillende soorten maatwerkvoorzieningen die de gemeente kan verstrekken. Onder vervoersvoorzieningen vallen bijvoorbeeld een:

- scootmobiel,
- fietsvoorziening, of
- autoaanpassing.

Er zijn uiteraard meer voorbeelden denkbaar.

11.8.1 Individuele omstandigheden en mogelijkheden

In 2.11 van deze beleidsregels staat dat als hulp-op-maat een positief effect heeft op de gezondheid is voor de Wmo 2015 in beginsel niet relevant (CRVB:2020:2644). Het is echter wel zo dat de gemeente bij de vraag welke maatwerkvoorziening een passende bijdrage levert aan de zelfredzaamheid of participatie rekening moet houden met: de behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren van de cliënt (art. 2.3.2 lid 1 onder a Wmo 2015). De hulp-op-maat moet immers zijn afgestemd op de individuele omstandigheden en mogelijkheden van de aanvrager (art. 2.3.5 lid 3 Wmo 2015). Daaronder valt bijvoorbeeld de wens voor een driewiel fiets (al dan niet met hulpmotor) in plaats van een scooter. Als uitgangspunt geldt wel de goedkoopst passende bijdrage (art. 2.2.5 lid 3 Verordening). Opgemerkt wordt dat het oplossen van het mobiliteitsprobleem voor woon-werkverkeer buiten de reikwijdte van de Wmo 2015 valt.

11.8.2 Scootmobiel

Een scooter is een open elektrische buitenwagen bestemd voor gebruikers met een matige tot slechte sta- loopfunctie. De scooter is bedoeld voor lokale verplaatsingen in de directe omgeving van de woning, het onderhouden van sociale contacten, het doen van boodschappen, et cetera. Het gaat in ieder geval om situaties waarbij gebruik van bijvoorbeeld een scootmobielpool geen passende oplossing is.

Een scooter wordt alleen verstrekt als:

- er sprake is van een zekere sta- en loopfunctie, ook gelet op het kunnen maken van transfers,
- de cliënt een beperkte loopafstand heeft en gelet op de beperkingen en de vervoersbehoefte op de korte afstand (directe omgeving) is aangewezen op een scooter,
- er niet op een andere wijze kan worden voorzien in deze vervoersbehoefte zoals met een hand- of duwstoel of een aangepaste (niet algemeen gebruikelijke) fiets,
- het vrijwilligersvervoer alleen niet in de lokale vervoersbehoefte kan voorzien (geen passende bijdrage),
- de cliënt zelf het voertuig veilig kan bedienen en besturen (eventueel vaststellen met een rijvaardigheidstest),
- er een mogelijkheid is om de scooter te stallen en op te laden.

Kosten scootmobieltraining

Zoals gezegd kunnen haalbaarheidslessen noodzakelijk zijn om vast te stellen of de cliënt gebruik kan maken van een scooter (CRVB:2021:244). De ergotherapeut verzorgt deze lessen en de kosten vallen dan ook onder de Zvw. Worden deze kosten hiervoor niet meer op grond van de Zvw vergoed, dan draagt de gemeenteer zorg voor. De gemeente kan daarnaast maximaal vijf gewenningslessen vergoeden, als gebleken is dat de cliënt in staat is gebruik te maken van de scooter, maar zonder deze lessen niet veilig aan het verkeer kan deelnemen. In andere gevallen wordt ervan uitgegaan dat een korte instructie van de leverancier voldoende is en bij de prijs is inbegrepen.

11.8.3 Driewiel fietsen en andere bijzondere fietsen

Bijzondere fietsen kunnen voor verstrekking in aanmerking komen. Denk bijvoorbeeld aan driewiel fietsen of handbikes. Driewiel fietsen worden speciaal gebruikt door de cliënt met beperkingen op evenwichts- gebied of een gestoorde motoriek. Dergelijke beperkingen maakt het gebruik van een normale fiets (al dan niet met hulpmotor) onmogelijk of ten minste onveilig. Om aanspraak te maken op een dergelijk maatwerkvoorziening gelden in principe dezelfde voorwaarden als voor een scooter. Verder geldt dat een normale kinderdriewiel voor kinderen tot 4 jaar als algemeen gebruikelijk voorziening wordt beschouwd en daarom niet voor verstrekking in aanmerking komt.

Elektrische fiets

Dat een maatwerkvoorziening een positief effect heeft op de gezondheid, door te willen blijven fietsen, is voor de Wmo 2015 niet relevant (CRVB:2020:2644, CRVB:2023:1446). Dat betekent ook dat een noodzaak voor het verstrekken van een elektrische fiets afhankelijk is van de mogelijkheid zich te verplaatsen op een gewone fiets waarmee wordt voorzien in de vervoersbehoefte. Heeft een cliënt een medisch gelimiteerde inspanningscapaciteit op grond waarvan hij met een gewone fiets niet kan voorzien in de noodzakelijke vervoersbehoefte, dan kan een elektrische fiets aangewezen zijn (CRVB:2021:1595). Beperkingen in knie of heup kunnen ook reden zijn. De cliënt kan daardoor krachtverlies ondervinden. Ook wordt beoordeeld of de cliënt adequaat kan omgaan met de elektrische fiets. Dit in verband met de veiligheid in het gebruik. De gemeente beoordeelt bijvoorbeeld of er geen balansproblemen zijn en of de cliënt adequaat kan handelen in het verkeer. Tot slot beoordeelt de gemeente of de gewenste elektrische fiets de goedkoopst passende bijdrage is. Een scooter kan namelijk goedkoper zijn en ook adequaat.

11.8.4 Adequate stalling

Voor vervoersvoorzieningen zoals een scootmobiel of driewielfiets moet een adequate stalling beschikbaar zijn. Bij verstrekking in natura (bruikleen) vloeit de verplichting voort uit de bruikleenovereenkomst. De gemeente kan met de leverancier overleggen wat adequaat stallen inhoudt. Ingeval van een pgb geldt de voorwaarde van een adequate stalling vanzelfsprekend ook. Een adequate stalling is in ieder geval: overdekt en droog. Dit om beschutting te bieden tegen weersinvloeden. Om diefstal of vernieling te voorkomen kan een afgesloten stalling nodig zijn. Een aanwezige schuur, berging, garage, bijkeuken of tuinhuisje kan als adequaat worden beschouwd. In de stallingsruimte kan een oplaadpunt nodig zijn.

Eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid

De gemeente onderzoekt of de cliënt zelf mogelijkheden heeft om hier zorg voor te dragen, door bijvoorbeeld herinrichten of opruimen van de beoogde (stallings)ruimte (CRVB:2016:429). Het stallen van een scootmobiel in bijvoorbeeld de hal is een acceptabel alternatief voor het realiseren van een adequate stalling of het verbreden van een tuinpoort (CRVB:2023:1642). Dat is anders als de cliënt bijvoorbeeld de hal niet in kan rijden of er met een gestalde scootmobiel geen voldoende ruimte is om deze te kunnen passeren. Heeft de cliënt geen mogelijkheden tot het stallen van de voorziening, dan valt het realiseren daarvan onder de ondersteuningsplicht van de gemeente.

11.8.5 Autoaanpassingen

Autoaanpassingen zijn erop gericht dicht-bij-huis verplaatsingen mogelijk te maken voor cliënten die daarvoor zijn aangewezen op het gebruik van de eigen auto en voor wie het vrijwilligers vervoer geen oplossing biedt. In de praktijk zal dat niet vaak voorkomen.

Algemeen gebruikelijk

Sommige autoaanpassingen kunnen een algemeen gebruikelijke voorziening zijn. Denk bijvoorbeeld aan stuur- en rembekrachtiging, de automatische versnelling of een auto met hoge instap. Het gaat om situaties waarin de cliënt auto aanschaf en de gemeente verzoekt om de aanpassingen van die auto. Het ligt op de weg van de cliënt om een geschikte auto te kiezen in een prijsklasse die voorziet in bijvoorbeeld een cruisecontrol (CRVB:2009:BK1515).

Fondsenwerving

Het werven van fondsen is vanzelfsprekend geen voorliggende oplossing op het verstrekken van een maatwerkvoorziening waarop de cliënt is aangewezen. Het kan echter wel voorkomen dat een cliënt met behulp van fondsen een auto of bus kan aanschaffen. Vaak moeten aan zo'n auto of bus nog aanpassingen verricht worden. Het ligt op de weg van de cliënt daarover vooraf met de gemeente contact over te hebben. Dit om teleurstellingen te voorkomen als een aanvraag om aanpassingen zal worden afgewezen.

Uitgangspunten bij de beoordeling autoaanpassing

Bij het verstrekken van een autoaanpassing worden een aantal uitgangspunten gehanteerd.

- Is het gebruik van de eigen auto nodig voor het zich dicht-bij-huis verplaatsen én is het vrijwilligersvervoer of rolstoelvervoer van Caritas geen passende bijdrage?
- Is de cliënt eigenaar en bestuurder van de auto? Onder de eigenaar van de auto kan ook de wettelijk vertegenwoordiger van het kind worden verstaan waar de autoaanpassing voor bestemd is. Ook kan de cliënt zijn aangewezen op vervoer door diens partner.
- Is een autoaanpassing de goedkoopst passende bijdrage?
- Wat is de staat van de auto (ouderdom en technische staat)?
- De gemeente hanteert het uitgangspunt dat de auto waar de autoaanpassing voor bestemd is moet nog ten minste zeven jaar te gebruiken zijn. Daarvoor doet de gemeente onderzoek naar de gemiddelde levensduur van de auto. De gemeente kan hiervan afwijken als de aanpassing, zonder al te hoge kosten, in een volgende auto kan worden overgezet.
- Ook kan bij twijfel een technische keuring van de auto door een onafhankelijke instantie (bijvoorbeeld de ANWB) nodig zijn. Dit om te kunnen beoordelen of de aanpassing nog verantwoord is met het oog op de technische staat en de verwachte levensduur van de auto.

Afschrijvingstermijnen

- Bij de aanschaf van een personen- of rolstoeltoegankelijke auto is de afschrijvingstermijn van de aangebrachte aanpassingen bepaald op 10 jaar;
- Indien de inwoner besluit om binnen een termijn van 10 jaar over te gaan tot de aanschaf van een andere personen- of rolstoeltoegankelijke auto zal de restwaarde van eerdere aanpassingen in mindering worden gebracht op het te vergoeden bedrag van de nieuwe aanpassingen;
- Bij de aanschaf van een personen- of rolstoeltoegankelijke auto (occasion) kan ten hoogste de restwaarde van de reeds aangebrachte aanpassingen voor vergoeding in aanmerking worden gebracht.

Bij het aanpassen van een rolstoelbus/auto valt de denken aan:

- Aanpassen van de vloer
- Bekleden zijwanden
- Hemelbekleding
- Oprijplaten/platform
- Rolstoelvergrendeling/vastzetsysteem
- RDW-keuring

Bijzonderheden

De wegenbelasting en autoverzekering komen niet voor vergoeding in aanmerking. Als sprake is van een aanvraag voor een aanpassing aan de eigen auto, dient een advies van het Centraal Bureau Rijvaardigheid (CBR) met de restreint bepalingen aanwezig te zijn. Dit op basis van de Regeling coderingen beperkingen rijbevoegdheid. Het CBR verricht de keuring voor het vaststellen van de beperkingen (restreint), waarop de auto voor de cliënt aangepast moet zijn. Zonder deze restreintbepalingen is de cliënt onverzekerd als hij in een auto rijdt. Aan de eis dat de auto niet ouder mag zijn dan zeven jaar, kan worden voorbijgegaan als de autoaanpassing in een andere auto kan worden overgezet (bijvoorbeeld een aangepaste autostoel). Als in dat geval de aanpassing binnen zeven jaar overgezet moet worden, dan zijn de kosten hiervan voor rekening van de cliënt.

BPM teruggave

Op grond van het Nederlands belastingstelsel is de teruggaaf BPM-gehandicaptenregeling in het leven geroepen. Indien een bestelauto op of na 1 juli 2005 in gebruik is genomen voor het vervoer van een gehandicapte en diens rolstoel of ander hulpmiddel, kan men een teruggaaf krijgen van belasting van personenauto's en motorrijwielen (bron:belastingdienst.nl).

11.9 Een gehandicaptenvoertuig

Een gehandicaptenvoertuig is een voertuig dat is ingericht voor het vervoer van een gehandicapte, niet breder is dan 1,10 meter en niet is uitgerust met een motor, dan wel is uitgerust met een motor waarvan de door de constructie bepaalde maximumsnelheid niet meer dan 45 km per uur bedraagt en geen bromfiets is (art. 1 Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens). Deze voertuigen mogen op de voetpaden (stapvoets), fietspaden en rijbanen gebruikt worden.

11.9.1 Voorwaarden verstrekken gehandicaptenvoertuig

Voor de cliënt geldt dat hij op eigen gesloten buitenvervoer moet zijn aangewezen omdat het vraagafhankelijke vervoer (Caritas) al dan niet gecombineerd met een aanvullende vervoersvoorziening niet de goedkoopst passende bijdrage is.

11.9.2 Brommobiel

Dit betreft een gesloten buitenwagen die breder is dan 1,10 meter en geen gehandicaptenvoertuig is. De brommobiel lijkt op een kleine auto en mag alleen van de rijbaan gebruik maken. De brommobiel wordt in beginsel niet op grond van de Wmo 2015 verstrekt.

11.10 Incidenteel rolstoelgebruik

Een rolstoel voor incidenteel gebruik (ook wel transportrolstoel genoemd) is doorgaans niet voor dagelijks zittend gebruik noodzakelijk. Het kan echter ook gaan om een transportrolstoel waarop de cliënt is aangewezen om van A naar B te komen (in relatie tot het zich kunnen verplaatsen in de leefomgeving). Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat iemand structureel niet in staat is om hele korte afstanden zelfstandig - al dan niet met een loophulpmiddel - af te leggen. In dat geval zijn de eerder benoemde mogelijkheden (rolstoelpool, uitleen) niet van toepassing. Deze rolstoel kan worden meegenomen in de eigen auto. In de praktijk zal dit echter niet vaak voorkomen.

11.11 Een sportvoorziening

Sportbeoefening is participatie in de zin van de Wmo 2015 als de cliënt daar in redelijke mate aan deelneemt (CRVB:2018:3348). De CRvB verstaat onder het in redelijke mate deelnemen een situatie waarin de cliënt al geruime tijd een sport beoefent en dat niet meer kan doen zonder een maatwerkvoorziening vanwege het optreden van beperkingen.

Gezondheid en persoonlijke ontwikkeling

Dat een maatwerkvoorziening in de vorm van een sportvoorziening een positief effect heeft op de gezondheid, door te willen (blijven) sporten, is voor de Wmo 2015 niet relevant (CRVB:2020:2644, CRVB:2023:1446). Is een sportvoorziening gericht op de persoonlijke ontwikkeling van de cliënt, dan valt dat niet binnen de compensatieplicht van de gemeente. Onder persoonlijke ontwikkeling valt ook sportbeoefening op (een hoog) wedstrijdniveau; een hoger niveau dan 'normale' sportbeoefening waarmee sociale contacten kunnen worden onderhouden. Wil iemand 'topsport' beoefenen dan zal hij daarvoor - net als valide topsporters - aangewezen zijn op sponsors en een sportbond.

11.11.1 Participatie in de Wmo 2015

Voor het beoordelen van de mate van participatie moet beoordeeld worden in hoeverre iemand kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Dit wil zeggen dat iemand, ondanks zijn lichamelijke of geestelijke beperkingen, op gelijke voet met anderen in redelijke mate mensen kan ontmoeten, contacten kan onderhouden, boodschappen kan doen en aan maatschappelijke activiteiten kan deelnemen. Daarvoor is het ook een vereiste dat hij zich kan verplaatsen (TK 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 6 en 123). De verplichting om een maatwerkvoorziening te bieden gaat echter niet zo ver dat de aanvrager in exact dezelfde of wellicht zelfs in een betere positie wordt gebracht dan waarin hij verkeerde voor hij de ondersteuning nodig had. De gevraagde ondersteuning moet in een redelijke verhouding staan tot wat de situatie van de aanvrager was voor hij ondersteuning nodig had (TK 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 149-150). In het algemeen kan gezegd worden dat door het verstrekken van een vervoersvoorziening of dagactiviteiten iemand in redelijke mate kan participeren.

11.11.2 Medemensen ontmoeten en sociale contacten onderhouden

Er zijn echter situaties denkbaar waarin alleen door het verstrekken van een (gevraagde) sportvoorziening het mogelijk wordt gemaakt om deel te nemen aan het leven van alle dag van de cliënt. Het gaat om activiteiten die zo zeer zijn verbonden aan de cliënt dat de beperkingen daarin niet anders dan door het verstrekken van een sportvoorziening kunnen worden opgelost (CRVB:2013:CA0088). In de hiervoor aangehaalde uitspraak ging het om een cliënt die al 25 jaar lid was van een wielervereniging. In die periode heeft de cliënt sociale contacten opgebouwd; met hen werden allerlei activiteiten gedaan rondom wielrennen. Deze activiteiten waren, mede gelet op omvang van de periode, zo zeer aan de cliënt verbonden dat een maatwerkvoorziening in de vorm van een sportvoorziening was aangewezen. Dat zal in de praktijk niet vaak voorkomen. De compensatieplicht van de gemeente is immers niet gericht op het optimaliseren. Er geldt dus geen verplichting om 'alles' te compenseren op het gebied van zelfredzaamheid of participatie (CRVB:2022:1502).

11.11.3 Uniek sporten

Met steun van het ministerie van VWS is Uniek Sporten Hulpmiddelen opgezet. Dit biedt een uitkomst voor cliënten in het geval de gemeente vaststelt dat een maatwerkvoorziening in de vorm van een sportvoorziening niet is aangewezen. Via Uniek Sporten Uitleen kan de cliënt gratis een sporthulpmiddel uitproberen voor maximaal 4 maanden. Bijvoorbeeld een tennisrolstoel of handbike. Er is een breed aanbod beschikbaar zodat de cliënt een sport kan kiezen die het beste past. Uniek Sporten Uitleen is meer dan een uitleenservice. De cliënt krijgt namelijk ook advies over het sporthulpmiddel en het gebruik ervan. Het hulpmiddel wordt persoonlijk gepast en afgesteld op de wensen en tijdens de uitleenperiode is technische service en onderhoud beschikbaar.

Financiering aanschaf

Bij Uniek Sporten Hulpmiddelen kan de cliënt een aanvraag indienen voor de financiering van een sporthulpmiddel.

Hoofdstuk 12 Financiële tegemoetkoming

Artikel 5.2.1 lid 5 van de Verordening

Besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugd Urk 2025

12.1 Inleiding

Uit de uitspraken van de CRvB blijkt dat de wet ruimte biedt om een maatwerkvoorziening in de vorm van een financiële tegemoetkoming te verstrekken (CRVB:2018:395 en 396).

12.2 Verhuiskosten en/of inrichtingskosten

De cliënt op wie het primaat van verhuizing van toepassing is, kan in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de kosten van het verhuizen. Deze tegemoetkoming wordt in principe pas uitbetaald als de cliënt feitelijk is verhuisd naar een door de gemeente geschikt bevonden woning. Als de cliënt echter een huurcontract overlegt, dan kan de gemeente eerder overgaan tot uitbetaling. Wel moet duidelijk zijn dat het om een geschikte woning gaat. De hoogte van de tegemoetkoming is in principe gemaximeerd (zie Besluit). Binnen een medisch gezien aanvaardbare termijn, maar uiterlijk binnen 15 maanden nadat de tegemoetkoming in verhuiskosten en/of inrichtingskosten is toegekend dient de cliënt verhuisd te zijn naar een adequate woning. De cliënt stuurt een gereedmeldingsformulier naar de gemeente om aan te tonen dat men verhuisd is naar een voor hen adequate woning, overeenkomstig het advies. Hierna kan worden overgegaan tot uitbetaling.

12.3 Kosten overig

Omdat de wet uitgaat van maatwerk kan niet worden uitgesloten dat ook andere kosten in aanmerking kunnen komen voor een financiële tegemoetkoming. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de cliënt stroomkosten

heeft die enkel en alleen het gevolg zijn van het gebruik van een maatwerkvoorziening. Hierover is een uitspraak gedaan, dit wordt niet vergoed (CRVB:2017:2777). Er zijn meer voorbeelden denkbaar.

12.4 Geen dubbele vergoeding

Het is vanzelfsprekend niet de bedoeling dat de gemeente dubbele tegemoetkomingen verstrekt. Daar kan geen limitatief aantal van worden gegeven. Twee voorbeelden. Een verhuiskostenvergoeding van de verhuurder op grond van artikel 220 en 275 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de daarbij behorende Regeling minimumbijdrage verhuis- en inrichtingskosten bij renovatie en de leefvervoersvoorziening op grond van de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Dat wil zeggen dat geen tegemoetkoming wordt verstrekt of dat de gemeente de hoogte van de tegemoetkoming afstemt. Dat laatste geleet op het aanvullende karakter van de wet. Het zal in de praktijk niet vaak voorkomen dat er verschillende aanspraken (kunnen) zijn.

Hoofdstuk 13 Persoonsgebonden budget

Hoofdstuk 6 van de Verordening

Besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugd Urk 2025

13.1 Inleiding

Een pgb is een bedrag waarmee de budgethouder in ieder geval de geïndiceerde maatwerkvoorziening kan inkopen om het door de gemeente vastgestelde resultaat te behalen. De gemeente informeert de cliënt tijdens het onderzoek over welke mogelijkheden er zijn om te kiezen voor een pgb en wat de gevolgen van die keuze zijn. Een pgb wordt alleen verstrekt als, volgens de gemeente, wordt voldaan aan de voorwaarden (art. 2.3.6 lid 2 en 3 Wmo 2015). Het pgb voor diensten wordt door de Sociale verzekeringsbank (Svb) betaald aan een derde met wie de budgethouder een overeenkomst heeft afgesloten. Betaling van het pgb aan derden geldt ook voor eenmalige pgb's die de gemeente namens de Svb in mandaat verricht. Denk bijvoorbeeld aan een pgb voor de aanschaf van een scooter.

13.2 Geen pgb

Een financiële tegemoetkoming voor bijvoorbeeld verhuis- en inrichtingskosten is geen pgb. Hiervoor gelden immers geen kwaliteits- en verantwoordingseisen en de tegemoetkoming wordt ook niet aan een derde maar aan de cliënt zelf uitbetaald (al dan niet op declaratiebasis).

13.3 Spoedeisende situatie: geen pgb

Een pgb is niet mogelijk als de gemeente, na de ondersteuningsvraag, een (tijdelijke) maatwerkvoorziening verstrekt vanwege een spoedeisende situatie als bedoeld in artikel 2.3.3 Wmo 2015. Immers, het onderzoek naar de vraag of de cliënt is aangewezen op een maatwerkvoorziening moet nog worden uitgevoerd. Zie verder 2.2 Spoedeisende gevallen in deze beleidsregels.

13.4 Geen terugwerkende kracht

In artikel 4.4 Verordening staan de uitgangspunten voor de maatwerkvoorziening en het pgb. De strekking is dat in beginsel geen pgb met terugwerkende kracht wordt verstrekt. Zie verder 3.3 van deze beleidsregels.

13.5 Verplichting Budgetplan diensten

Artikel 6.3.1 Verordening

Als verplichting geldt om een Budgetplan in te dienen, met uitzondering van huishoudelijke ondersteuning. Een Budgetplan draagt bij aan een betere beoordeling of wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarden van artikel 2.3.6 lid 2 en 3 Wmo 2015 en de eventuele overige bepalingen in de Verordening. Doet de cliënt of zijn vertegenwoordiger dat niet, dan weigert de gemeente het pgb conform de bepaling in de Verordening en op basis van de rechtspraak (CRVB:2023:1088). Zie Hoofdstuk 15 van deze beleidsregels.

13.6 Bewust keuzegesprek

Tijdens het bewust keuzegesprek stelt de gemeente vast of de budgethouder (of diens vertegenwoordiger) over de benodigde vaardigheden beschikt rondom het beheren en uitgeven van het pgb.

13.7 Beoordelen voorwaarden recht op pgb

Heeft de gemeente vastgesteld dat de cliënt is aangewezen op een maatwerkvoorziening (natura), dan kan de cliënt verzoeken om deze in de vorm van een pgb te ontvangen. Zo'n verzoek wordt aangemerkt als aanvraag. Dat wil zeggen dat de gemeente daar een besluit over moet nemen. De Wmo 2015 bepaalt een aantal voorwaarden die de gemeente moet beoordelen om het recht op pgb vast te stellen. Deze voorwaarden zijn cumulatief. Dat wil zeggen dat aan alle voorwaarden moet zijn voldaan om voor een pgb in aanmerking te komen. Het gaat om:

- Pgb-vaardigheid.
- Motivatie-eis wens pgb.
- Voldoen aan kwaliteitseisen.
- Besteding pgb is geschikt voor het doel.

13.8 Pgb-vaardigheid

De budgethouder moet pgb-vaardig zijn. Dat wil zeggen in staat zijn om:

1. de aan het pgb verbonden taken (verplichtingen) op verantwoorde wijze te kunnen uitvoeren (bijv. CRVB:2021:2575), en
2. de beheerstaken met voldoende afstand en kritisch kunnen vervullen (bijv. CRVB:2021:2748).

Bij deze taken wordt in ieder geval gedacht aan het sluiten van overeenkomsten en het aansturen en aanspreken van de ondersteuner op zijn verplichtingen (TK 2013/2014, 33 841, nr. 3, p. 38).

13.8.1 Vaststellen pgb-vaardigheid

De gemeente moet vaststellen of de cliënt dan wel zijn vertegenwoordiger pgb-vaardig is. Daarvoor wordt onderzocht of de cliënt:

1. Een goed overzicht van zijn eigen situatie kan houden.
2. Weet welke regels er horen bij een pgb.
3. Een overzichtelijke pgb-administratie kan bijhouden.
4. Kan communiceren met de gemeente, de SVB en ondersteuners.
5. Zelfstandig kan handelen en zelf voor ondersteuners kan kiezen.
6. Zelf afspraken kan maken, deze afspraken kan bijhouden en zich hier aan houden.
7. Kan beoordelen of de ondersteuning uit het pgb bij hem past.
8. Zelf de ondersteuning kan regelen met één of meer ondersteuners.
9. Kan zorgen dat de ondersteuners die voor hem werken weten wat ze moeten doen.
10. Weet wat te doen als werkgever of opdrachtgever van een ondersteuner.

Deze 10 punten zijn gebaseerd op de handreiking en infographic pgb-vaardigheid van de Rijksoverheid.

13.8.2 Hulp bij pgb-vaardigheid

De budgethouder kan een vertegenwoordiger hebben. Dat is een persoon of rechtspersoon die een cliënt vertegenwoordigt die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen (art. 1.1.1 lid 2 Wmo 2015). Eenvoudig gezegd: de budgethouder zelf is niet pgb-vaardig. Bij een vertegenwoordiger kan het gaan om een persoon die door de budgethouder gemachtigd is of een wettelijke vertegenwoordiger die is aangesteld door de rechtbank (bewindvoerder, curator of mentor). De gemeente moet dan vaststellen of de vertegenwoordiger pgb-vaardig is (zie verder hierna).

13.8.3 Wettelijk vertegenwoordiger

Bewindvoerder (beschermingsbewind)

Beschermingsbewind is een (tijdelijke) beschermingsmaatregel voor mensen die (tijdelijk) hun geldzaken niet kunnen regelen. Met de aanstelling van een bewindvoerder is het risico dat het pgb niet besteed zal worden aan de daarvoor bestemde doelen voldoende ondervangen (RBGEL:2019:4940). Bewind gaat immers over vermogensrechtelijke handelingen. Het spreekt voor zich dat de gemeente niet bevoegd is een oordeel te geven of de bewindvoerder de taken uit hoofde van de bewindvoering op juiste wijze uitvoert. Maar de gemeente zal wel moeten vaststellen of de bewindvoerder de (andere) taken die aan het pgb zijn verbonden op juiste wijze uitvoert. Denk bijvoorbeeld aan het aansturen en aanspreken van de ondersteuner en het evalueren van de geboden ondersteuning. Een Wsnp-bewindvoerder voert alleen het Wsnp-bewind uit en geen andere taken.

Kosten pgb-beheer

De kosten voor het pgb-beheer van de bewindvoerder of curator mogen niet worden betaald uit het pgb. Deze kosten komen ook niet in aanmerking voor bijzondere bijstand (CRVB:2015:1654). De kantonrechter kan aan de curator of bewindvoerder een (extra) beloning toekennen voor het beheren van een pgb op grond van de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren.

Mentor

Een mentor behartigt de niet-vermogensrechtelijke belangen van cliënten zoals rechtshandelingen voor verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding. Bij mentorschap mag de betrokkene wel nog rechtshandelingen van vermogensrechtelijke aard mag verrichten. Een mentor kan zonder verdere machtiging een aanvraag doen maar is (zonder machtiging van de cliënt) niet bevoegd om het pgb-beheer (vermogensrechtelijke handelingen) uit te voeren. Is een mentor gemachtigd om het pgb te beheren, dan kan de Kantonrechter ook aan de mentor hier een (extra) beloning voor toekennen (zie hiervoor).

13.8.4 Vertegenwoordiger

Wie kan gemachtigd worden

Voorbeelden van personen die de budgethouder kan machtigen zijn: de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel van de cliënt, de ouder, kind, broer of zus, grootouder of kleinkind (art. 1.1.1 lid 2 Wmo 2015).

Volmacht vereist

Zonder volmacht kunnen de hiervoor genoemde personen niet als vertegenwoordiger optreden als de cliënt dat niet wenst. Dat moet de gemeente onderzoeken.

Belang van de cliënt centraal

De vertegenwoordiger mag alleen handelen in het belang van de cliënt en dus niet ook zijn eigen belang dienen. Een vertegenwoordiger zorgt er feitelijk voor dat (namens) de budgethouder de verplichtingen die aan het pgb zijn verbonden ook daadwerkelijk worden nagekomen. Hij biedt de budgethouder gewaarborgde hulp. Dat is van belang omdat de gevolgen van het niet of onvoldoende nakomen van verplichtingen in beginsel voor rekening en risico van de budgethouder komen. Denk aan de weigering van een pgb, het intrekken van het recht op pgb of de terugvordering van een ten onrechte of tot een te hoog bedrag betaald pgb.

Gewaarborgde hulp

Blijkt uit onderzoek dat de vertegenwoordiger de gewaarborgde hulp niet kan bieden of daar objectieve twijfels over bestaan, dan weigert de gemeente het pgb.

Handelwijze vertegenwoordiger

Is de handelwijze van de vertegenwoordiger eerder aanleiding geweest voor de intrekking van een pgb, dan kan deze persoon niet meer de pgb-vaardigheid van de budgethouder overnemen. Dit ter bescherming van de budgethouder. De gemeente zal de cliënt in de gelegenheid moeten stellen om een andere vertegenwoordiger te machtigen die in staat is de pgb-vaardigheid op zich te nemen. De gemeente zal bij een eerdere intrekking van een pgb gebruik maken van de bevoegdheid om geen pgb toe te kennen, zie 13.11 van deze beleidsregels.

13.8.5 Conflicterende belangen

Er zijn conflicterende belangen als de vertegenwoordiger ook degene is (de derde) aan wie het pgb wordt besteed. Dat geldt ook als de vertegenwoordiger een aan die derde gelieerde persoon is. Conflicterende belangen zijn niet toegestaan. Dat volgt uit de rechtspraak (CRVB:2019:3761, CRVB:2019:2803, CRVB:2024:1557). In dat geval weigert de gemeente het pgb omdat de beheerstaken niet met voldoende afstand en kritisch kunnen worden vervuld. Onder een aan die derde gelieerde persoon wordt bijvoorbeeld een medewerker verstaan die bij deze derde in dienst is of er op een andere manier verwevenheid tussen hen bestaat.

13.8.6 Persoon sociaal netwerk

Conflicterende belangen zijn ook aan de orde als het een persoon uit het sociaal netwerk betreft. Ook dat is niet toegestaan. Een uitzondering kan zich voordoen als:

- uit deskundigenadvies blijkt dat de hulp alleen door deze persoon kan worden geboden, en
- het niet mogelijk is iemand anders in te schakelen als vertegenwoordiger.

Deze persoon mag daarbij op geen enkele wijze druk uitoefenen op de cliënt bij de keuze van een pgb ter besteding aan die persoon. Dat wil zeggen de budgethouder mag niet door deze persoon worden beïnvloed.

13.9 Motivatie-eis wens pgb

De cliënt moet om een pgb verzoeken en daarbij aangeven waarom dat passende ondersteuning is. Er gelden geen specifieke voorwaarden aan de motivatie. De cliënt zal wel moeten aangeven waarom in zijn situatie het pgb een geschikte oplossing is. Dat zal bij diensten ook blijken uit het Budgetplan.

13.10 Kwaliteit

De met het pgb in te kopen maatwerkvoorziening moet veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht zijn. Deze eisen gelden voor voorzieningen in natura (art. 3.1 lid 1 Wmo 2015). De Verordening bepaalt dat de eisen voor het gecontracteerde aanbod ook gelden als de ondersteuning voor diensten wordt ingekocht met een pgb (art. 6.3.1 lid 5 Verordening). Eisen die specifiek gelden voor het gecontracteerde aanbod, zoals rapportageverplichtingen, zijn daarvan uitgezonderd. Daarnaast gelden de opleidingseisen niet voor personen uit het sociaal netwerk.

13.11 Kwaliteit en veiligheid

Een met het pgb in te kopen maatwerkvoorziening moet vanzelfsprekend veilig zijn. De veiligheid is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit.

13.11.1 VOG bij diensten

Zowel professionele als niet-professionele ondersteuners moeten beschikken over een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Deze verklaring mag in principe niet ouder zijn dan drie maanden voorafgaand aan de aanvang van de ondersteuning.

13.11.2 Signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling (diensten)

Signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling worden gemeld bij Veilig Thuis Flevoland. Dit geldt voor elke derde aan wie het pgb wordt besteed, dus voor zowel professionals als niet-professionals. De derde moet aan de gemeente stapsgewijs kunnen laten zien hoe met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt omgegaan. Duidelijk moet zijn dat na zo'n melding bij Veilig Thuis Flevoland zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden. Voor professionals geldt een meldcode. Professionals met personeel in dienst moeten kunnen laten zien hoe kennis en gebruik van de meldcode is geborgd in de organisatie. In artikel 4.1.8 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 (landelijk) staan elementen waaruit een meldcode in ieder geval bestaat.

Specifieke problematiek besteding pgb sociaal netwerk

Is gedragsregulering nodig op grond van de problematiek, dan zal een persoon uit het sociaal netwerk de ondersteuning in het algemeen niet kunnen bieden omdat het om professionele deskundigheid vraagt. Denk aan het opvolgen van adviezen en accepteren van hulp. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van agressief gedrag in de vorm van bedreigingen, vernielingen en seksueel ontreemd gedrag van de cliënt jegens die persoon. Een persoon uit het sociaal netwerk aan wie het pgb wordt besteed kan ook slachtoffer van huiselijk geweld zijn (CRVB:2019:1815).

13.11.3 Melding calamiteiten of geweld (maatwerkvoorzieningen en diensten)

Deze meldingsplicht geldt voor elke derde aan wie het pgb wordt besteed, dus voor zowel professionals als niet-professionals. De derde is in voorkomende gevallen verplicht om onverwijld melding te doen bij de toezichthoudende ambtenaar van:

- iedere calamiteit die bij het bieden van de ondersteuning heeft plaatsgevonden,
- geweld bij het bieden van de ondersteuning.

Definities

Onder een calamiteit wordt een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis verstaan die betrekking heeft op de kwaliteit van de ondersteuning en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015). Onder geweld bij de verstrekking van een voorziening wordt verstaan: seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijke en geestelijke geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft (art. 1.1.1 lid 1 Wmo 2015).

Omzetten in natura

Een melding van een calamiteit of geweld kan voor de gemeente aanleiding zijn om geen pgb toe te kennen of het recht op pgb in te trekken en daarvoor in de plaats een maatwerkvoorziening in natura te verstrekken. Ook kan de gemeente de budgethouder (cliënt) in de gelegenheid stellen om met een andere derde een overeenkomst aan te gaan die wel voldoet aan de geldende vereisten.

13.11.4 Professionals (diensten)

Artikel 6.3.1 lid 5 Verordening bepaalt dat de kwaliteitseisen die gelden voor het gecontracteerde aanbod ook gelden voor de derde aan wie het pgb wordt besteed. Dat is alleen anders als die eisen alleen te maken hebben met het contract met de gemeente over bijvoorbeeld kritische prestatie-indicatoren of rapportageverplichtingen.

Professionals

In de begripsbepalingen Verordening staan de begripsbepalingen van een professionele organisatie en Zzp'er. Daaruit blijken ook de eisen waaraan een professional moet voldoen. Het gaat daarbij vooral om de inhoudelijke kwaliteit om de vastgestelde resultaten te behalen, zoals de vakbekwaamheid.

13.11.5 Praktische en specialistische begeleiding

Er wordt voor wat betreft het pgb-tarief bij de hulp-op-maat begeleiding onderscheid gemaakt tussen praktische en specialistische ondersteuning. Voor praktische ondersteuning is een mbo-diploma vereist en voor specialistische ondersteuning een hbo-diploma.

Praktische begeleiding

Het gaat hier echte praktische begeleiding, zoals hulp bij de administratie. Hier is geen methodisch handelen bij nodig. Er is voor praktische begeleiding ondersteuning geen specifieke kennis van ziektebeelden of behandelmethoden vereist om de praktische begeleiding te kunnen (mogen) bieden. Het spreekt voor zich dat de ondersteuner wel enige algemene kennis moet hebben van de 'doelgroep' aan wie de begeleiding wordt geboden.

Specialistische begeleiding

Het gaat bij specialistische begeleiding om individuele begeleiding waarbij methodisch handelen nodig is gericht op gedragsverandering of gedrag te leren hanteren bij gedragsproblemen of een psychische stoornis. Er is kennis van ziektebeelden of behandelmethoden vereist om specialistische begeleiding te kunnen (mogen) bieden.

Periodieke bijscholing

Verder geldt dat professionals periodiek relevante bijscholing volgen om de kwalificatie-eisen op peil te houden. Hiermee wordt ook voorkomen dat bij een verouderd diploma niet meer aan de kwalificatie-eisen wordt voldaan. Op basis van de Verordening sluit de gemeente aan bij het gecontracteerde aanbod.

Afgeronde opleidingen zijn in ieder geval:

- Hbo en Wo-opleidingen, de onderdelen gedrag en maatschappij, gezondheidszorg, uit het landelijke Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO);
- Mbo-opleidingen, opleidingsdomein 15 Zorg en welzijn en Associate degrees uit het Centraal Register Beroepsopleidingen (Crebo).

HKZ-certificaat

Een professional kan ook gecertificeerd zijn met een HKZ-certificaat. In dat geval is aangetoond dat wordt voldaan aan de gestelde kwalificatie-eisen.

Professionele standaard

Gaat het om derden die in dienst zijn bij een professionele organisatie of als Zzp'er werkzaam zijn, dan zijn kwaliteit en cliëntgerichtheid onderdeel van de professionele standaarden die gelden binnen de beroepsgroep. Dat volgt bijvoorbeeld uit de Beroepscode voor professionals in sociaal werk (BPSW) waar de professionals bij is aangesloten.

Uitzondering

De gemeente kan afwijken van het beschikken over actuele kwalificaties en/of opleidingen als de ondersteuner:

- beschikt over een verouderd maar wel relevante diploma, en
- aantoonbare werkervaring heeft waarmee vastgestelde resultaten zijn of worden behaald, en
- relevante bijscholing succesvol heeft afgerond in de afgelopen twee jaar.

Besteding pgb professional

Het kan gaan om een derde die in dienst is bij een professionele organisatie of als Zzp'er werkzaam is. De gemeente beoordeelt in ieder geval ook of:

- de ondersteuner de omvang/intensiteit van de ondersteuning kan bieden. Deze vraag zal zich voornamelijk voordoen bij Zzp'ers. Die zullen namelijk ook door andere budgethouders (cliënten) kunnen worden ingekocht. Denk in dit geval aan de 40-urige werkweek.
- de beoogde ondersteuner niet al (te) lang betrokken is bij de budgethouder (cliënt), zijn gezin en/of personen uit het sociaal netwerk. Dat wil zeggen dat de gemeente onderzoek doet naar de vraag of er nog wel sprake is van voldoende professionele distantie om het resultaat te bereiken. Dat kan bijvoorbeeld blijken uit het ontbreken van voortuitgang in het behalen daarvan.
- De budgethouder die is aangewezen op specialistische begeleiding een gekwalificeerde vervanger heeft.

13.11.5 Niet-professional (diensten)

Voor niet-professionals gelden geen specifieke kwalificatie-eisen zoals bij professionals. De gemeente stelt wel vast of de niet-professional in staat is de aangewezen ondersteuning te bieden. Bij huishoudelijke ondersteuning zal dat in het algemeen niet tot problemen leiden. Bij begeleiding kan dat anders liggen.

Aangewezen op professionele ondersteuning

Uit de noodzaak van de maatwerkvoorziening in natura zal doorgaans blijken of de cliënt -gelet op de problematiek- aangewezen is op professionele ondersteuning. Dat wil zeggen dat aan de ondersteuning kwalificatie-eisen verbonden zijn die (alleen) een professional kan bieden. Denk in dit ook aan de noodzaak van voldoende 'professionele' distantie. Wanneer de gemeente dat heeft vastgesteld, kan de

ondersteuning niet worden geboden door een persoon uit het sociaal netwerk of een andere niet-professional. De gemeente hoeft in die gevallen niet meer te beoordelen of de persoon uit het sociaal netwerk aan wie de budgethouder het pgb wenst te besteden voldoet aan de kwaliteitseisen die in redelijk gesteld mogen worden (zie hierna). De budgethouder zal dan een door de gemeente goed te keuren professionele ondersteuner moeten inschakelen. Lukt dat niet, dan weigert de gemeente het pgb en zal een maatwerkvoorziening in natura worden verstrekt.

Besteding pgb niet-professional

Bij niet-professionals gaat het om personen uit het sociaal netwerk of andere personen die geen professionals zijn. De gemeente beoordeelt in ieder geval ook of:

- de persoon uit het sociale netwerk in staat is om de noodzakelijke ondersteuning te bieden. En zo ja, waar blijkt dat uit?
- voldoende aannemelijk is dat de persoon aan wie het pgb wordt besteed niet overbelast is of dreigt te geraken.
- de persoon uit het sociale netwerk de omvang/intensiteit van de ondersteuning wel kan bieden. De gemeente gaat uit van een 40-urige werkweek inclusief de te bieden ondersteuning. Reguliere werkzaamheden van die persoon, maar ook andere activiteiten kunnen daarbij een rol spelen.

Te veel (emotionele) betrokkenheid van de persoon uit het sociale netwerk kan een negatief effect hebben op de relatie cliënt-ondersteuner. De cliënt kan daardoor ook (te) afhankelijk worden van de persoon uit het sociale netwerk.

13.11.6 Woningaanpassing en hulpmiddel

Het spreekt voor zich dat een woningaanpassing moet voldoen aan de vereiste kwaliteitseisen waaronder de veiligheid. Om die reden zal uit bijvoorbeeld een offerte een door de gemeente goed te keuren Programma van Eisen moeten blijken. Woningaanpassingen zullen in dat kader in ieder geval moeten voldoen aan de eisen van het vigerende Besluit bouwwerken leefomgeving. Daarnaast kan het zijn dat in de bouwvergunning of de afwijking van het bestemmingsplan voorwaarden staan waar de woningaanpassing aan moet voldoen. Aan degene die de woningaanpassing zal gaan uitvoeren mag de gemeente om voornoemde redenen dan ook kwaliteitseisen stellen. Bijvoorbeeld het beschikken over het BouwGarantKeurmerk.

De kwaliteitseisen van een hulpmiddel zijn afhankelijk van het soort hulpmiddel en de daarvoor geldende eisen die gelden voor het door de gemeente gecontracteerde aanbod.

13.11.7 Kwaliteit (doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht)

Onder doeltreffend wordt verstaan 'waarmee het doel/resultaat wordt bereikt'. Met het pgb moet ondersteuning worden ingekocht die efficiënt en effectief moet zijn om dat doel/resultaat te bereiken. De gemeente kan daar gedurende de budgetperiode onderzoek naar doen maar doet dat in ieder geval bij een verzoek om verlenging van de indicatie in de vorm van een pgb.

Kwaliteit en doelmatig

Onder doelmatig wordt verstaan het zo goed mogelijk bereiken wat met het pgb is beoogd. Zie ook hiervoor.

Kwaliteit en cliëntgericht

De ondersteuning is gericht op de cliënt, met zijn belangen en wensen als uitgangspunt. Cliëntgerichtheid kan daarom ook te maken hebben met de samenwerking tussen de budgethouder (cliënt) en de ondersteuner.

13.12 Besteding pgb

Voor het pgb geldt in het algemeen een ruime mate van bestedingsvrijheid. Dat wil zeggen dat het pgb mag worden besteed aan een maatwerkvoorziening waarmee het door de gemeente vastgestelde resultaat wordt bereikt.

13.12.1 Besteding pgb geschikt voor het doel

Tot slot moet (in het kader van kwaliteit) de door de budgethouder in te kopen maatwerkvoorziening in redelijkheid geschikt zijn voor het doel waarvoor het pgb wordt verstrekt (art. 2.3.6 lid 3 Wmo 2015). Dat kan blijken uit de noodzaak en aard van een aangewezen maatwerkvoorziening (indicatie in natura) en vastgestelde te behalen resultaten. Mede gelet op de bestedingsvrijheid zal dat in ieder geval wel moeten blijken uit het Budgetplan. Daarin staat waar de bestedingsdoelen (resultaten) van het pgb op zijn gericht.

Indicatie begeleiding groepsverband

De cliënt voor wie een indicatie dagactiviteiten is vastgesteld, mag het pgb niet aan individuele begeleiding besteden als voor het te bereiken resultaat van belang is om de begeleiding in groepsverband te ontvangen op een daarvoor bestemde (geschikte) locatie.

13.12.2 Geen doorkruising wettelijke systematiek

Artikel 6.3.1 lid 5 Verordening

Om doorkruising met de wettelijke systematiek te voorkomen bepaalt de Verordening dat het pgb niet mag worden besteed aan een persoon die tot de leefeenheid van de budgethouder behoort en gebruikelijke hulp op zich zou moeten nemen, maar daartoe (tijdelijk) niet in staat is wegens overbelasting of dreigende overbelasting.

13.12.3 Beperking bestedingsvrijheid

Bij hulpmiddelen kan veiligheid betrekking hebben op de bestedingsvrijheid. Een voorbeeld. Als een traplift in natura door de gemeente niet als veilige maatwerkvoorziening in natura wordt aangemerkt, dan mag de budgethouder met een pgb geen traplift aanschaffen.

13.12.4 Kostensoorten en declareren

Artikel 6.3.1 lid 6 Verordening

In de Verordening zijn een aantal kostensoorten uitgezonderd. Dat wil zeggen dat het pgb daar niet aan mag worden besteed. Verder geldt dat de declaraties geen vast maandbedrag mogen bevatten, tenzij het huishoudelijke ondersteuning betreft. Dat wil zeggen voor andere diensten er wordt altijd gedeclareerd in tijd. Ook geldt dat de gemeente geen gebruik maakt van een zogeheten verantwoordingsvrij bedrag. Gemeenten zijn vrij om dat te bepalen.

13.12.5 Termijn besteding pgb

Artikel 6.3.1 lid 5 Verordening

De Verordening schrijft voor binnen welke termijn de budgethouder (cliënt) het pgb moet besteden. Die termijn is afhankelijk van de maatwerkvoorziening die met het pgb wordt ingekocht. Wanneer de budgethouder het pgb niet binnen de geldende termijn heeft besteed, dan doet de gemeente onderzoek naar de reden hiervan. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan er aanleiding zijn om over te gaan tot herziening of intrekking van het pgb-besluit.

13.13 Overige weigeringsgronden pgb

Er zijn nog twee wettelijke uitsluitingsgronden voor het pgb (art. 2.3.6 lid 5 Wmo 2015). De gemeente is bevoegd daarover een beleidsregel vast te stellen.

1. Duurdere maatwerkvoorziening

Het kan voorkomen dat de budgethouder een duurdere maatwerkvoorziening wil inkopen terwijl het pgb alleen toereikend is om de geïndiceerde maatwerkvoorziening in te kunnen kopen. In dat geval weigert de gemeente het meerdere van de kosten die daarmee gemoeid zijn (CRVB:2018:2829). Het is dan aan de budgethouder om de meerkosten zelf te betalen. Let wel de gemeente beoordeelt nog steeds of de kwaliteit van de in te kopen (duurdere) maatwerkvoorziening voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Als de gemeente aanleiding heeft om te twifelen of de budgethouder de in te kopen hulp-op-maat wel kan bekostigen, zal de budgethouder daar desgevraagd bewijsstukken van moeten overleggen. Dit om te voorkomen dat toch hulp-op-maat van onvoldoende kwaliteit wordt ingekocht of de budgethouder hulp-op-maat inkoopt waarmee hij niet gedurende de (gehele) budgetperiode kan voorzien in zijn ondersteuningsbehoefte.

Bijstorten diensten

De regeling voor de vrijwillige storting is vereenvoudigd (voorheen artikel 2b lid 6 Uitvoeringsregeling Wmo 2015). In de praktijk is de werkwijze ontwikkeld dat wanneer een declaratie wordt ingezonden, en er onvoldoende geld beschikbaar is in het pgb, de SVB een uitnodiging stuurt aan de budgethouder om geld bij te storten. In die zin geldt dan de declaratie (in geval er onvoldoende geld is) als een aanvraag voor het betalen van maatschappelijke ondersteuning. Een budgethouder hoeft dan niet nog eens een aanvraag van een betaling te doen, maar hoeft enkel bij de SVB het benodigde bedrag bij te storten naar aanleiding van de uitnodiging van de SVB. Dit reduceert administratieve lasten voor de budgethouders.

2. Pgb-besluit eerder ingetrokken

Heeft het co de gemeente eerder een pgb-besluit ingetrokken, dan komt de cliënt gedurende 12 maanden niet voor een pgb in aanmerking (art. 2.3.6 lid 5 aanhef en onderdeel b Wmo 2015). De termijn gaat in vanaf de datum van het herzienings- of intrekkingbesluit. Er wordt gesproken van een zogeheten preventieve weigering. Dat wil zeggen dat de gemeente een pgb-verzoek kan weigeren zonder te beoordelen of wordt voldaan aan de voorwaarden van de pgb-vaardigheid.

13.14 Hoogte pgb

In 6.3.2 van de Verordening is bepaald hoe de hoogte van het pgb voor de verschillende soorten maatwerkvoorzieningen wordt vastgesteld. In het Besluit zijn de tarieven opgenomen.

13.14.1 Diensten

Voor diensten gelden gedifferentieerde percentages van de tarieven. Die zijn afhankelijk van de derde aan wie de budgethouder het pgb wil besteden. Het kan gaan om:

- ondersteuners die in dienst zijn van een professionele organisatie of die werkzaam zijn als Zzp'er;
- personen uit het sociaal netwerk; en
- personen die niet onder een van de hiervoor genoemde categorieën vallen. Denk bijvoorbeeld aan een student met een bijbaan.

Voor de twee laatstgenoemde groepen stelt de Verordening vast wat de minimale hoogte van het pgb moet zijn.

Begripsbepalingen

In de Verordening zijn begripsbepalingen opgenomen van een professionele organisatie en een Zzp'er. Dat is van belang omdat de hoogte van het pgb daar op wordt gebaseerd. In principe moet zijn voldaan aan de begripsbepaling om in aanmerking te komen voor het van toepassing zijnde percentage van het tarief.

Beroepshalve werkzaam

Een van de voorwaarden is de inschrijving in het handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK). Uit de inschrijving bij de KvK blijkt ook de rechtsvorm. Zzp'ers kunnen bijvoorbeeld een eenmanszaak of een besloten vennootschap zijn (directeur-eigenaar). Ook kunnen Zzp'ers samenwerken in een coöperatie. Een coöperatie kan als rechtspersoon personeel in dienst hebben, maar dat hoeft niet.

Mix-tarief (hbo-mbo)

Voor begeleiding individueel hanteert de gemeente twee tarieven. Het tarief is afhankelijk of er mbo- of hbo-deskundigheid is vereist (regulier of specialistisch). Wordt door een en dezelfde persoon zowel de begeleiding op mbo- als ook hbo-deskundigheid geboden, dan wordt een mix-tarief berekend. In zulke gevallen accepteert de Svb namelijk maar één overeenkomst met één tarief. De hoogte van het mix-tarief is afhankelijk van de omvang van de indicatie.

13.14.3 Hulpmiddelen

De hoogte van het pgb voor hulpmiddelen bedraagt niet meer dan het maximum van de kostprijs waaronder inbegrepen de instandhoudingskosten of andere bijkomende noodzakelijke kosten in natura. Het kan gaan om een huur- of koopprijs die de gemeente verschuldigd is aan de aanbieder of een prijs die gebaseerd is op een offerte (art. 6.3.3 Verordening). Mogelijk zit het aangewezen hulpmiddel niet in het assortiment van de gecontracteerde partij en zijn door de gemeente geen afspraken gemaakt dat de aanbieder het aangewezen hulpmiddel aanschafft.

Offertes

In die gevallen zal de hoogte van het pgb worden vastgesteld op basis van de koopprijs die de gemeente verschuldigd is (of zou zijn) aan de aanbieder (al dan niet naar rato in verband met de economische afschrijftermijn). Bijkomende noodzakelijke kosten zoals instandhoudingskosten kunnen worden meegenomen. De gemeente kan zelf een offerte opvragen of de offerte wordt door de cliënt overhandigd. Het kan ook om meerdere offertes gaan zodat de gemeente de goedkoopst passende bijdrage kan vaststellen.

Hoogte instandhoudingskosten

Voor hulpmiddelen worden de reële instandhoudingskosten vastgesteld in het individuele toekenningsbesluit. De omvang van de budgetperiode kan daarbij een rol spelen. Voor 2025 geldt de nieuwe aanbesteding voor trapliften.

13.14.4 Woningaanpassing

Het spreekt voor zich dat de te realiseren woningaanpassing moet voldoen aan de vereiste kwaliteitseisen waaronder de veiligheid. Om die reden zal uit bijvoorbeeld de offerte een door de gemeente goed te keuren Programma van Eisen moeten blijken. Er zijn woningaanpassingen die ook moeten voldoen aan het geldende Besluit bouwwerken leefomgeving. Daarnaast kan het zijn dat in de bouwvergunning of afwijking van het bestemmingsplan voorwaarden staan waar de woningaanpassing aan moet voldoen.

Overige kosten

De gemeente kan, naast de kosten van de woningaanpassing zelf, ook nog andere noodzakelijke kostenposten in aanmerking nemen. Denk bijvoorbeeld aan de kosten van architect of legeskosten. In het Besluit staat wanneer het pgb voor een complexe woningaanpassing kan worden verhoogd.

13.15 Verlenging indicatie

Bij een verzoek om verlenging is sprake van een nieuwe melding van een ondersteuningsvraag en een daaropvolgende nieuwe aanvraag. De gemeente beoordeelt bij een verzoek om verlenging van de indicatie in de vorm van een pgb ook of tijdens de voorafgaande indicatie de resultaten (voldoende) zijn behaald. Wanneer de cliënt de ondersteuning wederom aan dezelfde derde wenst te besteden wordt niet voldaan aan de voorwaarde van pgb-vaardigheid, tenzij een afdoende verklaring wordt gegeven waarom de resultaten niet zijn bereikt. De gemeente zal de cliënt in de gelegenheid moeten stellen om met een andere derde een overeenkomst aan te gaan die wel voldoet aan de vereisten. Wordt daar niet aan voldaan dan weigert de gemeente het pgb en wordt hulp-op-maat in natura verstrekt.

Lichte toetsing

Na afloop van de indicatie kan de cliënt zich opnieuw melden bij de gemeente met het oog op een verlenging van de indicatie voor ondersteuning. Wanneer de gemeente vaststelt dat de cliënt nog steeds is aangewezen op hulp-op-maat, dan kan de cliënt ook weer een verzoek doen om een pgb. Hebben zich in de voorafgaande periode van pgb-verlening geen onregelmatigheden voorgedaan en heeft de gemeente ook anderszins geen reden om te twijfelen of (nog) wordt voldaan aan de voorwaarden (wet en verordening), dan kan het onredelijk zijn om met de cliënt de intensieve beoordeling van voorwaarden opnieuw te doorlopen. In voorkomende gevallen betekent dit dat de gemeente slechts een lichte toetsing toepast. Wel geldt onverkort dat (opnieuw) een Budgetplan (bij diensten) moet worden opgesteld, behalve voor huishoudelijke ondersteuning.

13.16 Pgb en verblijf buiten Urk of in het buitenland

De gemeente verstrekt hulp-op-maat aan cliënten die feitelijk hun hoofdverblijf in Urk hebben. Voor diensten betekent dit in de praktijk dat het verstrekte pgb in principe niet mag worden besteed in het geval de cliënt buiten de gemeente of in het buitenland verblijft. Denk bijvoorbeeld aan vakantie. Voor huishoudelijke ondersteuning geldt immers dat het bestemd is voor de woning waar de cliënt woonachtig is. Van de cliënt wordt daarom ook verwacht dat hij een vakantie- of verblijfslocatie kiest waar hij geen huishoudelijke ondersteuning nodig heeft. Voor begeleiding kan dat anders liggen.

Termijn verblijf buiten de gemeente op aanvraag

Volgens het Besluit is het toegestaan om een toegekend pgb voor ondersteuning in de vorm van begeleiding gedurende maximaal 13 weken per kalenderjaar te besteden buiten Urk, mits de noodzaak van (meer) ondersteuning niet (enkel) voortvloeit uit het verblijf buiten Urk. Het zal in de praktijk gaan om situaties waarbij degene aan wie het pgb wordt besteed de ondersteuning ook daadwerkelijk buiten de gemeente biedt.

Termijn verblijf buitenland op aanvraag

Volgens het Besluit is het toegestaan om een toegekend pgb voor ondersteuning in de vorm van begeleiding gedurende maximaal zes weken per kalenderjaar te besteden in het buitenland, mits de noodzaak van (meer) ondersteuning niet (enkel) voortvloeit uit het verblijf in het buitenland. Ook bij verblijf in het buitenland zal het in de praktijk gaan om situaties waarbij degene aan wie het pgb wordt besteed de ondersteuning ook daadwerkelijk in het buitenland biedt. Daaronder kan ook het bieden van begeleiding vanuit Nederland via bijvoorbeeld beeldbellen worden verstaan. De gemeente kan de termijn van zes weken op aanvraag verlengen als bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven. Daar zal in de praktijk zelden sprake van zijn.

Hoofdstuk 14 Tegemoetkoming meerkosten

Artikel 2.1.7 Wmo 2015

Artikel 6.4 van de Verordening

Besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugd Urk 2025

14.1 Inleiding

De tegemoetkoming meerkosten is een inkomensondersteunende maatregel en dus geen hulp-op-maat, financiële tegemoetkoming of pgb. De tegemoetkoming meerkosten mag op basis van declaratie rechtstreeks aan de cliënt worden uitbetaald en er geldt geen bijdrage in de kosten. De gemeente kan ook overgaan tot uitbetaling op basis van een ondertekende offerte of proforma-factuur. Uit artikel 2.1.7 Wmo 2015 blijkt dat het bij de tegemoetkoming meerkosten niet hoeft te gaan om een cliënt want in het wetsartikel wordt gesproken over de persoon met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem die in verband daarmee aantoonbare of aannemelijke meerkosten kan hebben. De tegemoetkoming meerkosten dient ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie.

14.2 Op aanvraag

Om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming meerkosten gelden de regels van de melding van een ondersteuningsvraag en het bijbehorende onderzoek niet. Als hoofdregel geldt wel dat de tegemoetkoming slechts op aanvraag wordt verleend. De aanvraag moet worden ingediend in het kalenderjaar waarop de aannemelijke meerkosten betrekking hebben.

Hoofdstuk 15 Regels misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wmo 2015

Hoofdstuk 8 van de Verordening

15.1 Inleiding

De wet schrijft voor dat in de Verordening regels moeten staan om misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet te voorkomen. Dat wil zeggen dat de gemeente bevoegd is controles uit te voeren die gaan over de naleving van: de regels uit de wet, de regels uit de Verordening en de voorwaarden die voortvloeien uit overeenkomsten met aanbieders. Het gaat om controles op de rechtmatigheid als ook op de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning en/of ondersteuning door derden in geval van een pgb. Daarvoor hoeft de gemeente geen specifieke aanleiding te hebben; de controles kunnen bijvoorbeeld thematisch worden uitgevoerd. De controles kunnen zowel door de gemeente als ook de toezichthoudende ambtenaar worden uitgevoerd.

Op de gemeente rust een voorlichtingsplicht om de cliënt tijdens het onderzoek te informeren over de rechten en plichten die aan het ontvangen van een maatwerkvoorziening (in natura of in de vorm van een pgb) zijn verbonden en over de consequenties van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet (fraudepreventie). De verantwoordelijkheid voor de naleving van de verplichtingen omtrent het pgb, evenals de gevolgen bij niet-naleving daarvan, rusten in de eerste plaats bij de budgethouder. Om te zorgen dat een pgb ook daadwerkelijk wordt besteed waarvoor het is verstrekt kan de gemeente of de toezichthoudende ambtenaar de budgethouder maar ook de derde aan wie het pgb wordt besteed, vragen daar verantwoording over af te leggen. Denk bijvoorbeeld aan de wel of niet uitgevoerde activiteiten met het oog op het te behalen resultaat. Daar kan aanleiding voor zijn als de gemeente daar twijfels over heeft. Onder de derde wordt tevens een aan die derde gelieerde (rechts)persoon verstaan.

15.2 Onderzoeksbevoegdheid gemeente

De gemeente is bevoegd op grond van artikel 2.3.9 Wmo 2015 en artikel 8.4.1 van de Verordening om onderzoeken in te stellen die gaan over de naleving van regels uit de wet, de Verordening en de voorwaarden die voortvloeien uit overeenkomsten met aanbieders. Deze onderzoeken gaan over zowel de rechtmatigheid als de kwaliteit van de geboden ondersteuning. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de beoordeling van de inhoudelijke activiteiten met bijbehorende resultaatafspraken. De aanbieder, budgethouder en/of de derde aan wie het pgb wordt besteed zijn desgevraagd verplicht om hun medewerking te verlenen aan de verantwoording hierover als de toezichthouder daar om vraagt. Afhankelijk van de uitkomsten van zo'n onderzoek (controle), kan de gemeente daar vanzelfsprekend gevolgen aan verbinden.

15.2.1 Rapport van bevindingen

De gemeente is gerechtigd tot het uitvoeren van controles (onderzoeken) waaraan aanbieders verplicht zijn om kosteloos hun medewerking aan te verlenen. Rapporten van bevindingen van de Wmo-toezichthouder worden niet alleen openbaar gemaakt aan belanghebbenden, maar in beginsel ook actief openbaar gemaakt, zodat derden daarvan kennis kunnen nemen.

15.3 Weigering pgb

De budgethouder (cliënt) kan afhankelijk zijn van gewaarborgde hulp. Dat wil zeggen hulp van een andere persoon ter compensatie van het gebrek aan capaciteiten of bekwaamheden om zelf de regie te voeren over de aan het pgb verbonden taken. Uit onderzoek moet blijken dat dergelijke hulp gewaarborgd is. Dat wil zeggen dat deze persoon moet kunnen instaan voor de nakoming van de aan het pgb verbonden verplichtingen zoals:

- de keuze van de ondersteuner,
- de kwaliteit en het behalen van het resultaat van de ondersteuning, en
- de financiële verantwoording rondom het pgb.

Deze persoon zal moeten verklaren inhoudelijke verantwoordelijkheid te willen dragen voor het nakomen van de pgb-verplichtingen.

Niet ingestaan voor nakomen verplichtingen

Als de derde aan wie de budgethouder het pgb wenst te besteden eerder niet heeft ingestaan voor het nakomen van de pgb-verplichtingen, zal de gemeente het pgb in principe weigeren. Denk bijvoorbeeld aan:

- onjuiste declaraties of onregelmatigheden daarin,

- de situatie dat eerder is gebleken dat geen of niet voldoende kwalitatieve ondersteuning is ingekocht.

Er zijn meer voorbeelden denkbaar.

Inschakeling van een derde

Het staat de budgethouder, die voldoet aan de voorwaarden, vrij om het pgb te besteden aan een derde. Ook kan de budgethouder besluiten om een andere derde in te schakelen, mits wederom wordt voldaan aan de voorwaarden. Daarnaast kan het voorkomen dat de omstandigheden wijzigingen en de gemeente aanleiding heeft om de ondersteuningsbehoefte gewijzigd vast te stellen of het recht op het pgb in te trekken. Daarom is bepaald dat een overeenkomst met een derde waarin ook huurbepalingen van de woonruimte zijn opgenomen, in principe niet is toegestaan. Dit voorkomt dat de budgethouder (cliënt) zonder woonruimte komt te zitten als hij het pgb niet meer besteed aan de derde met wie hij de overeenkomst voor ondersteuning én woonruimte is aangegaan. De cliënt geniet dan namelijk geen huurbescherming.

Hoofdstuk 16 Heroverweging, beëindiging, herziening of intrekking, terug- en invordering

Artikel 2.3.9 Wmo 2015

Hoofdstuk 8.3 van de Verordening

16.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over de bevoegdheid van de gemeente om terug te komen op een eerder afgegeven besluit. Daarvoor kan rechtvaardiging worden gevonden als er sprake is van de situaties zoals genoemd in de wet of de Verordening. Denk in dit verband ook aan de verplichting van de cliënt om op verzoek van de gemeente maar ook uit eigen beweging relevante feiten en omstandigheden bij de gemeente te melden (art. 2.3.8 Wmo 2015). Omdat het in alle gevallen om een bevoegdheid van de gemeente (kan-bepaling) gaat zal er een belangenafweging moeten plaatsvinden. Dat wil zeggen waarom de gemeente wel of geen gebruik maakt van de bevoegdheid.

16.2 Beleidsuitgangspunt

In het geval van de terugvordering van het pgb, de geldswaarde van de maatwerkvoorziening of de tegemoetkoming meerkosten, maakt de gemeente in beginsel gebruik van de bevoegdheid omdat terugvordering een geschikt middel is wat bijdraagt aan een zorgvuldige besteding van middelen (vergelijk CRVB:2022:2207). Daarbij wordt in aanmerking genomen of de cliënt opzettelijk de inlichtingenplicht niet is nagekomen of de derde die opzettelijk zijn medewerking heeft verleend. Dat weegt zwaar. Bij de overige terugvorderingsmogelijkheden weegt mee of betrokkene redelijkerwijs kon begrijpen dat hij ten onrechte een voorziening of een tegemoetkoming meerkosten heeft ontvangen. Dringende redenen kunnen aan (herziening/intrekking) terugvordering in de weg staan of aanleiding zijn de vordering te matigen (CRVB 2024:726).

Voorbeelden belangenafweging

Aspecten die het college meeweegt zijn in ieder geval:

- suïcidaal gedrag die het gevolg is van de terugvordering,
- het niet (meer) tot stand komen van een minnelijk schuldsaneringstraject,
- onaanvaardbare financiële of sociale consequenties voor de betrokkene,
- een uitzichtloze situatie die ontstaat door de terugvordering.

16.3 Heroverweging besluit

De gemeente is bevoegd om besluiten (natura en pgb) te heroverwegen (art. 2.3.9 Wmo 2015). De wet schrijft niet voor wanneer de gemeente dat moet doen. Het is aan de professional van gemeente Urk om daar een inschatting van te maken. Ook kan de gemeente planmatig te werk gaan. Het gaat bij de heroverweging om besluiten waarvan de indicatieduur nog niet is verstrekken, de gemeente heroverweegt dus een bestaand besluit waarbij ondersteuning is toegekend. Bij die heroverweging zijn artikel 2.3.2 lid 2 tot en met lid 6 (onderzoek) en artikel 2.3.5 lid 6 Wmo 2015 (aanspraak Wlz) onverkort van toepassing. Dat wil ook zeggen dat de beoordeling of (nog) wordt voldaan aan de voorwaarden van het pgb onderdeel kan zijn van de heroverweging. De gemeente hoeft bij de heroverweging echter niet het verslag van het onderzoek op te stellen. Het ligt minder voor de hand dat er aanleiding is om een besluit waarmee een woningaanpassing is verstrekt te heroverwegen. Bij diensten zoals huishoudelijke ondersteuning of begeleiding ligt dat in het algemeen anders omdat deze maatwerkvoorzieningen eenvoudig beëindigd kunnen worden.

Periodiek onderzoek maatwerkvoorziening in natura

De gemeente bepaalt in het individuele geval wanneer er aanleiding is om het besluit te heroverwegen. Het gaat immers om maatwerk. Zo'n heroverweging kan bijvoorbeeld samenhangen met de evaluatie van de geboden ondersteuning. Denk aan het wel of niet behalen van het resultaat dat met ondersteuning

is beoogd. Mogelijk dat het bestaande besluit moet worden bijgesteld. Bijvoorbeeld omdat ondersteuningsbehoefte daarvan bijgesteld kan (of moet) worden. Wordt de indicatie voor een korte periode verstrekt, dan ligt het niet voor de hand dat het besluit wordt heroverwogen. De cliënt zal zich doorgaans opnieuw melden met een ondersteuningsvraag (verzoek om verlenging van de indicatie).

Periodiek onderzoek pgb

Ook in geval van een toegekend pgb bepaalt de gemeente in het individuele geval wanneer er aanleiding is om het besluit te heroverwegen. Ook hier gaat het immers om maatwerk. Zo'n heroverweging kan bijvoorbeeld samenhangen met de evaluatie van de geboden ondersteuning tussen de cliënt en degene aan wie het pgb wordt besteed. Dat zal ook moeten blijken uit het door de cliënt opgestelde Budgetplan. Ook hier geldt dat als de indicatie voor een korte periode verstrekt dat het niet voor de hand ligt dat het besluit wordt heroverwogen. De cliënt zal zich doorgaans opnieuw melden met een ondersteuningsvraag (verzoek om verlenging van de indicatie).

Nieuwe melding ondersteuningsvraag

Het kan voorkomen dat de cliënt een nieuwe melding doet van een ondersteuningsvraag. Gaat die melding over de toegekende hulp-op-maat, dan beoordeelt de gemeente of er aanleiding is om het bestaande besluit te heroverwegen. De cliënt kan bijvoorbeeld een wijziging melden in de ondersteuningsbehoefte. In zo'n geval volgt uit de wet dat er geen verslag van het onderzoek wordt opgesteld.

Wel of geen nieuw besluit

Nadat de gemeente een bestaand besluit heeft heroverwogen kan daar een ander (nieuw) besluit op volgen, maar dat hoeft niet. Dat ligt vanzelfsprekend aan de uitkomst van de heroverweging. Het bestaande besluit kan dus intact blijven, maar kan ook worden herzien of ingetrokken onder toepassing van artikel 2.3.10 Wmo 2015 of een verordeningsbepaling. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat:

- de cliënt of de partner aanspraak kan maken op een indicatie op grond van de Wlz,
- de ondersteuningsbehoefte van de cliënt is gewijzigd. De gemeente kan bijvoorbeeld bij begeleiding of dagactiviteiten arbeidsmatig tijdelijk opschalen als daar een noodzaak voor is maar ook (tijdelijk) afschalen als de te behalen resultaten eerder zijn bereikt dan was verwacht. Het op- of afschalen kan een gevolg zijn van een life-event.

Bij het afschalen kan het hanteren van een overgangsperiode aan de orde zijn.

16.4 Beëindiging

Er wordt gesproken van een beëindiging als de inwerkingtreding van het besluit ingaat vanaf het heden of naar de toekomst toe. Beëindiging heeft dus, in tegenstelling tot een herziening/intrekking, geen terugwerkende kracht. De beëindiging van de maatwerkvoorziening of het pgb kan het gevolg zijn van de heroverweging van het besluit. Andere voorbeelden zijn: verhuizing naar een andere gemeente, inwoning van een persoon die de gebruikelijke hulp op zich kan nemen, het niet meer aangewezen zijn op ondersteuning of het overlijden van de cliënt.

Datum beëindiging

De datum waarop het besluit wordt beëindigd is afhankelijk van de situatie. Bij de verhuizing naar een andere gemeente zal dat de datum zijn waarop de cliënt feitelijk niet meer woonachtig is in de gemeente Urk.

Overlijden

Wanneer de cliënt aan wie een pgb is verstrekt is overleden, kunnen gedurende de maand van overlijden nog betalingen door de Svb worden gedaan uit het nog beschikbare (resterende) pgb. Dat wil zeggen voor de ondersteuning die vóór het overlijden is geboden maar nog niet is gedeclareerd.

16.5 Herziening of intrekking

Artikel 8.3.1 van de Verordening

Het (deels) ongedaan maken van het recht over een periode in het verleden, wordt herzien/intrekken genoemd. Een herziening of intrekking van het besluit is het met terugwerkende kracht opnieuw beslissen over de aanspraak over een periode in het verleden. Daarbij kan het recht afwijkend worden vastgesteld (herzien) of worden ingetrokken als er in het geheel geen aanspraak heeft bestaan.

Aanleiding

De aanleiding om tot herziening of intrekking van het besluit over te gaan heeft te maken:

- met het verstrekken van onjuiste of onvolledige gegevens en de verstrekking van juiste of volledige gegevens zou tot een andere beslissing hebben geleid,
- met het niet voldoen aan de aan de maatwerkvoorziening of het pgb verbonden voorwaarden,
- de maatwerkvoorziening of het pgb wordt niet of voor een ander doel gebruikt.

De gemeente beoordeelt of er aanleiding is om het besluit te herzien of in te trekken (art. 2.3.10 lid 1 aanhef en onder a, d of e Wmo 2015).

16.6 Terugvordering geldswaarde: opzettelijke schending inlichtingenplicht

Artikel 8.3.2 van de Verordening

Artikel 2.4.1 Wmo 2015 bepaalt de bevoegdheid van de gemeente tot het (geheel of gedeeltelijke) vorderen van de geldswaarde van een maatwerkvoorziening, een financiële tegemoetkoming of een pgb (terugvordering) als de gemeente het besluit heeft herzien of ingetrokken onder toepassing van artikel 2.3.10 lid 1 onder a Wmo 2015 (schending inlichtingenplicht). Omdat het niet in alle gevallen mogelijk is al verstrekte hulp-op-maat in natura terug te vorderen, kan de gemeente de waarde van die hulp-op-maat uitdrukken in een bedrag dat voor terugvordering in aanmerking komt.

Schending aannemelijk maken

De terugvordering op grond van wet heeft - net als in de Participatiewet - een reparatoir karakter. Dat wil zeggen: het terugbrengen in de rechtmatige toestand (vergelijk CRVB:2017:1688 en CRVB:2017:2213). Gelet op het reparatoire karakter van de terugvordering wordt aangenomen dat de gemeente het opzettelijk (willens en wetens) schenden van de inlichtingenplicht op grond van artikel 2.3.8 Wmo 2015 aannemelijk moet maken en niet hoeft aan te tonen. Voor het aannemelijk maken (van de opzettelijke schending) gelden geen vaste regels. Dat wil zeggen dat ook uit een gedraging van betrokkene - en niet alleen op basis van diens belastende verklaring - aannemelijk kan zijn dat sprake is van het opzettelijk schenden van de inlichtingenplicht.

Hoogte terugvordering maatwerkvoorziening in natura

Ingeval van diensten zal de geldswaarde bestaan uit het bedrag van de facturen die de gemeente daarvoor (ten onrechte) aan de aanbieder heeft betaald.

Hulpmiddel

In geval van een hulpmiddel, zoals een scooter, kan dat anders liggen. De gemeente zal ook in dat geval het besluit intrekken waarmee de publiekrechtelijke grondslag voor het leveren van het hulpmiddel ontvalt. De aanbieder zal om die reden het hulpmiddel terughalen bij de cliënt. In het algemeen zal er door het gebruik van het hulpmiddel sprake zijn van een waardevermindering. Indien en zolang de facturen voor het gebruik door de gemeente zijn betaald is er geen reden voor de aanbieder om de gemeente hierop aan te spreken. Dat neemt echter niet weg dat de waardevermindering gevolgen heeft voor de gebruikersduur van het hulpmiddel dat aan een andere cliënt kan worden verstrekt. De gemeente kan daarom vanaf de datum waarop het toekenningsbesluit is ingetrokken, de ten onrechte betaalde facturen aan de aanbieder van de cliënt terugvorderen.

Woningaanpassing en hulpmiddel in eigendom

Ingeval van een woningaanpassing en hulpmiddel in eigendom bedraagt de terugvordering het volledige bedrag van de hulp-op-maat. Bij een hulpmiddel wordt de geldswaarde berekend over de periode dat ten onrechte van de hulp-op-maat gebruik is gemaakt (daar zal de economische afschrijvingstermijn een rol spelen). Voor een woningaanpassing geldt dat een dergelijke maatwerkvoorziening niet door de gemeente kan worden teruggehaald. De gevolgen van de opzettelijke schending komen in zo'n geval volledig voor rekening en risico van de cliënt.

Hoogte terugvordering pgb

In geval van een pgb bedraagt de hoogte van de terugvordering het bedrag dat ten onrechte is verstrekt. Het kan wel zo zijn dat de Svb nog niet het (gehele) pgb heeft uitbetaald. In dat geval zal de Svb overgaan tot het terugstorten van het (resterende) pgb en is er voor dat deel geen aanleiding om tot terugvordering over te gaan.

16.7 Terugvordering overig

Artikel 8.3.2 van de Verordening

Er zijn ook andere situaties denkbaar waarin de gemeente kan overgaan tot terugvordering, namelijk:

- bij het niet voldoen aan voorwaarden verbonden aan de maatwerkvoorziening of het pgb,
- als de maatwerkvoorziening of het pgb niet of wordt gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het is verstrekt,
- bij een onverschuldigde betaling,
- als de cliënt onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zou hebben geleid in geval van een tegemoetkoming meerkosten of financiële tegemoetkoming.

Niet voldoen aan de voorwaarden

Alvorens over te kunnen gaan tot terugvordering moet de gemeente eerst een herziens- of intrekkingbesluit nemen onder toepassing van artikel 2.3.10 lid 1 aanhef en onder d Wmo 2015. Als gevolg van

het herziens- of intrekingsbesluit ontstaat of kan de vordering ontstaan. Dat is afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van het besluit.

Niet of voor een ander doel gebruikt

Alvorens over te kunnen gaan tot terugvordering moet de gemeente eerst een herziens- of intrekingsbesluit nemen onder toepassing van artikel 2.3.10 lid 1 aanhef en onder e Wmo 2015, van de wet. Als gevolg van het herziens- of intrekingsbesluit ontstaat of kan de vordering ontstaan. Dat is afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van het besluit.

Onverschuldigde betaling

Bij een onverschuldigde betaling gaat het om een betaling die zonder rechtsgrond wordt gedaan. Denk aan de administratieve vergissing door bijvoorbeeld de Svb (zie art. 2.6.2 Wmo 2015), of de gemeente in geval van mandaat. Ook de financiële tegemoetkoming die rechtstreeks onverschuldigd aan de cliënt wordt uitbetaald valt hier onder. Onder een zonder rechtsgrond verrichte betaling kunnen ook de (gemaakte) kosten van een maatwerkvoorziening in natura worden verstaan (art. 8.3.2 Verordening). Daarmee sluit de gemeente aan bij de wettelijke mogelijkheid van het vorderen van de geldswaarde. Uit CRVB:2006:AX5819 kan onder meer worden afgeleid dat in het geval van het ontbreken van een wettelijke bepaling op grond waarvan van de cliënt kan worden teruggevorderd, niet aan terugvordering in de weg staat, nu (ook) in het publiekrecht als in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel is aanvaard, dat een zonder rechtsgrond verrichte betaling ongedaan moet worden gemaakt.

Bevoegdheid

Deze terugvorderingsbevoegdheid kan alleen worden uitgeoefend als de cliënt redelijkerwijs had kunnen begrijpen dat ten onrechte een:

- hulp-op-maat in natura is ontvangen,
- financiële tegemoetkoming werd uitbetaald,
- tegemoetkoming meerkosten werd uitbetaald,
- pgb werd uitbetaald.

Zelfstandig terugvorderingsbesluit

Het gaat bij de onverschuldigde betaling om een zelfstandig terugvorderingsbesluit. Dat wil zeggen dat de gemeente niet eerst een herzienings- of intrekingsbesluit hoeft te nemen.

Verjaringstermijn

Op grond van artikel 3:309 BW verjaart de rechtsovereenkomst uit onverschuldigde betaling door verloop van vijf jaren na de aanvang van de dag, volgend op die waarop de schuldeiser (de gemeente) zowel van het bestaan van zijn vordering, als met de persoon van de ontvanger bekend is geworden. De verjaringstermijn vangt aan voor het nemen van een terugvorderingsbesluit over de onverschuldigde betaling op het moment waarop de gemeente bekend is geworden met feiten of omstandigheden op basis waarvan voldoende duidelijk is dat een besluit over terugvordering in de rede ligt (vergelijk CRVB:2007:BA2284 en CRVB:2008:BD6928).

Schending inlichtingenplicht tegemoetkoming meerkosten

De wet sluit niet uit dat de gemeente de tegemoetkoming meerkosten kan terugvorderen in het geval de cliënt de inlichtingenplicht heeft geschonden zonder dat er sprake is van opzet.

16.8 Invordering

De cliënt of de derde is in beginsel verplicht om binnen zes weken na het verzenden van het terugvorderingsbesluit het gehele bedrag ineens terug te betalen (art. 4:87 lid 1 Awb). De gemeente kan uitstel van betaling geven en daarbij als voorwaarde stellen dat de cliënt of de derde zich houdt aan de vast te stellen aflosregeling (art. 4:94 Awb). Als de cliënt of de derde zich niet houdt aan de aflosregeling kan de gemeente het uitstel van betaling weer intrekken (art. 4:96 Awb). De gemeente stelt de aflosbedragen zo vast dat de cliënt of de derde nog de beschikking heeft over een inkomen van tenminste de beslagvrije voet. De gemeente kan het terug te vorderen bedrag invorderen bij dwangbevel (art. 2.4.1 lid 2 Wmo 2015).

16.9 Kwijtschelding

De Wmo 2015 kent geen bepalingen over de mogelijkheid tot kwijtschelding van vorderingen. Dat betekent dat de regels van de Awb van toepassing zijn. Art. 4:94a Awb bepaalt dat tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, een bestuursorgaan een geldschuld geheel of gedeeltelijk kan kwijtschelden indien de nadelige gevolgen van de invordering onevenredig zijn in verhouding tot de met de invordering te dienen doelen.

Hoofdstuk 17 Advisering

17.1 Inleiding

Voor de uitvoering van de wet kan het zijn dat de gemeente niet zelf ter zake deskundig is en om die reden advies moet vragen. Vereist is namelijk dat de beperkingen van de cliënt objectiveerbaar zijn, dat wil zeggen vast te stellen aan de hand van reguliere onderzoeksmethoden (CRVB:2019:2909 en CRVB:2009:BK4567). In het algemeen geldt dat de gemeente allereerst een standpunt moet innemen of het zelf over de benodigde deskundigheid beschikt om de aanspraak op een maatwerkvoorziening te kunnen beoordelen. Daarvoor moet de gemeente zelf in staat zijn om:

- de beperkingen van de cliënt op het gebied van de zelfredzaamheid en/of participatie te kunnen vaststellen, of
- zaken van technische aard te beoordelen, zoals die bij woningaanpassingen aan de orde kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheden van een inpandige woningaanpassing.

Advies vragen

In het algemeen geldt dat als dat oordeel gaat over een medische kwalificatie van lichamelijke of geestelijke gebreken en de beperkingen die daaruit kunnen voortvloeien, de gemeente in beginsel niet ter zake kundig zal zijn. Afhankelijk van de aard van de problematiek moet de gemeente onderzoek laten doen door een deskundige die (zodanig) op het niveau van een arts functioneert. Gaat het niet om het vaststellen van beperkingen, dan kan het advies bijvoorbeeld ook door een paramedicus worden gegeven. De gemeente kan advies vragen gedurende de procedure (melding, onderzoek of alvorens te beslissen op de aanvraag). Ook als de gemeente het besluit heroverweegt als bedoeld in artikel 2.3.9 Wmo 2015, kan er aanleiding om advies op te vragen. Het is van belang dat de gemeente een juiste vraagstelling formuleert voor de adviseur.

17.2 Beoordeling advies

In dit onderdeel van de beleidsregels staat een overzicht van eisen die gebruikt kunnen worden om te beoordelen of het advies zorgvuldig tot stand is gekomen. Het overzicht is niet-limitatief beschreven, er zijn dus meer criteria of voorbeelden denkbaar. Het advies moet volledig en zorgvuldig zijn en de bestaande informatie moet bij de advisering betrokken zijn. Verder moet de adviseur in ieder geval alle de aan hem gestelde vragen beantwoorden, tenzij daar gemotiveerd van kan worden afgeweken.

Onderzoeksmethode en informatie

- Hieruit moet blijken op welke datum, manier en plaats door welke adviseur (naam en zijn deskundigheid) onderzoek is verricht. Dat kan door een huisbezoek, een telefoongesprek, maar ook zonder de cliënt te spreken. In dat laatste geval heeft mogelijk alleen dossieronderzoek plaatsgevonden of heeft de adviseur contact gehad met de behandelende sector, bijvoorbeeld de huisarts of een andere behandelaar. Dat moet blijken uit het advies waarbij de opgevraagde informatie een juist en actueel beeld moeten geven van de gezondheidstoestand. Ook moet het advies vermelden of de adviseur zelf (lichamelijk) onderzoek heeft gedaan, en zo niet, wat daarvan de reden is.
- Is het advies alleen gebaseerd op een anamnese, dan kan het advies onvolledig zijn. Uit het advies moet blijken hoe de anamnese zich verhoudt tot resultaten van het (eigen) onderzoek en/of de conclusies die daaraan worden verbonden.
- Uit advies moet blijken wat de deskundigheid is van de adviseur. Dat kan blijken uit de ondertekening van het advies.
- Is de cliënt onder behandeling en is zijn behandelaar niet geraadpleegd, dan moet het advies vermelden waarom de adviseur dat niet noodzakelijk acht.
- Het advies moet gebaseerd zijn op actuele feiten en gegevens. De term 'actueel' laat zich niet als standaard kwantificeren, maar is afhankelijk van de individuele situatie.
- Uit het advies moet blijken volgens welke maatstaven het onderzoek is verricht.
- Heeft de adviseur intercollegiaal overleg gevoerd, dan moet het advies vermelden waar dat overleg over ging en wat de invloed is geweest op de inhoud en de conclusie(s) van het advies.
- De bevindingen van de adviseur moeten zodanig zijn gepresenteerd dat controle ervan (ook) door een andere deskundige mogelijk is.
- Als de adviseur (namens de gemeente) een expertisearchief laat uitvoeren, dan mag aan die deskundige worden gevraagd beperkingen vast te stellen. In die gevallen worden zware eisen gesteld aan de deskundigheid van die adviseur.

Probleemanalyse in het advies

- Hieruit moet inzichtelijk blijken of de cliënt beperkingen ondervindt in zijn zelfredzaamheid en/of participatie. En zo ja, welke dat zijn en in welke mate. Het is aan de gemeente om te bepalen welke maatwerkvoorziening is aangewezen.
- In het advies moeten allereerst alle relevante feiten worden vermeld die tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen en vervolgens moeten deze feiten zijn betrokken in de probleemanalyse en de conclusie(s).

- Het advies moet vermelden wat bijvoorbeeld de stoornis (verlies van functies of anatomische eigenschappen) is en welke beperkingen (problemen bij uitvoeren van activiteiten) daar uit voortvloeien.
- Het advies zelf mag geen diagnose bevatten, omdat het advies dan niet meer objectief is.
- Het is van belang dat het advies vermeldt wat de prognose van de beperkingen is, zo mogelijk met een tijdpad. Een prognose kan progressief of stationair zijn.

Inhoud, motivering en gegevens van het advies

- Het advies moet inzichtelijk en logisch zijn en de bestaande informatie moet bij de advisering betrokken worden.
- De bevindingen en de overwegingen van de adviseur moeten zodanig zijn gepresenteerd dat controle ervan (ook) door een andere deskundige mogelijk is (zie ook hiervoor).
- Het advies moet zijn voorzien van een deugdelijke en voor derden kenbare schriftelijke motivering.

Conclusie(s) en ondertekening van het advies

- De conclusie(s) van de adviseur moeten aansluiten op zijn bevindingen en mogen daar zeker niet mee in tegenspraak zijn. Het advies moet concludent zijn; uit de overwegingen van het advies volgt logischerwijs de conclusie. Dat wil zeggen: het advies is inzichtelijk op basis waarvan waarnemingen en verklaringen en de getrokken conclusies zijn gebaseerd en langs welke weg vervolgens die conclusies zijn bereikt.
- Het advies wordt ondertekend door de adviseur zelf en eventueel (ook) door de adviseur (meestal een arts) onder wiens verantwoordelijkheid het advies tot stand is gekomen.
- Het advies moet vermelden dat de strekking ervan is verteld aan de cliënt en of deze zich daarin kan vinden.

Hoofdstuk 18 Slotbepalingen

18.1 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2025.
2. De Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Urk, vastgesteld 19 december 2023, worden ingetrokken per 1 januari 2025.
3. Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Urk 2025.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het college van burgemeester en wethouders van 28 januari 2025.

De secretaris,

de burgemeester

Bijlage 1 Onderzoek naar (dreigende) overbelasting

Algemeen

De gemeente onderzoekt, als daar aanleiding voor is, of er in de individuele situatie moet worden afgeweken van de algemene regels. Reden om in de individuele situatie af te wijken, kan zijn dat degene van wie wordt verwacht dat hij taken of activiteiten overneemt in het kader van gebruikelijke hulp, overbelast dreigt te raken. Overbelasting is: meer belasten dan het prestatievermogen toelaat. In medische kringen praten we over het(on)evenwicht tussen draagkracht(belastbaarheid) en draaglast (belasting). Overbelasting kan veroorzaakt worden door een combinatie van symptomen van lichamelijke of psychische aard en wordt bepaald door in- en uitwendige factoren.

Factoren die van invloed zijn op de draagkracht

- lichamelijke conditie huisgenoot
- geestelijke conditie huisgenoot
- wijze van omgaan met problemen (coping)
- motivatie voor ondersteunings- en/of zorgtaak
- sociaal netwerk

Factoren die van invloed zijn op de draaglast

- omvang en mate van (on)planbaarheid van ondersteuningstaken; ziektebeeld en prognose
- inzicht van persoon in ziektebeeld van de cliënt
- woonsituatie
- bijkomende sociale problemen
- bijkomende emotionele problemen
- bijkomende relationele problemen

Onderzoek naar de draaglast en draagkracht

Het kan soms heel duidelijk zijn dat de huisgenoot/mantelzorger overbelast is. Is dit minder duidelijk, dan zal hier in het onderzoek maar zeker bij de beoordeling van de aanspraak (indicatie) duidelijkheid over moeten komen. De beperkingen in de belastbaarheid vanwege de gezondheid worden in principe beoordeeld door een deskundige. In voorkomende gevallen kan het opnemen van contact met de behandelende sector volstaan om hierover een oordeel te vormen. In andere gevallen zal om een extern medisch advies moeten worden gevraagd.

Symptomen die zouden kunnen wijzen op overbelasting

Diverse symptomen zijn waar te nemen bij (dreigende) overbelasting. De mate waarin ze zich manifesteren, zal van persoon tot persoon verschillen. Bedenk daarnaast dat het hierbij om veelal specifieke symptomen gaat die ook bij andere stoornissen kunnen passen. Dit is een van de redenen waarom de beoordeling hiervan bij een deskundige moet worden neergelegd. Het bestaan van deze symptomen moet dus als een mogelijk signaal worden opgevat.

Mogelijke symptomen van overbelasting zijn:

- Gespannen spieren, vaak in schoudergordel en rug.
- Hoge bloeddruk.
- Gewrichtspijn.
- Gevoelens van slapte.
- Slapeloosheid.
- Migraine, duizeligheid.
- Spierkrampen.
- Verminderde weerstand, ziektegevoeligheid.
- Opvliegingen.
- Ademnood en gevoelens van beklemming op de borst.
- Plotseling hevig zweten.
- Gevoelens van beklemming in de hals.
- Spiertrekkingen in het gezicht.
- Verhoogde algemene prikkelbaarheid, boosheid, (verbale) agressie, zwijgen. Ongeduld.
- Vaak huilen.
- Neerslachtigheid.
- Isolering.
- Verbittering.
- Concentratieproblemen.
- Dwangmatig denken, niet meer kunnen stoppen.
- Rusteloosheid.
- Perfectionisme.

- Geen beslissingen kunnen nemen.
- Denkblokkades.

Onderzoeksvragen

Onderzoeksvragen die zouden kunnen helpen bij het verkrijgen van een indruk over de eventuele overbelasting van de huisgenoot:

- Wat zegt de huisgenoot er zelf over, hoe ervaart hij of zij het ondersteunen en/of bieden van zorg?
- Hoe is de (lichamelijke en geestelijke) gezondheid van de huisgenoot?
- Zijn er signalen van overbelasting: nervositeit, vermoeidheid?
- Heeft de huisgenoot een uitlaatklep? Heeft hij of zij de mogelijkheid om activiteiten buitenshuis te doen?
- Kan iemand zijn verhaal kwijt bij vrienden, familie of professionals? Wordt er respijtzorg geboden zodat de huisgenoot even op adem kan komen?
- Hoe is de relatie tussen de huisgenoot en de cliënt? Hoe stelt de cliënt zich op, veeleisend of juist dankbaar? Kan de huisgenoot grenzen aangeven en 'nee' zeggen? Is er irritatie tussen de huisgenoot en de cliënt?
- Heeft de huisgenoot inzicht in de beperkingen van de cliënt? (Als men weet dat bepaald gedrag uit bijvoorbeeld een ziekte of aandoening voortkomt, kan het gemakkelijker zijn dat gedrag te accepteren)
- Hoeveel tijd heeft de huisgenoot? Heeft iemand een baan, een eigen gezin, een ander familielid dat ondersteuning of zorg (verpleging en verzorging) behoeft? Voorbeeld. Een echtgenoot vindt beperkingen terwijl zijn vrouw ook al voor haar ouders zorgt.
- Is de ondersteuning of de zorg te plannen of is er continu controle en toezicht nodig?
- Hoe is de prognose? (Een terminale situatie is altijd zwaar, maar een situatie die langdurig en stabiel is, kan ook veeleisend zijn)
- Wat zijn de knelpunten in de ondersteuning en/of de zorg?
- Hoe is de woonsituatie? Woont men afgelegen, of in een flat zonder lift zodat de cliënt en de huisgenoot min of meer samen opgesloten zitten.

Bijlage 2 Richtlijn gebruikelijke hulp van ouder(s) voor minderjarige kinderen

Deze richtlijn is (mede) gebaseerd op de Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2014. Voor kinderen geldt dat er een bandbreedte is in het normale ontwikkelingsprofiel. Daarmee wordt een omvang bedoeld van gemiddeld meer dan een uur per etmaal. Dit uur per etmaal is geen boven-gebruikelijke hulp, maar hoort nog tot gebruikelijke hulp.

Kinderen van 0 tot 3 jaar

- hebben bij alle activiteiten zorg van een ouder nodig;
- ouderlijk toezicht is zeer nabij nodig;
- zijn in toenemende mate zelfstandig in bewegen en verplaatsen;
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotorische ontwikkeling;
- hebben een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

Kinderen van 3 tot 5 jaar

- kunnen niet zonder toezicht van volwassenen. Dit toezicht kan binnenshuis korte tijd op gehoor-afstand (bijv. ouder kan was ophangen in andere kamer);
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotorische ontwikkeling;
- kunnen zelf zitten, en op gelijkvloerse plaatsen zelf staan en lopen;
- ontvangen zindelijkheidstraining van ouders/verzorgers;
- hebben gedeeltelijk hulp en volledig stimulans en toezicht nodig bij aan- en uitkleden, eten en wassen, in- en uit bed komen, dag- en nachtritme en dagindeling bepalen;
- hebben begeleiding nodig bij hun spel en vrijetijdsbesteding;
- zijn niet in staat zich zonder begeleiding in het verkeer te begeven;
- hebben een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

Kinderen van 5 tot 12 jaar

- hebben een reguliere dagbesteding op school, oplopend van 22 tot 25 uur/week;
- kunnen niet zonder toezicht van volwassenen. Dit toezicht kan op enige afstand (bijv. kind kan buitenspelen in directe omgeving van de woning als ouder thuis is);
- hebben toezicht nodig en nog maar weinig hulp bij hun persoonlijke verzorging;
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotorische ontwikkeling;
- zijn overdag zindelijk, en 's nachts merendeels ook; ontvangen zonodig zindelijkheidstraining van de ouders/verzorgers;
- hebben begeleiding van een volwassene nodig in het verkeer wanneer zij van en naar school, activiteiten ter vervanging van school of vrije tijdsbesteding gaan;
- hebben een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

Kinderen van 12 tot 18 jaar

- hebben geen voortdurend toezicht nodig van volwassenen;
- kunnen vanaf 12 jaar enkele uren alleen gelaten worden;
- kunnen vanaf 16 jaar dag en nacht alleen gelaten worden;
- kunnen vanaf 18 jaar zelfstandig wonen;
- hebben bij hun persoonlijke verzorging geen hulp en maar weinig toezicht nodig;
- hebben tot 18 jaar een reguliere dagbesteding op school/opleiding;
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij ontplooiing en ontwikkeling (bv. huiswerk of het zelfstandig gaan wonen);
- hebben tot 17 jaar een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

Bijlage 3 Aandachtspunten resultaatgebieden begeleiding

PERSOONLIJK FUNCTIONEREN	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Zelfbeeld				
Zelfinzicht				
Omgaan met veranderingen				
Begrijpen consequenties (korte/lange termijn)				
Keuzes maken/besluiten nemen				
Grenzen aangeven				
Impulsiviteit (sociale regels, geen risico zien)				
Emotieregulatie (overspoelen, uitbarsten, driftbuien)				
Angsten (incl. spanning, zenuwen, nerveus, bang)				
Stemmingsproblemen (somber, wisselingen, uitbundig)				
Teruggetrokken/eenzaam/verdrietig				
Luidruchtig opstandig				
Agressie verbaal/fysiek (dreigen, vloeken, vechten)				
Zelfbeschadigend gedrag				
Dwanghandelingen (herhaling van gedragingen)				
SOCIAAL FUNCTIONEREN	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Beïnvloedbaar				
Houd rekening met anderen				
Grenzen aangeven				
Afspraken nakomen				
Functioneren binnen gezin/familie				
Duidelijkheid omtrent wel/geen contact met familie				
Duidelijkheid omtrent wel/geen contact met familie				
Vrienden maken				
Vriendschappen behouden				
Contact met personen die schadelijk zijn				
Verkering/relatie				
Vangnet				
Overlast				
GEZONDHEID EN ZELFZORG	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Eten (verantwoord, bereiden)				
Wassen (verzorgd uiterlijk, geur)				
Aankleden (schone kleding)				
Slapen (in- doorslapen, wakker worden, dag-nachtritme)				
Voldoende beweging/sport				
Voorkomen van ziekten				
Beheer medicatie				

Afspraken zorgprofessionals (huisarts, specialist, begeleider)				
Seksuele gezondheid (incl. veilig vrijen)				
VERPLAATSEN EN VERVOER	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Deelnemen aan het verkeer				
Gebruikmaken eigen vervoermiddel (o.a. fiets, auto)				
Route bepalen				
Gebruikmaken van openbaar vervoer				
DAGBESTEDING	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Evenwichtig dag- en nachtritme				
Dagstructuur				
Aanwezigheid				
Op tijd komen				
Passend bij interesse				
Voldoende resultaten				
Maken van keuzes voor de toekomst				
Accepteren autoriteit				
Taal beheersing				
Rekenen/wiskunde				
VRIJE TIJD	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Vrije tijd indelen				
Sporten				
Hobby's				
Interesses				
REGIE BIJ HET HUISHOUDEN	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Zwaar huishoudelijke activiteiten				
Licht huishoudelijke activiteiten				
Wasverzorging				
Maaltijdverzorging				
Boodschappen doen				
FINANCIEN/ADMINISTRATIE	Problema- tiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Omgaan met betaal- communicatiemiddelen				
Formulieren invullen				
Belangrijke post bespreken met de ondersteuner				
Leefgeld/zakgeld/inkomen				
Overzicht (financiën en administratie op orde)				
Overzicht over de totale schulden				

JUSTITIE	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Stelen/vandalisme				
Geweld				
Heling/oplichting				
Taakstraf				
Boetes				
VERSLAVING	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Roken				
Alcohol				
Softdrugs				
Harddrugs (incl. Anabolen)				
Gamen				
Telefoon/social media				
Seks/porno				
Anders				
WONEN	Problematiek			
	nee	licht	matig	zwaar
Onderhoud				
Overlast				
Veiligheid				
Anders				

Bijlage 3 Huishoudelijke ondersteuning (normtijden activiteiten en frequentie)

Resultaat Schoon en leefbaar huis	Resultaat Wasverzorging	Resultaat Boodschappen	Resultaat Regie/ organisatie, AIV
Basiscliëntsituatie, volledige overname: 125 min/week	Overname: Was 1-pers. huishouden: 35 min/week Was 2-pers. huishouden: 43 min/week Strijken (1 of 2 pers): 20 min/week	Overname: Boodschappen 51 min/week	Regie/organisatie: max 30 min/week AIV (6 weken): max 90 min/week
+	+	+	
Minder inzet:	Minder inzet:	Minder inzet:	
Eigen mogelijkheden cliënt en/of netwerk (zelf uitvoeren activiteiten) één of meerdere keren	Eigen mogelijkheden cliënt en/of netwerk	Eigen mogelijkheden cliënt en/of netwerk	+
-/- 15 min	-/- 17 min	-/- 10 min	
+	+	+	
Meer inzet:	Meer inzet:	Resultaat Maaltijden	Resultaat Kindzorg (tijdelijk)
Beperkingen en belemmeringen cliënt of samenstelling huishouden - Enig extra inzet + 30 min - Veel extra inzet + 60 min Extra kamer - In gebruik als slaapkamer + 18 min - Niet in gebruik als slaapkamer + 5 min En/of extra inzet vanwege - Vervuiling huisdier + 15 min - Omvang inrichting of bewerkelijkheid woning + 15 min	Extra wasmachine/week Als gevolg van beperkingen en belemmeringen cliënt + 16 min	2 broodmaaltijden: + 20 min/dag Opwarmen maaltijd: + 20 min/dag Maaltijd koken: + 35 min/dag Afwassen en opruimen afwas valt binnen dit resultaat. - Geen indicatie maaltijden? - Beoordeel dan of afwassen handmatig of vaatwasser in- en uitruimen nodig is rekening houdend met eigen kracht. - Tijdsindicatie is maatwerk Bereken minuten per week	Tijden voor diverse activiteiten Maatwerk mogelijk Bereken minuten per week
Totaalminuten/week +	Totaalminuten/week +	Totaalminuten/week +	Totaalminuten/week

Toepassing minder/meer inzet (bron: bijlage 1 HHM 2019 aanvulling september 2022)	
Minder inzet dan volledige overname/afschalen	Enige extra inzet of veel extra inzet (30 of 60 minuten)
Eigen mogelijkheden: uit onderzoek is gebleken dat cliënten zelf gemiddeld zo'n 15 minuten per week kunnen doen om het resultaat schoon en leefbaar te bereiken. Het gaat dan meestal om schoonmaken op middenniveau en algemeen opruimen (voorheen licht huishoudelijke werk). Kan de cliënt meer dan schoonmaken op middenniveau, kan dat tot een aftrek van nog eens 15 minuten leiden.	Dit gaat over situaties waarin door beperkingen of belemmeringen van de cliënt extra goed of extra vaak moet worden schoongemaakt. • Oorzaak 1: allergieën/COPD en dergelijke waardoor het huis beter stofvrij moet blijven.

	Oorzaak 2: incontinentie, overmatig zweten, specifieke medicijnen met lichamelijke reacties, rolstoelgebruik binnen-buiten (en geen robotstofzuiger mogelijk voor het zand opzuigen) en dergelijke, waardoor het huis sneller vervuult.
Gebruikelijke hulp: bovenop of in plaats van de mindering vanwege eigen mogelijkheden kan ook nog aftrek plaatsvinden vanwege hulp vanuit het netwerk of door inwonende personen (gebruikelijke hulp). Dit kan 15 minuten zijn, maar dit kan ook meer dan 15 minuten zijn.	Tot 30 minuten extra inzet is vooral aan de orde als uitbreiding op het ene bezoek/werkmoment per week van de hulp nodig is. Vanwege extra vaak of extra goed moeten schoonmaken.
Zeker bij de was is vaak ruimte voor eigen mogelijkheden door de cliënt (aftrekoptie voor de helft van de omvang +/- 17 minuten). Vaak zie je dat de cliënt de zware/grote stukken was niet meer kan hanteren, maar de kleine stukken nog wel, zoals kleding, ondergoed e.d.	Tot 60 minuten extra inzet is in het algemeen aan de orde als een tweede bezoek/werkmoment per week van de hulp nodig is. Vanwege extra vaak of extra goed moeten schoonmaken. In geval van een tweede keer moeten komen vanwege stof of zand/haren op de vloer vanwege huisdieren, vanwege allergie, vanwege rolstoelgebruik et cetera: overweeg of het mogelijk is dat de cliënt zelf een eenvoudige robotstofzuiger aanschafft als algemeen gebruikelijke voorziening. Vooropgesteld dat de cliënt met een (eenvoudig) apparaat uit de voeten kan.
Kamer wel/niet in gebruik (als slaapkamer!)	Wanneer ruimtes wel of niet als 'extra kamer' aanmerken
Binnen het normenkader rekenen we extra tijd voor extra kamers. Er is een verschil tussen de tijd die wordt gerekend wanneer een extra kamer 'wel of niet in gebruik' is. Een extra kamer 'in gebruik als slaapkamer' of een extra kamer 'niet in gebruik als slaapkamer'. Als het geen slaapkamer is, dan is het dus voor 'iets anders', het maakt in principe niet uit waarvoor dat is.	Binnen het normenkader rekenen we extra tijd voor extra kamers. Er is een verschil tussen de tijd die wordt gerekend wanneer een extra kamer wel of niet in gebruik is als slaapkamer.
Extra (slaap)kamers in de woning, naast de hoofdslaapkamer van de cliënt (die in de standaardtijd is opgenomen), moeten worden schoongemaakt om de woning uiteindelijk niet te laten vervuilen.	Grote bijkeuken: een bijkeuken is in principe onderdeel van 'de keuken'. Het kan natuurlijk voorkomen dat sprake is van een serieus grote keuken in combinatie met een serieus grote bijkeuken: dan kan opplussen op basis van 'extra kamer niet in gebruik als slaapkamer' of op basis van de factor 'omvang van de woning' aan de orde zijn. Dat kan spelen als de hele woning duidelijk bovengemiddeld groot is.
Als een extra kamer daadwerkelijk als slaapkamer in gebruik is, dan vergt dat 18 minuten per week zoals genoemd in het normenkader (bijv. voor een stel dat altijd apart slaapt, twee mensen -geen stel- die samen een huis bewonen, een kind, mits geen gebruikelijke hulp mogelijk is: betekent zelf schoonmaken door het kind), et cetera.	Tweede badkamer: kern: bespreken met de cliënt dat deze in principe niet wordt gebruikt als badkamer en deze dan aanmerken als 'extra kamer niet zijnde een slaapkamer': plus 5 minuten/week.
Voor de niet-slaapkamers indiceren we 5 minuten per week. Dat is in principe onafhankelijk waar deze andere kamer voor wordt gebruikt. Van leeg tot logeerkamer tot strijkkamer tot computerkamer etc. Want: met 20 minuten per maand heeft de hulp genoeg tijd om die kamer een keer te kunnen stoffen en stofzuigen e.d. en blijft deze acceptabel schoon.	Separaat toilet boven: als er geen toilet in de badkamer zit: zien als onderdeel van 'het sanitair boven': vergt geen extra tijdsinzet.
Een zolder en dus ook een eventuele helemaal leegstaande zolderkamer: die neem je in principe niet mee, behalve als er duidelijke redenen zijn om dit wel te doen. Het eventueel eens	Kantoor: als het echt een kantoor is en niet een slaap/logeerkamer die als werkplek wordt gebruikt: deze moet zakelijk

per jaar een stofzuiger door de zolder halen, lost zich in de praktijk eigenlijk altijd wel op.	schoongemaakt en dan is het geen Wmo. Als het een thuiswerkplek betreft, dan is het een kamer 'niet in gebruik als slaapkamer'.
De 18 minuten voor een kamer in gebruik als slaapkamer komen voort uit het moeten verschonen van het bed en de extra benodigde tijd voor stoffen en schoonmaken vanwege de aard van het gebruik van de kamer.	Grote kelder: afwegen op basis van het werkelijke gebruik hiervan. Er wordt geen extra tijd toegekend, maar net zoals de zolder of eventueel meenemen als 'extra kamer niet in gebruik als slaapkamer'.
Een logeerkamer die (zeer) incidenteel wordt beslapen: die kan in principe door de logee weer schoon worden opgeleverd. Of door de ouders van het kleinkind dat komt logeren. Het is niet aan het college om dit soort zaken altijd te moeten oplossen. In principe blijft dan de genoemde 5 minuten per week (20 minuten per maand) toereikend om die kamer voldoende schoon te houden. Ook hier geldt weer: uitzonderingen daargelaten, zoals bijvoorbeeld: twee kleinkinderen logeren enkele dagen per week bij opa en oma om het gezin te ontlasten waar al jeugdhulp in zit: dan is huishoudelijke ondersteuning inzetten een betere optie dan meer jeugdhulp inzetten.	
Het professionele oordeel van de klantmanager is uiteindelijk leidend.	
Samenstelling huishouden (= eigen kracht + gebruikelijke hulp)	Huisdieren (die extra inzet van ondersteuning noodzakelijk maken)
In het normenkader is de mogelijkheid benoemd om extra tijd toe te kennen op grond van de 'samenstelling van het huishouden'. Hiervoor hanteren we de uitgangspunten van eigen kracht en gebruikelijke hulp.	Zie uitgangspunt over huisdieren in 8.7 van deze beleidsregels.
Als sprake is van meer personen in het huishouden, dan zijn eigen kracht en gebruikelijke hulp bepalend of er MINDER dan volledige overname of MEER dan volledige overname moet worden ingezet.	
De 30 minuten zoals (oorspronkelijk) vermeld in het normenkader: het college komt tot een specifieke afweging die kan leiden tot het toekennen van minder tijd of tot het toekennen van meer tijd.	
Er wordt niet meer tijd toegekend dan noodzakelijk is dan wel in redelijkheid nodig is. Voorbeelden: meerdere honden die vrij door het hele huis mogen lopen of losvliegende vogels die veel troep maken. Cliënten met COPD die binnen roken en binnen 20 parkieten houden en vervolgens om extra vaak schoonmaak vragen. In dezelfde lijn: cliënten met zware allergie of COPD, die weigeren de woning te saneren, maar wel extra ondersteuning vragen.	Strijken en boodschappen (meestal voorliggend op te lossen)
Overige kenmerken van de woning: omvang, bewerkelijkheid, inrichting	
Op basis van het normenkader is het mogelijk om 15 minuten extra tijd toe te kennen op basis van 'overige kenmerken'. Wat zijn deze overige kenmerken? Pas dit alleen toe in heel duidelijke gevallen.	
1. Omvang van het huis: alleen in uitzonderlijke situaties neem je 15 minuten extra op vanwege een heel groot huis. Dit aspect wordt namelijk mede gedekt door de mogelijkheid van toekennen van extra tijd voor 'extra kamers wel of niet in gebruik als slaapkamer'.	
2. Bewerkelijkheid: idem. Alleen in uitzonderlijke situaties hiervoor extra tijd opnemen.	
3. Inrichting: idem. Eerste verantwoordelijkheid ligt bij de cliënt om niet meer inzet nodig te maken dan redelijker-	
	Boodschappen halen wordt in het algemeen niet meer geïndiceerd. Hier zijn veelal boodschappenservices voor beschikbaar als voorliggende oplossing.

wijs nodig is. In uitzonderlijke situaties kan dit worden meegenomen.	
Voor deze drie items apart dan wel gezamenlijk kan in principe 1 x 15 minuten extra worden toegekend.	
Regie en organisatie; Advies-instructie-voorlichting	
Het kan zijn dat een cliënt niet meer zelf (volledig) de regie kan voeren over het huishouden. Als het zo is dat een hulp daardoor aantoonbaar extra werkzaamheden moet doen of bijvoorbeeld door het gedrag van de cliënt extra tijd nodig heeft, dan kan hiervoor 30 minuten per week structureel extra worden geïndiceerd. Van hulpen mag worden verwacht dat deze zelfstandig hun werkzaamheden kunnen plannen. Het gegeven dat een cliënt de hulp niet kan instrueren, betekent dus niet automatisch inzet van extra ondersteuningstijd. Er moet wel sprake zijn van extra werk.	
Advies-instructie-voorlichting gaat over het, op tijdelijke basis, aanleren van praktisch vaardigheden in het huishouden aan een cliënt. Bijvoorbeeld als een partner net is weggefallen en een cliënt zelf wil kunnen bijdragen aan het huishouden, het schoonmaken, het leren koken van enkele basis-maaltijden, et cetera. Dit is dus altijd tijdelijk en is te onderscheiden van de inzet van individuele begeleiding.	

Resultaat: Schoon en leefbaar huis (schoonmaakondersteuning)	
Basisnorm bij basiscliëntsituatie (zie 8.12 van deze beleidsregels, volledige overname)	125 min/week
De indirecte tijd maakt standaard onderdeel uit van de (integrale) normtijd. Indirecte tijd is de tijd die de hulp per bezoek besteedt aan: aankomst, vertrek, administratie, sociale interactie met de cliënt en het pakken en opruimen van schoonmaakspullen.	
Minder inzet	
Eigen kracht cliënt en/of overname door netwerk	-/- 15 min/week
Zelf uitvoeren huishoudelijke activiteiten (één of meerdere keren per week).	
Meer inzet per huishouden	
1. door beperkingen en belemmeringen cliënt of de omvang van het huishouden; en 2. er meer vervuiling is of een noodzaak tot hoger niveau schoonhouden woning; en 3. er meer nodig is dan de frequentie van basis- of incidentele activiteiten.	
Normtijd meer inzet (per huishouden)	
1. Enige extra inzet, <u>of</u>	+ 30 min/week
2. Veel extra inzet.	+ 60 min/week
Extra kamer (per huishouden)	
1. In gebruik als slaapkamer.	+ 18 min/week
2. Niet in gebruik als slaapkamer.	+ 5 min/week
En/of extra inzet per huishouden vanwege:	
Vervuiling huisdier.	+ 15 min/week
Omvang, inrichting of bewerkelijkheid woning.	+ 15 min/week
Resultaat Boodschappen (schoonmaakondersteuning)	
Normtijd overname boodschappen	51 min/week
Minder inzet	

Eigen kracht cliënt en/of netwerk: opstellen boodschappenlijst, opruimen boodschappen.		-/- 10 min/week
Resultaat wasverzorging (schoonmaakondersteuning)		
Bij noodzaak overname (algemene voorziening wasservice is geen passende oplossing)		
Was 1 persoonshuishouden (tijdsindicatie voor 2 wasgangen per week)		35 min/week
Was 2 persoonshuishouden (tijdsindicatie voor 2,5 wasgang per week)		43 min/week
Strijken, alleen bij medische noodzaak (1- of 2 persoonshuishouden, 1 x keer per week)		20 min/week
Minder inzet		
Eigen kracht cliënt en/of overname door netwerk: zelf uitvoeren van bijv.: was sorteren, was in de wasmachine of droger stoppen, etc.		-/- 17 min/week
Meer inzet gerelateerd aan cliënt		
Extra wasmachine per week (als gevolg van beperkingen en belemmeringen cliënt).		+ 16 min/week
Resultaat maaltijden (ondersteuning regie/zorg)		
Onder dit resultaat valt ook: tafel dekken, eten en drinken klaarzetten, afruimen, afwassen of vaatwasser inruimen/uitruimen. Frequentie maaltijden 1 x per dag tenzij de cliënt zelf of met hulp van anderen hierin kan voorzien.		
Twee broodmaaltijden per dag (1 op tafel + 1 in de koelkast)	+ 20 min per dag (bereken per week)	min/week
Warme maaltijd (opwarmen)	+ 20 min per dag (bereken per week)	min/week
Koken warme maaltijd		
Indien noodzakelijk normering o.b.v. de beleidsregels zoals die tot 1-1-2024 golden.	+ 35 min per dag (bereken per week)	min/week
Resultaat regievoering/organisatie van het huishouden (ondersteuning bij regie/zorg)		30 min/week
De inzet van een maatwerkvoorziening kan in meer of mindere mate afhankelijk zijn van de vraag in hoeverre de cliënt beschikt over regievermogen. De Wmo 2015 kent geen definitie van regievermogen. Het onderzoek kan er op gericht zijn vast te stellen of de cliënt regieproblemen heeft. Het gaat dan over de vraag of de cliënt beperkingen heeft in het vermogen om een adequaat oordeel te vormen over dagelijks voorkomende situaties op het gebied van sociale redzaamheid, probleemgedrag, psychisch functioneren of geheugen en oriëntatie.		
Tot organisatie van het huishouden wordt gerekend het (samen met de cliënt) kunnen bepalen welke huishoudelijke werkzaamheden wanneer worden gedaan (regievoering over het huishouden) waaronder in incidentele gevallen het verzorgen van brood- en/of warme maaltijden.		
Meer of minder inzet		
Meer of minder inzet kan worden geïndiceerd wanneer het niet alleen gaat om het aansturen maar ook om het “samen opwerken” met betrekking tot huishoudelijke taken. Hierbij worden maximaal de normtijden voor een taak gehanteerd, zoals opgenomen in de beleidsregels die tot 1-1-2024 golden.		min/week
Resultaat advies, instructie, voorlichting (AIV) over het huishouden (ondersteuning bij regie/zorg)		
1. Instructie gericht op aanleren van huishoudelijke activiteiten waaronder het plannen (huishoudelijk werk, wasverzorging, boodschappen doen en koken). 2. Instructie gericht op (beter) leren omgaan met en het gebruik van hulpmiddelen, indeling woning en verdeling van huishoudelijke taken over de week.		
Inzet is tijdelijk in beginsel gemaximeerd: 1 x keer week voor 6 weken. AIV onder 2 kan worden verlengd.	90 min per keer	min/week
Resultaat kindzorg (tijdelijke ondersteuning bij regie/zorg)		
Het gaat hierbij om een ouder die tijdelijk niet in staat is de ouderrol op zich te nemen en er geen sprake is van gebruikelijke hulp. Zie ook 8.3 van deze beleidsregels.		
Verzorging van kinderen < 12 jaar. De ouder(s) blijft ALTIJD verantwoordelijk voor de kinderen. Kinderopvang tot 5 dagen per week is redelijk om te vragen.		

De verantwoordelijke ouder(s) dient een oplossing te vinden voor opvang door de week en weekend. De indicatie overstijgt nooit 40 uur per week, indien noodzakelijk, maximaal 3 maanden.		
Een kind van 3 maanden of ouder kan 5 dagen naar een kinderdagverblijf. Verder is de crèche, kinderdagverblijf, overblijven op school, voor- en naschoolse opvang een voorliggende oplossing.		
Tot en met 7 jaar heeft een kind hulp nodig bij:	Normtijden o.b.v. de beleidsregels die tot 1-1-2024 golden	
naar bed brengen	10 min per keer	min/week
wassen en aankleden	20 min per keer	min/week
eten en drinken geven	20 min per maaltijd	min/week
luiers verschonen	10 min per keer	min/week
naar school/crèche brengen/halen	15 min per keer	min/week
Maatwerk (meer of minder inzet)		
Meer of minder inzet kan worden geïndiceerd vanwege het aantal kinderen, de leeftijd van de kinderen, de gezondheidssituatie, het functioneren van kinderen/huisgenoten, aanwezigheid gedragsproblematiek, samenvallende activiteiten.		min/week

Taken schoonmaakondersteuning (categorie schoonmaakactiviteiten)					
	Woonruimten				
Schoon en leefbaar huis	Woonkamer	Slaapkamer(s)	Keuken	Badkamer en toilet	Hal
Afnemen nat en droog	•Stof afnemen laag/midden/hoog incl. tastvlakken en luchtfilter •Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten •Zitmeubels afnemen (droog/nat) •Radiatoren reinigen	•Stof afnemen laag/midden/hoog incl. tastvlakken en luchtfilter •Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten •Radiatoren reinigen	•Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten •Radiatoren reinigen	•deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten •Radiatoren reinigen	•Stof afnemen laag/midden/hoog incl. tastvlakken en luchtfilter •Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten •Radiatoren reinigen
Stofzuigen en dweilen	•Stofzuigen •Dweilen	•Stofzuigen •Dweilen	•Stofzuigen •Dweilen		•Stofzuigen •Dweilen •Trap stofzuigen
Ramen en gordijnen	•Gordijnen wassen •Lamellen/luxaflex reiniging •Ramen binnenzijde wassen	•Gordijnen wassen •Lamellen/luxaflex reiniging •Ramen binnenzijde wassen	•Gordijnen wassen •Lamellen/luxaflex reiniging •Ramen binnenzijde wassen	•Gordijnen wassen •Lamellen/luxaflex reiniging •Ramen binnenzijde wassen	
Bed verschonen		Bed verschonen Matras draaien			
Keuken schoonmaken			•Keukenblok en -apparatuur (buitenzijde)		

			•Afval opruimen •Keukenkastjes (binnenzijde) •Koelkast (binnenzijde) •Oven/magnetron •Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdooit) •Afzuigkap reinigen (binnenzijde) •Bovenkant keukenkastjes •Tegelwand (los van keukenblok)	
Sanitair schoonmaken				•Badkamer schoonmaken (incl. stofzuigen en dweilen) •Toilet schoonmaken •Tegelwand badkamer afnemen

Frequenties benodigd voor een schoon en leefbaar huis (basisactiviteiten schoonmaakondersteuning)

Ruimte	Basisactiviteit	Frequenties
Woonkamer (en andere kamers)	Stof afnemen hoog incl. luchtfilters	1 x per 2 weken
	Stof afnemen midden	1 x per week
	Stof afnemen laag	1 x per week
	Opruimen	1 x per week
	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per week
Slaapkamers	Stof afnemen hoog incl. tastvlakken en luchtfilters	1 x per 6 weken
	Stof afnemen midden	1 x per week
	Stof afnemen laag	1 x per week
	Opruimen	1 x per week
	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per 2 weken
	Bed verschonen of opmaken	1 x per 2 weken
Keuken	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per week
	Keukenblok(buitenzijde)inclusief tegelwand, kookplaat, spoelbak, koelkast, eventuele tafel	1 x per week
	Keukenapparatuur (buitenzijde)	1 x per week
	Afval opruimen	1 x per week
	Afwassen (* onderdeel van maaltijden)	1 x per week
Sanitair	Badkamer schoonmaken (inclusief stofzuigen en dweilen)	1 x per week
	Toilet schoonmaken	1 x per week
Hal	Stof afnemen hoog incl. tastvlakken en luchtfilters	1 x per week
	Stof afnemen midden	1 x per week
	Stof afnemen laag	1 x per week
	Stofzuigen	1 x per week
	Trap stofzuigen (binnenshuis)	1 x per week
	Dweilen	1 x per week

Frequenties benodigd voor een schoon en leefbaar huis (incidentele activiteiten schoonmaakondersteuning)

Ruimte	Incidentele activiteit	Frequenties
Woonkamer (en andere kamers)	Gordijnen wassen	1 x per jaar
	Reinigen lamellen/luxaflex	2 x per jaar
	Ramen binnenzijde wassen	4 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten	2 x per jaar
	Zitmeubels afnemen (droog/nat)	1 x per 8 weken
	Radiatoren reinigen	2 x per jaar
Slaapkamers	Gordijnen wassen	1 x per jaar
	Reinigen lamellen/luxaflex	2 x per jaar
	Ramen binnenzijde wassen	4 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten	2 x per jaar
	Radiatoren reinigen	2 x per jaar
	Matras draaien	2 x per jaar
Keuken	Gordijnen wassen	2 x per jaar
	Reinigen lamellen/luxaflex	3 x per jaar
	Ramen binnenzijde wassen	4 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten	2 x per jaar
	Radiatoren reinigen	3 x per jaar
	Keukenkastjes (binnenzijde)	3 x per jaar
	Koelkast (binnenzijde)	3 x per jaar
	Oven/magnetron (grondig schoonmaken)	4 x per jaar
	Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdooit)	1 x per jaar
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - vaatwasserbestendig	2 x per jaar
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - niet vaatwasserbestendig	2 x per jaar
	Bovenkant keukenkastjes	1 x 6 weken
	Tegelwand (los van keukenblok)	2 x per jaar
Sanitair	Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten	2 x per jaar
	Radiatoren reinigen	2 x per jaar
	Tegelwand badkamer afnemen	4 x per jaar
	Gordijnen wassen	1 x per jaar
	Ramen binnenzijde wassen	4 x per jaar
	Reinigen lamellen/luxaflex	3 x per jaar
Hal	Deuren/deurposten nat afdoen incl. deurlichten	2 x per jaar
	Radiatoren reinigen	2 x per jaar

Activiteiten en frequenties benodigd voor de wasverzorging (schoonmaakondersteuning)

Activiteiten wasverzorging (één complete wasgang)	Frequentie eenpersoonshuishouden	Frequentie tweepersoonshuishouden	
Wasgoed sorteren (eenmalig; voor meerdere wasgangen)	1 x per week	1 x per week	
Behandelen van vlekken (indien noodzakelijk)	2 x per week	2,5 x per week	
Was in machine stoppen en aanzetten	2 x per week	2,5 x per week	
Wasmachine leeghalen	2 x per week	2,5 x per week	
Sorteren droger – waslijn	2 x per week	2,5 x per week	
Was in de droger stoppen	2 x per week	2,5 x per week	
Droger leeghalen	2 x per week	2,5 x per week	

Was ophangen (indien geen droger aanwezig of wordt gebruikt)	2 x per week	2,5 x per week	
Was afhalen (indien geen droger aanwezig of wordt gebruikt)	2 x per week	2,5 x per week	
Was opvouwen	2 x per week	2,5 x per week	
Was opbergen en opruimen	2 x per week	2,5 x per week	
Was strijken indien medisch noodzakelijk	1 x per week	1 x per week	
Activiteiten en frequentie benodigd voor de boodschappen (schoonmaakondersteuning)			
Onder-deel	Activiteit	Frequentie	
Boodschappen	Het opstellen van boodschappenlijst	1 x per week	
	Het doen van boodschappen	1 x per week	
	Het opruimen van de boodschappen	1 x per week	
Taken ondersteuning bij regie/zorg			
Activiteiten en frequentie benodigd voor de maaltijden			
Onder-deel	Activiteit	Frequentie	
Maaltijden	Broodmaaltijden: tafeldekken, eten en drinken klaarzetten (1 maaltijd op tafel, 1 maaltijd in de koelkast), afruimen, afwassen of vaatwasser inruimen/uitruimen	1 x per dag*	
	Opwarmen maaltijd: maaltijd opwarmen, tafeldekken, eten en drinken klaarzetten, afruimen, afwassen of vaatwasser in/uitruimen	1 x per dag*	
* Of minder als de cliënt hierin een deel van de week zelf of met behulp van het netwerk kan voorzien			